

TMMOB
xix. dönem çalışma raporu

**TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ XX. GENEL
KURULU**

Yer : D.S.İ. TOPLANTI SALONU/ANKARA

Gün : 23 - 24 Mayıs 1975

Saat: 9.30

GÜNDEM

- 1 — Açılış, Başkanlık Divanı Seçimi,
- 2 — Saygı duruşu,
- 3 — Yönetim Kurulu adına Başkanın konuşması,
- 4 — Konukların konuşmaları,
- 5 — Komisyon seçimleri,
- 6 — Çalışma Raporunun okunması, görüşülmesi ve hakkında karar alınması,
- 7 — Komisyon raporlarının görüşülmesi ve hakkında karar alınması,
- 8 — Yeni yıl çalışma esaslarının belirlenmesi,
- 9 — Adayların ilanı, Sayım Kurulunun belirlenmesi,
- 10 — Seçimler,
- 11 — Seçim sonuçlarının ilanı ve kapanış.

**XIX. ÇALIŞMA DÖNEMİNDE TÜRK MÜHENDİS ve MİMAR ODALARI
BİRLİĞİNDE GÖREV ALANLAR :**

YÜKSEK ONUR KURULU

Metin Oruç BEŞTEPE (Asil)	Elektrik Mühendisleri Odası
Rüştü ÖZAL (Asil)	İnşaat Mühendisleri Odası
Vural SEZER (Asil)	Maden Mühendisleri Odası
Rüştü MERİCELLİ (Asil)	Şehir Planlama M.M Odası
Hayrettin ÜNLÜ (Yedek)	Makine Mühendisleri Odası
Oktay ORHUN (Yedek)	Kimya Mühendisleri Odası
Rifat İLHAN (Yedek)	Orman Mühendisleri
Ali BALABAN (Yedek)	Ziraat Mühendisleri Odası
Melih TÜRELİ (Yedek)	Metalürji Mühendisleri Odası

DENETLEME KURULU

Lütfü AKKAN (Asil)	Elektrik Mühendisleri Odası
Halil GÖKSU (Asil)	İnşaat Mühendisleri Odası
Nejat TARLAN (Asil)	Metalürji Mühendisleri Odası
Tanıl AKYÜZ (Yedek)	Fizik Mühendisleri Odası
Şükrü ALTINOVA (Yedek)	Şehir Planlama M.M Odası
Emin ATASOY (Yedek)	Makine Mühendisleri Odası
Reşit ÖZDİL (Yedek)	Orman Mühendisleri Odası

TMMOB YÖNETİM KURULU GÖREV BÖLÜMÜ

Teoman ÖZTÜRK (Başkan)	Mimarlar Odası
İlhan BAYSAL (Başkan Yrd.) (20.8.1974'e kadar)	Makina Müh. Odası
Arif DELİKANLI (Başkan Yrd.) (20.8.1974'den sonra)	Harita ve Kd. Müh.

Odası
İbrahim ÖZYILMAZ (Sayman Üye)

Ziraat Müh. Odası

GENEL SEKRETER
Yavuz ÖNEN

TMMOB İŞYERİ TEMSİLCİLİKLERİ

KURULMUŞ OLANLAR:

ANKARA

İşyeri	Temsilci	Temsilci Yardımcısı
Tek Genel Müdürlüğü	Ertuğrul ÇETİN	Hasan ÇOLAK
Ankara Üniv. İnş. Dairesi	Berrak SEREN	Yüksel ÇETİNKALE
Turizm Ve Tanıtma Bakanlığı	Haldun SUNAL (İşyerinden Ayrıldı)	Cemal ÖZGÜR
Et Ve Balık Kurumu Gen. Müd.	Erhan TUNCER	Fikret EKİZPINAR
Tapu Ve Kadastro Gen. Müd.	Aykut TATLIDİL	Hayrettin BÜYÜKKOÇ
İller Bankası Gen. Müd.	Akad ÇUKUROVA	Tahsin KÖSELER
YSE Gen. Müd. V. Bölge Müd.	Feridun SUNGUR	Ali BAYKAL
Etibank Genel Müdürlüğü	Halil GÖKSU	Ömer ÖZGEN
Trt Genel Müdürlüğü	Eren YÖNEY	Orhan YÜKSEL
Köyİşleri Bakanlığı Yse Gen. Müd.	Avni ÇAKIR	Hüseyin ALİOĞLU
DSİ 5. Bölge Müd.	Halil GÖKSU	Salih ÖZBULUT
Petrol Ofisi Gen. Müd.	Eren YÖNEY	Osman ULUER
Ziraat Bankası Gen. Müd.	Avni ÇAKIR	Necdet DORA
Tübitak Yapı Arş. Enstitüsü	Şükür GENÇ	Tolga EROĞAN
Vakıflar Genel Müdürlüğü	Ergül BİRÇEK	Cengiz AYDIN
SSK Genel Müdürlüğü İnş. İşleri Müd.	Nedim YİĞİT	Tahran YKOLDAŞ
Bayındırlık bak. Yapı İşleri Gen. Müd.	Bilal YAKUT	Yılmaz KÜÇÜK
Karayolları Genel Müdürlüğü	Arif MERDOL	Nizamettin KAHRAMAN
İmar ve İskan Bak. Mes. Gn. Müd.	Necdet ÇINAR	Akif DOĞAN
Başbakanlık Toprak ve Tarım Ref. Müşteşarlığı	Bahattin AS	Alkan EKİNGEN
Dev. Hava Mey. İşlet. Müdürlüğü	Mustafa ATİK	Hüseyin ULUKANLI
Devlet Üretim Çiftlik. Gen. Müd.	Ülkü DEĞERLİ	Yücel EYİOĞLU
PTT İşletme Gen. Müdürlüğü	Yaşar KAYA	Hikmet ALUFTEKİN
MTA Genel Müdürlüğü	Gürler SUNGUR	Cemal TÜRK
Sünerbank Genel Müdürlüğü	Hüseyin YÜCEL	Arslan TÖREYLEN
Ankara İl Bayındırlık Müdürlüğü	Osman KAYUM	Durmuş AYTEKİN
DSİ Genel Müdürlüğü	Ramazan TÜZÜN	Mehmet ENER
Demiryolları-Limanlar-Hava Mey. İnşaat Genel Müdürlüğü	Fatih TUNÇATAN	Bingör BERİAT
İmar ve İskan Bakanlığı Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü	Gürkan ERTAŞ	Kemal KAHRAMAN
İmar ve İskan Bakanlığı Belediyeler	Nuri ERGİN	İlhan ELİBOL

İmar ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü	Orol ATAMAN	Muin DİNÇER
İSTANBUL		
DSİ 14. Bölge Müdürlüğü	Arif GÜVEN (İşyerinden ayrıldı)	Kenan GÜNEY
Vakıflar Başmüdürlüğü	Ertan ÇAKIRLAR	Nezih ATASOY
Arçelik A.Ş.	Rahmi ÖZMEN	Doğan YILDIRIM
T.Emlak Kredi Bankası Gen. Müd.	Erdal AKTULGA	Nimet ÖNEY
Denizcilik Bankası Haliç Tersanesi	Sinan PAÇALIOĞLU	E. DAŞKAPULUOĞLU
Yeşilköy Bol. Zirai arş. Enstitüsü	Özden ŞANLI	Özlem EĞİLMEZ
Karayolları 1. Bölge Müdürlüğü	Süleyman GİRİT	Perran GÜLAY
Tekel Genel Müd. İnş. Şb. Müd.	Güneş PEKİN	Ferruh AKIN
Limanlar II. Bölge Müdürlüğü	Ayhan ÖZERDEM	M. Haluk AKTAN
Denizcilik Bnk. Gen. Müd. İnş. Müd.	Doğan KUTMEN	Erol ÖNDER
Narthern Electric A.Ş.	Cem ÖZİL	Yalçın DEĞİN
Karayolları 1. Bölge Eks. Y.Yp.	Nurettin OTAMIŞ	Sami TEPECİKOĞLU
İETT Genel Müd. Elek. Tek. Dai.	A. Turan AYDEMİR	Mehmet ŞEN
PTT İşl. Tlf. Baş Müdürlüğü	Taner GEDİK	
Tekel Gen. Müd. Enst. Müdürlüğü	S. KARINCAOĞLU	Ülker AKÇALI
Bayındırlık Bak. Yapı İşl. 1. Bölge Müdürlüğü	G. BÜYÜKYILDIRIM	Sungur ERTAN
Denizcilik Bank. TAO İstinye Ters.	Süphan PEKGÜN	Abdullah GÜRLER
Yalova Bahçe Kültürleri Arş. Enst.	İbrahim SADIÇ	Ayhan YÜCEL
İETT Gen. Müd. İnş. Etüd Prj. dai.	Coşkun İMAMOĞLU	Orhan ÇALIŞKAN
İETT Gen. Müd. Gaz Maske Dai.	İrfan SÖNMEZ	Doğan URAL
İstanbul Üniv. Yapı İşl. Başkanlığı	Doğan ULTAV	Süreyya GÜRAN
Sümerbank Bakırköy Pa.Sa. Mues.	Hamdi İNANÇ	H. MÜDERRİSOĞLU
İstanbul PTT Baş Müdürlüğü	Cemil PAKYÜREK	Memduh YILMAZ
Tekel Genel Müdürlüğü Bira Fab.	Yusuf BAŞARAN	Rukiye TOKSÖZ
İstanbul Belediyesi	A. GÜZELBEYOĞLU	Kemal AKÇAY
THY A.O. Teknik Müdürlüğü	Ender TUNCA	Ertan İYİSOY
Denizcilik Bankası Camialtı Ters.	Ali Osman ADAK	Şevki BAKIRCI
Sungurlar Isı San. A.Ş.	Bülent TUNCAY	Özdemir ERTAN
İETT Taşıtlar Dairesi	Arif TEMİZER	Şaban ERDEM
İstanbul sular İdaresi Gen. Müd.	Akil M. ŞUVAK	Jirayr CANEL
İstanbul Orman Baş Müd.	Ragıp AÇIKBAŞ	Necati TÜYSÜZ
B. İstanbul Nazım Pl. Bü.	Zihni BENGÜER	Birsen YAZICIOĞLU
Anadolu Çimento T.A.Ş.	Engin DİNÇOL	Vasfi SARAN
İller Bankası 1. Bölge Müd.	Ahmet Z. AKIN	Yıldız ÖZKAN
SSK İstanbul Eml. ve İnş. Müd.	Kemal BİBİOĞLU	Refik TOPLU
Karayolları 17. Bölge Müd.	Erdem TEKİN	Cevdet ÖZTURAN
İZMİR		
Ege Üniv. İnş. ve Bk. Fen. H. Müd.	Ayhan BADAR	Orhan MALKARALILIR
Toprak Mah. Ofisi İzm. Bl. Müd.	Mustafa Ş. ŞENER	Orhan DEĞİRMENCİ
Bölge Zirai arş. Enstitüsü	A. İhsan ÖZAR	Altekin ÖZKUT
Yapı İşleri 3. Bölge Müd.	Nimet LAPAY	Muammer GÖKSEL
Bölge Zirai Müc. ve Kar. Başk.	Meral PEKERTEN	Osman UYGUN
Bölge Zirai Karantina Müd.	Gür YILDIRIM	H. Cahit EKER
DSİ 2. Bölge Müdürlüğü	Aluk GNÜERMAN	İlhan EYĞİ
TCK 2. Bölge Müdürlüğü	Enver GÜNDAY	Nurettin SUNU
Orman İşletme Müdürlüğü	A.M. MERCİKOĞLU	Münir KANAL
TCDD 3. Bölge İşl. Gen. Müd.	Tanju DÜNÜROL	Zeki BELKAYA
YSE Genel Müdürlüğü	Nur KAPLAN	İsmail ÖZSARAN
YSE 3. Bölge Müdürlüğü	M. KELESOĞLU	Zeki TOŞUNER

Teknik Ziraat Müdürlüğü	Alaattin H. MÜEZZİN	Bilge SEZGIN
Topraksu 1. Bölge Müdürlüğü	Şükran AKTAN	Erdoğan AKBAŞ
İller Bankası 3. Bölge Müdürlüğü	Hüseyin AKAY	Olcay AKAY
Tek Alsancak Termik Santrali	Seçil ERİM	Süleyman DOĞAN
Alaybey Tersanesi Müdürlüğü	Mustafa ÇEVİK	Hikmet BİLYAZ
SAMSUN		
YSE 8. Bölge Müdürlüğü	Hasan TAŞAN	Cemal KILIÇ
Bayındırlık Bak. Yapı İşl. 8. Böl.	Ahmet H. GÜRKAN	Necati ALKAN
İller Bankası 6. Böl. Müdürlüğü	Aydın NOHUT	Haluk PEKUZ
Azot Sanayi	İlgaz MANELİLİ (İstifa Etti)	Nuri MUMCU
KONYA		
DSİ 4. Bölge 41. Şube Baş Müd.	Hasan ABAT	Sami ÜLKER
Bayındırlık Müdürlüğü	Nizamettin VURGUN	Ali ÖZGÜRÜZ
Etibank Seydişehir Alim. Tesisleri	Hikmet BİLGE	Ali ÇALIŞKAN
Yapı İşleri 6. Bölge Müdürlüğü	Hasan DAĞDELEN	Necati ELDEK
BURSA		
DSİ 1. Bölge Müdürlüğü	İ. Fahri ÖZBİLEN	Nevin ÇAVLAN
Etibank Uludağ Volfram Madeni İşl.	Necdet BİLGEN	Mahmut KAYA
ADAPAZARI		
Vagon Sanayi Müessesesi	Yılmaz SÜREKLİ	Sezai ERDOĞAN
SİVAS		
Sidemas Müessesesi	İbrahim ATSAK	Bahattin GÜLTÜRK
Bayındırlık Müdürlüğü	Maide ERSİN	Hüseyin CAN
KÜTAHYA		
Garp Linyitleri İşlet. Tunçbilek Bölgesi Müdürlüğü	Cafer METİN	Ergin IŞINAK
VAN		
Karayolları 11. Bölge Müdürlüğü	Kadri İVEGEN	Orhan AYDIN
Yapı İşleri 13. Bölge Müdürlüğü	Tahir ÖZKOL	Mazlum AKBAYIR
DSİ 17. Bölge Müdürlüğü	Abdülbari GÖRGÜLÜ	Şükrü ERTOSUN
ZONGULDAK		
Karabük Demir – Çelik İşletmeleri	Veli KAHRAMAN (Ocak 1975'e kadar)	Ali SELVİ
SEKA Çaycuma tesisleri	Metin YURTBAY	Yücel DAĞ
ERZURUM		
YSE 13. Bölge Müdürlüğü	Hüseyin EYÜBOĞLU	Ertuğrul BUMİN
Yapı İşleri 12. Bölge Müdürlüğü	Ahmet KAYA	Yüksel KARSU
SİİRT		
TPAO Rafineri Müdürlüğü	Kenan SIVACI	Murat GÜLTEKİNGİL
MUĞLA		
SEKA Dalaman Tesisleri	Süleyman CEYHANLI	Mülayim TUNÇELLİ
MANİSA		
Pamuklu Mensucat San. A.Ş.	İsmet DAĞLI	Turan ACAR
Orman İşletme Müdürlüğü	Osman N. ÖZTÜRK	Taner GÖKÇELİ
YOZGAT		
YSE Müdürlüğü	Muhsin ADİBELİ	Cemil KORKMAZ
ANTALYA		
Karayolları 13. Bölge Müdürlüğü	Yalçın ÇELİK	Reşat KILIÇ
ADANA		

GAZİANTEP		
KÜSGEM	Ahmet ÇELEBİ	Arif KUTLAR
URFA		
Bayındırlık Müdürlüğü	Hamit KARAÇİZMELİ	Abdülkadir GÖNCÜ
Ceylanpınar D.Ü.Ç.	Satılmış GERÇEKER	İsa ZORA
Toprak ve Tarım Reformu Başk.	Celal GÖKSU	Erdoğan KIP
İSKENDERUN		
İsdemir	İhsan OTAĞ	M. Zeki KABUKÇU
BURDUR		
Burdur İş Yerleri	Fehmi TOPTAŞ	Mehmet KÜÇÜKBAK
KASTAMONU		
TCK 15. Bölge Müdürlüğü	Ömer AYTAÇ	Sami TEZEL

BAŞVURMALAR

Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü – ANKARA

Pektim A.Ş. – İZMİT

MKE Kurumu Antalya Pil Fabrikası – ANTALYA

Etibank Ferrokrom ve Karpit Fabrikası – ANTALYA

Sümerbank Merinos Yünlü Sanayi – BURSA

Malya Devlet Üretim Çiftlikleri – YOZGAT

Karadeniz Bakır İşletmeleri A.Ş. Murgul İşletme Müdürlüğü – ARTVİN

TMMOB YÖNETİM KURULU

	Asil	Yedek
Elektrik Müh.Odası	Sırrı Erkan	Esen Engin-Bekir Özgirgin
Fizik Müh.Odası	Hayrettin Arık	Recai Ellialtıoğlu-Muktım Erdoğan
Gemi Müh.Odası	Fevzi Küpeli	-
Gemi.Mak.İşl.Müh. Odası	Cevdet Karataş	Besalet Timuçin-Hikmet Sertkaş
Harita ve Kad.Müh.Odası	Arif Delikanlı	Enver Öztürk-Evren Kaynak
İnşaat Müh.Odası	Güney Özcebe	Mustafa Kargı-Hilmi Yüncü
Kimya Müh.Odası	Engin Akon	Sadi Bahşiş-Canan Dulunay
Maden Müh.Odası	Çetin Uygur	Vural Sezer-Yalçın Çilingir
Makine Müh.Odası	İlhan Baysal	Fazıl Ateş-Zeki Ateş
	(20.8.1974'e)kadar	
Metalürji Müh.Odası	Erdinç Talu	Aybars Ertun-İlker Akman
Meteoroloji Müh.Odası	H.Yaşar Kutoğlu	Zekiye Arda-Fikret Erdoğan
Mimarlar Odası	Teoman Öztürk	Arif Şentek-Güven Birkan
Orman Müh.Odası	Erol Birsin	Kemal Ungan-Yunus Y.Ensari
Petrol Müh.Odası	Suavi Durusu	Feridun Mumcuoğlu-Bumin Gürses
Şehir Planlama M.M.O	İrem Acaroğlu	Orol Ataman
Ziraat Müh.Odası	İbrahim Özyılmaz	Ruhi Aytekin-Ali Karabulut
Jeoloji Müh.Odası	Ünal Sündal	İsmet Özgenç-Kaler Sümerman

TMMOB YAYIN KURULU

Yayın Sekreteri Hasan Barutçu
Teknik Sekreter Aykut Ülkütekin
Basın Yayın İlişkiler Selim Özkar

YAYIN DENETLEME KURULU (14.2.1975 - 11.4.1975)

Arif DELİKANLI Harita ve Kad.Müh.Odası
İrem ACAROĞLU Şehir Planlama M.M.Odası
Sırrı ERKAN Elektrik Müh.Odası

YAYIN KOMİTESİ (14.4.1975'ten sonra)

Güney GÖNENÇ Elektrik Müh.Odası
Uğur KÖKDEN İnşaat Müh.Odası
Yücel ÖZEL Kimya Müh.Odası
Ömer YENEL Maden Müh.Odası
Bülent VARGEL Makine Müh.Odası
Sami DOĞAN Ziraat Müh.Odası

İÇİNDEKİLER

- 1 — Giriş
- 2 — TMMOB XIX. Dönem Çalışmaları
- 2—1 XIX. Dönem çalışmalarının ana hatları
- 2—2 Ülke sorunlarına ilişkin çalışmalar
- 2.2.1 Dış ilişkiler ve gelişmeler
- 2.2.2 İç gelişmeler
- 2.2.3 Anti-demokratik baskı ve saldırılar
- 2.2.4 Eğitim
- 2.2.5 Teknik hizmet ithali
- 2.2.6 Enerji sorunu
- 2.2.7 Toprak ve tarım reformu konusu
- 2.2.8 Odalarımızın ve koordinasyon kurullarının çalışmaları
- 2—3 Kamu kesiminde çalışan üyelerimizin sorunları
- 2.3.1 12 Sayılı Kararname ve Yan Ödemeler
- 2.3.2 Haksız atamalar ve görevden alınmalar
- 2—4 Örgütlenme
- 2—5 Sendikal haklar
- 2.5.1 Sendikal haklar konusunda çalışmalar
- 2.5.2 Teknik personel iş kanunu taslağı
- 2.5.3 Türkiye 2. Teknik Eleman Kurultayı
- 2—6 TMMOB'nin yeniden düzenlenmesi ve güçlendirilmesi
- 2.6.1 20 yıla kısa bir bakış
- 2.6.2 Günümüzde TMMOB'nin toplumdaki yeri ve görevleri
- 2.6.3 Ne yapmalıyız
- 2.6.4 Çalışmalarımız
- 2—7 Diğer meslek örgütleri ile ilişkilerimiz

2—8 Yayın

2—9 Diğer konular

3 — Mali rapor ve Denetleme Kurulu Raporu

3—1 Mali rapor

3—2 Denetim raporu

4— Ekler

GİRİŞ

«1974 çalışma döneminde TMMOB'nin olaylara ilişkin görüş öneri ve çalışmaları, yurt ve meslek sorunlarından kaynaklanan mücadelesi, yayın organlarımız ve diğer kitle haberleşme araçları ile üyelerimize ve kamuoyuna aktarılmış bulunmaktadır.

Bu rapor, 1974 çalışmalarını bir bütün olarak ele alan ve özetleyen bir içeriğe sahiptir.

Ancak, rapora ek olarak, önemli gelişmelere ve güncel sorunlarımıza değinmekte yarar olacaktır...»

EMPERYALİST - KAPİTALİST ÖRGÜTLENME VE YAŞADIĞIMIZ SONUÇLAR..

Bilim ve tekniği pazara çıkartmamış, yabancı sermaye çevreleri ile bütünleşmemiş, halkını ve yurdunu seven teknik elemanlar, sömürü ve baskıdan kurtuluş yolunu halkımızın kurtuluş süreci içinde görmektedirler. Bu görüş ile, egemen sınıflara karşı saftaki yerlerini de kesin ve etkin bir biçimde almışlardır.

Bu bir rastlantı değildir. Çünkü Türkiye teknik elemanları, etkin ve planlı bir biçimde örgütlenen emperyalist-kapitalist uygulamanın sonuçlarını fiilen yaşamaktadır.

Uluslararası tekelci sermayenin ve yerli işbirlikçilerinin bu örgütlenme süreci içinde, kamu kuruluşlarının planlama, yatırım, üretim ve denetleme alanlarındaki etkinliği aşamalı olarak ve özellikle son yıllarda iyice azaltılmıştır. Bir yandan bu girişimin sonucu olarak kamu kuruluşları, iç ve dış sömürü ortaklıklarının bürokratik hizmetlerini gören birimler düzeyine düşürülmekte, diğer yandan özel kesimin ve yabancı firmaların etkinliği alabildiğine arttırılmaktadır.

Açıkça ortadadır ki, bugün ülkemizdeki tüm önemli yatırım kararları yabancı bankalar ve firmaların etkisiyle alınmakta, tüm büyük projelerin planlama, projelendirme, uygulama ve denetleme hizmetleri yabancılar tarafından karşılanmaktadır. Kamu kuruluşlarının yerini yabancı bankalar ve yabancı firmalar almış ve almaktadır. Bu gelişmeye paralel olarak, teknik kadroların

özel kesimde yaşama olanağı bulabilmeleri de, yabancı firmalarla ortaklık kurmaları koşuluna bağlanmıştır. Yabancı tekelci sermayenin ve yerli ortaklarının, yerli teknik kadroları kendi kâr amaçları doğrultusunda örgütlenme girişimlerinin bir örneği, 1970'lerde çıkartılan 7/117 sayılı kararnamedir. Bu kararname ile «firmalaşma» olayının hızlandırıldığı hatırlanacaktır. Kısaca, bugün varılan noktada kamu kuruluşları, Anayasanın kendilerine yüklediği kamu görevlerini yerine getiremez duruma indirgenmiştir.

TEPKİ...

Kalkınmanın vazgeçilmez unsurlarından biri olan teknik kadrolar, kendi ülkesinin işini yapamayan, denetleyemeyen, gelişemeyen yerli ve yabancı sermaye tarafından ucuza istihdam edilen kapı kulları durumuna indirgenmiştir. Teknik elemanlarımız yurt içinde ve yurt dışında emperyalist-kapitalist sömürü kısıkağı ile sımsıkı sarılmış bulunmaktadır.

Teknik kadrolarımızın % 65'ini oluşturan kamu görevlileri, yürürlükteki ekonomi politikasından en çok etkilenen kesimdir. Bu kesim açık bir geçim sıkıntısı içindedir ve bu nedenle, egemen sınıfların sömürü mekanizmasına karşı oluşan tepkilerin önemli bir kaynağını oluşturmaktadır. Toplu sözleşme ve grev hakları ile donatılmış sendikal örgütlenme isteğı, bu genel tepkinin bugünün koşullarında oluşan somut bir görüntüsüdür.

Özel kesimde çalışan teknik elemanların, yabancı firmalara ve yerli işbirlikçilerine öncelik, tanıyan yatırım ve planlama politikası içinde günden güne artan örgütlenme isteğı de önemli bir gelişmedir.

BASKI...

Yurtsever kadroların bu tepkisinin bilinçli ve kapsamlı bir mücadele biçimine dönüşmesi, sermaye çevrelerini ve yabancı mihrakları ciddi tedbirler almaya yöneltmiştir. Yurtsever istekler egemen çevrelerin ekonomik ve politik ittifakları tarafından susturulmak istenmektedir.

Kamu kesiminde çalışanların sendikal mücadele olanaklarının yok edilmesi ve 657 sayılı devlet memurları yasası içine hapsedilmesi, antidemokratik baskıların ilk göstergelerindendir. Aynı süreç içinde TMMOB yasası değiştirilerek odalar kapatılmak istenmiş, demokratik meslek örgütlerinin parasal kaynakları kurtulmaya çalışılmış ve birçok yurtsever teknik eleman çeşitli suçlamalarla baskı altına alınmıştır.

Sermaye çevrelerinin sürdürdüğü bu baskı mekanizması, 1973 seçimlerinden sonra yaşadığımız 1. koalisyon hükümeti döneminde yeni boyutlar kazanmış, görece olarak değişen ekonomik ve politik koşullarda sözü edilen ilerici girişimler, birer vaat olmaktan öteye geçmemiştir.

Şu anda yaşamakta olduğumuz 2. koalisyon dönemi, teknik elemanların haklı mücadelesinden en fazla ürken, rahatsız olan çevrelerin politik iktidarının olduğu bir dönemdir ve doğal olarak üzerimizdeki baskılar artmıştır. Örneğin işyeri temsilcilerimiz meslek odaları ve TMMOB ile olan ilişkileri nedeni ile sürekli rahatsız edilmekte, sözlü olarak «uyarılmakta» ve sonuç

alınmadığı zaman başka bir yere atanarak etkisizleştirmeye çalışılmaktadır. önemli üretim birimlerinde, (—ki, örneklerden biri İskenderun Demir - Çelik Tesisleridir), devlet istihbarat örgütlerinden de daha etkin olduklarını açıkça iddia eden bazı grupların yönetiminde olan sendikaların olumlu görüşü alınmadan işçi ve teknik eleman işe alınmamaktadır. İşe alınmış olan teknik elemanlar hakkında aynı çevrelerin olumsuz ihbarları, yasalara aykırı biçimde uygulanan işten atılmaları neden olmaktadır. Bazı kuruluşların teknik eleman arayan ilanlarının gazetelerde ilan edilmesine karşılık, kendileri gibi düşünmeyen teknik elemanların tayinlerinin bir türlü çıkmaması anlamlı örneklerdendir.

Bütün bu örnekler, gelecek günlerde yurtsever teknik elemanları daha çetin günlerin beklediğinin somut göstergeleridir.

YARGILARIMIZ GÜN GEÇTİKÇE KANITLANMAKTADIR;

Bugün iktidarda olan çevrelerin anti-demokratik, çıkarıcı kimlikleri, geçmiş yılların «icraat»lan ile belgelenmiştir, kanıtlanmıştır. Bu kimlik kitleler tarafından bilinmektedir.

Hükümet programında yer alan muhtemel «icraat»lar konusunda kamuoyuna açıklanan TMMOB görüşüne kısaca göz atmakta yarar vardır :

Kamu kaynaklarımızın, teşvik tedbirleri adı altında küçük bir azınlığa, hem de «hür demokratik rejim» adına peşkeş çekileceği söylenmiştir...

Bu yargımız çok kısa bir süre içinde kanıtlanmış, akraba grupları ve siyasi çıkar çevreleri paylarını almaya başlamıştır. İlk teşvik belgelerinin, bir akraba ortaklığı olan ORMA şirketi ile bir MSP mensupları ortaklığı tarafından alınması, «ulusal savaş sanayii»ni karlı bir yatırım alanı olarak gören yeni girişimlerin programlanması, bilinen gerçekler arasındadır.

Egemen sınıfların siyasi temsilcilerinin yabancı tekelci sermayenin temsilcisi olan bankalara umut bağladığı söylenmiştir...

Kısa süreler içinde Dünya Bankası başkanının, Chase Manhattan Bank genel müdürünün ülkemizi ziyaret etmesi, Bilderberg konferansı adı altında gizli toplantılar yapılması, görüşümüzü kanıtlayan olaylar arasındadır.

Yabancı petrol şirketlerinin halkımız ve ülkemiz zararına girişimlerinden söz edilmiştir. . .

Bu şirketlerin kısa bir dönem önce ilgili Bakanlık tarafından reddedilen istekleri aynen kabul edilmiş, hazineden bu şirketlere milyonlar aktarılmış ve ülkemizde, petrol arama izni verilmiştir.

Emperyalist ilişkilerin yeniden yoğunlaşacağı söylenmiştir...

Hemen arkasından NATO genel sekreteri gelmiş,Kıbrıs sorununu, silah ambargosunun sonuçlarını gözden geçirmiş ve gitmiştir...vb.

Bütün bu gelişmeler ülkemiz ve halkımız açısından tehlikeli girişimlerdir. Zira bütün bu ilişkilerde, özel görüşmelerde alınan kararların, teşvik edilen yerli ve yabancı yatırımların faturasını emekçi yığınlar ve onların bir parçası olan

teknik elemanlar ödeyecektir.

GÖREVLERİMİZ

Üyelerimizin, halkımızın ve ülkemizin çıkarlarına ters düşen bu iç ve dış gelişmeler karşısında, ekonomik ve demokratik mücadelede bizlere düşen görevler daha da önem kazanmaktadır. Bu nedenle, bugünün koşullarında gerçekleştirilmesi gereken tüm teknik elemanlar arasındaki düşünce ve davranış birliğinin sağlanmasıdır. Ancak bu olgu tek başına yeterli değildir. Teknik eleman örgütlerinin diğer demokratik kitle örgütleri ile ilişkisi ve teknik eleman kitlesinin diğer çalışan kitlelerle fiili dayanışması sağlanmadan etkili olunamaz.

Kitleler arası ilişki ve fiili dayanışmanın anti-emperyalist, anti-faşist ilkeleri ışığında bu dayanışmayı geciktiren tüm engeller önümüzdeki dönemde aşılmalıdır.

Emperyalizme ve onun yerli işbirlikçilerine, faşizme ve onun silahlandırılmış zorbalarına karşı gelişen demokratik mücadeleye olan katkımız, emekçi kitlelerin özlemleri gerçekleşene kadar güçlenerek sürecektir.

Tarihimiz ve dünya tarihi bizlere emperyalistlerin değil ulusal kurtuluş güçlerinin, sömürgeciğin değil sömürülen halkın zafere ulaşacağını göstermiştir.

1920'ler Türkiye'sinde Vahdettin'in İngiliz gemisi ile, 1975'ler Kamboçyasında Lon Nol'un, Vietnamda Kaoki ve Van Tiyö'nün, Amerikan uçakları ile yurtdışına kaçışları, dünyamızın görüp geçirdiği tüm işbirlikçilerin geleceğini gözler önüne seren somut örneklerdir.

«Yüreğimizdeki insan sevgisini ve yurtseverliği, baskı ve zulüm yöntemlerinin söküp atamayacağını bilinci içinde; bilimi ve tekniği emperyalizmin ve sömürgeciğinin değil, halkımızın hizmetine sunmak için» her çabayı güçlendirerek sürdürme yolunda inançlı ve kararlıyız.

TÜRK MÜHENDİS ve MİMAR ODALARI BİRLİĞİ XIX. DÖNEM ÇALIŞMALARI

«TMMOB, teknik elemanların kuruluşlarından biri olarak son iki yıldan beri kamuoyunda etkin bir ses haline gelmiştir.

Bu ses, sorunlarımızda somutlaşan çok yönlü sömürüye ve antidemokratik uygulamalara karşı yurtsever, çalışanlardan yana mühendis ve mimarların sesidir.

Bu ses egemen sınıfları tedirgin ederken, emekçi kitleler ve tüm halk tabakalarında da aksine yankı bulmaktadır.

1974 yılı, daha güçlü ve tutarlı bir BİRLİK yolunda ileri adımların atıldığı bir yıl olmuştur. Önümüzdeki dönemler, bu BİRLİĞİN daha da güçleneceği ve halktan yana bir mücadelede daha etkin olarak yer alacağı dönemler olacaktır.

2.1

türk mühendis ve mimar odaları birliği xix. dönem çalışmalarının ana hatları

XIX. GENEL KURUL

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği 19. Genel Kurulu 17 Mayıs 1974'de toplandı. Uzun süren bir durgunluk döneminden sonra yeniden gelişmeye başlayan BİRLİK konusunda Genel Kurul şöyle diyordu : «Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği 19. Genel Kurulu ile ilerici-yurtsever bir çalışma dönemi sonuçlanmış bulunmaktadır. Anti-demokratik saldırıların yoğunluk kazandığı karanlık dönemlerde üç yıl süre ile iş görmez halde tutulmaya çalışılan TMMOB'nin 1973 yılı başlarında gerçek yöneticilerine ve bugüne dek geliştirerek koruduğu ileri çizgisine kavuşması, egemen çevrelerin yönettiği tertip ve saldırıların boşa çıkartılışının somut bir belgesidir. TMMOB'nin bugünkü tutarlı yapısı, 1960 sonrası toplumsal birikimlerin ve demokratik mücadelelerin doğal bir ürünüdür.»

19 Mayıs 1974'te yayınlanan bu bildirin sonuç bölümü ise şöyle idi : «19. Genel Kurulumuz, demokratik hak ve özgürlüklerin elde edilmesi sürecinde, tüm ilerici girişimlerle birlikte yürüttüğü mücadelesini güçlendirmekte ve yaygınlaştırmakta kararlıdır.»

Bu Genel Kuruldan güç alan Birlik Yönetim Kurulu görev bölümünden sonra kamuoyuna şu açıklamayı yaptı :

«Türkiye Mühendis ve Mimarları, ülke ve meslek sorunlarının ayrılmaz bir bütün olduğunu son Genel Kurulumuzda bir kez daha belgelemişlerdir. Tam bir dayanışma içinde göreve getirilen Yönetim Kurulumuz, Genel Kuruldan aldığı güçle halkımızın demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinde halktan yana güçlerin yanında, bugüne kadar ki yurtsever çabalarını daha da güçlü bir biçimde sürdürmeğe kararlıdır.»

Bu görüşle göreve başlayan Yönetim Kurulu geçmiş dönemleri, Genel Kurul kararlar ve bildirisini değerlendirerek 19. dönem çalışma programının ilkelerini saptadı.

XIX. DÖNEM ÇALIŞMA PROGRAMI İLKELERİ

Bir yıllık toplam teknik hizmetler bedeli olarak resmî kurumlar aracılığıyla kendi öz elemanına ödenen 274 milyon TL. sına karşı yabancı ülke elemanlarına bir buçuk milyar TL. ödeniyorsa, ülkemiz kendi insanının, kendi toplumunun çıkarlarına ters düşen bir ilişkiler sistemi içinde bulunuyor demektir.

Bu ilişkiler sistemi emperyalist aşamaya ulaşmış dünya kapitalist sisteminin az gelişmiş ülkeleri denetlemek, bu denetimi sürekli kılmak ve çok yanlı sömürmek üzere oluşturduğu, geliştirdiği ekonomik, politik kültürel ve askeri bir sistemdir.

Dışa bağımlı ekonomi, dışa bağımlı sanayileşme, ucuz hammadde ve insan gücü kaynağı olma, stratejik hammadde açısından dışa bağımlı olma, genel olarak sermaye ve teknoloji açısından dışa bağımlı olma, teknik hizmet ithali,

gelişmiş kapitalist ülkelerin sanayi ürünlerine pazar olma gibi olgular ancak bu top yekûn sömürü sistemi ile açıklanabilir, anlaşılabilir.

BİZ TEKNİK ELEMANLAR, YAŞADIĞIMIZ BU DIŞ SÖMÜRÜ SİSTEMİNE VE ONUN HER TÜRLÜ SALDIRISINA KARŞI, ARAÇLARI KENDİ ÖZ SORUNLARIMIZ OLAN BİR MÜCADELEYİ SÜRDÜRMEYİ GÖREV SAYIYORUZ. BU MÜCADELEMİZ TÜM YURTSEVER GÜÇLERİN BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNİN BİR PARÇASIDIR.

Ülkemizde uygulanmakta olan ekonomik sistemin varlığını sürdürmesi geniş halk yığınlarının sömürülmesine bağlıdır. Bu sömürü günümüzde spekülasyon, enflasyon, gelir dağılımındaki dengesizlik gibi kavramlarla belirmektedir.

TEKNİK ELEMANLAR BU İÇ SÖMÜRÜDEN ETKİLENMEKTEDİR, SÖMÜRÜLEN YİĞİNLARIN BİR PARÇASIDIR. VE EKONOMİK MÜCADELESİ TÜM ÇALIŞANLARIN MÜCADELESİYLE BİR BÜTÜNDÜR.

İç ve dış sömürü bir bütündür. Bu sömürüyü sürdüren yerli-yabancı ittifak, ülkemizde ekonomik, politik, kültürel alanlarda her düzeyde ve her biçimde örgütlüdür. Son yıllarda teknik elemanlar üzerinde de yoğunlaşan antidemokratik baskılar hep bu bütünleşmiş iç ve dış sömürünün ve onun örgütlü kurumlaşmış ittifakın yarattığı koşulların doğal sonucudur.

TEKNİK ELEMANLARIN EKONOMİK - DEMOKRATİK MÜCADELESİ BU ÖRGÜTLÜ İTTİFAKA KARŞIDIR. BU NEDENLE ÇALIŞAN KESİMİN SENDİKA KURMA VE GREV HAKLARINI YENİDEN ELDE ETME CABASI SÜRDÜRÜLECEKTİR.

Son yıllarda, egemen güçler tekelci sermayenin etkin öncülüğünde, çalışan yığınlar üzerinde baskı ve terörü arttırmışlardır. Teknik elemanlar sermayenin çalışanlar üzerinde kurmak istediği baskı ve zorbalığa ve bu zorbalığın siyasi adı olan faşizme karşıdır, düşünce ve inanç özgürlüğünden, kitlelerin örgütlenme özgürlüğünden, kısaca demokrasiden yanadır.

TEKNİK ELEMANLAR, ÇALIŞANLARIN DÜŞÜNCE ve İNANÇLARINI AÇIKLAMA ve ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜKLERİNE GETİRİLEN KISITLAMA, ENGELLEME, YASAKLAMALARA KARŞI KİTLELERİN DEMOKRASİ MÜCADE-LEŞİNDE YERİNİ ALACAKTIR.

TMMOB, teknik elemanların özel olarak ekonomik demokratik mücadelesinin, genel olarak da bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin araçlarından bir tanesidir. TMMOB, yönetimi her yıl demokratik yöntemlerle yenilenen bir kamu kuruluşu niteliğindedir. TMMOB Yönetim Kurulu, emperyalizmin ve faşizmin teknik elemanların kendi sorunlarında somutlaşan görüntülerini açığa çıkarmaya çaba gösterirken, sermayeye ve onun bağlı ol-.düğü dış kaynaklara karşı sosyal politik muhalefetin bir parçasını oluşturduğunun ve tüm çalışanlar adına sözcülük edemeyeceğinin de bilincindedir.

— TMMOB yönetimi,diğer demokratik örgütlerle girişeceği işbirliğinde temsil ettiği kitlenin sosyal karakterini, özgül sorunlarından kaynaklanan ve

genelleyerek sürdürdüğü ekonomik demokratik mücadelesinin kendisine yüklediği görev ve sorumluluğun önem ve ciddiyetini belirleyici etmen olarak görecektir.

— TMMOB yönetimi, teknik eleman sorunlarını ülke sorunları bütünü için de değerlendirirken, değişik ihtisas dallarını temsil eden odaları ve diğer meslek kuruluşlarını ortak ilkeler etrafında bütünleştirmeyi, bu yön de ve ortak sorunların çözümü yolunda ortak çalışmalar düzenlemeyi önemli bir amaç saymaktadır.

— Değişik çalışma alanlarını kapsayan odalar arası çalışmalarda TMMOB için geçerli, tutarlı, genel ve etkin bir politikanın ilkeleri daha açık ve doğru olarak belirlenecektir.

— Hükümetlerin halktan yana girişimleri desteklenecek, bakanlıklarla teknik düzeyde ilişkiler sürdürülecektir,

XIX. DÖNEM ÇALIŞMA PROGRAMI

Çalışma ilkelerine bağlı olarak hazırlanan çalışma programında; üyelerin özgül ve genel sorunları, ülkemizin sosyoekonomik yapısına ilişkin sorunlar, demokratik hak ve özgürlükler, TMMOB'nin yeniden düzenlenmesi ve odaların ortak bir güç haline getirilmesi çalışma alanları olarak belirleniyordu.

XIX. DÖNEM ÇALIŞMALARI

19. Dönem; TMMOB'nin odaların, İstanbul ve İzmir Koordinasyon Kurullarının ve işyerleri temsilcilerimizin ülke ve meslek sorunlarına ilişkin çalışmalarının ileri bir düzeye vardığı dönem oldu.

Çalışma programı ve ilkeler doğrultusundaki çalışmalar; dönem boyunca kadro ve olanakların elverdiğince sürdürülmeye çalışıldı. Çalışmalarımız; ilk sayısı Ağustos 1974'te çıkan BİRLİK BÜLTENİ aracılığıyla, önceleri sınırlı bir dağıtımla, daha sonra tüm üyelerimize gönderilerek duyuruldu. Bu yüzden, tekrarlardan kaçınmak amacıyla, «çalışmalarımız» bölümünde bir özet vermeyi yeterli bulduk.

Yapılan çalışmalar, iki yıldan bu yana yükselerek gelen TMMOB'nin sesini geriletmeyen, ancak bizce yeterli olmayan çalışmalardır. 20. Genel Kurulun bu konu üzerinde duracağını ve TMMOB'nin daha güçlü bir mücadele vermesi yolunda görüş ve kararlara varacağını umuyoruz.

2.2

ülke sorunlarına ilişkin çalışmalar

Binlerce sorunu olan ülkemizde, geçen dönem yaptığımız çalışmalar odalarımızın ve zaman,zaman dışımızdaki meslek kuruluşlarının katkılarıyla süregeldi. TMMOB ve 17 ihtisas odasının, yıl boyunca ülke sorunları üzerinde yapılan çalışmalarda BİRLİK halinde davranması ve tek bir ses olarak çıkması, dönemin bizce olumlu yanlarından biri oldu. Güncel sorunlar

üzerinde, kısa zamanda yapılan çalışmalar; bildiri, açıklama, toplantı ve raporlar biçiminde kamuoyuna ve üyelerimize iletmeye çalışıldı. Bu konuda yapılan çalışmaların gereken biçimde yapılabildiği söylenemez. Ancak sınırlı kadro ve olanakları doğru bir biçimde değerlendirmeye çalıştık.

2.2.1 DIŞ İLİŞKİLER VE GELİŞMELER

KIBRIS SORUNU

1974 Temmuzunda Kıbrıs'ta Rum kesiminde Yunan subaylarının öncülüğünde bir darbe ile iktidarın zor yoluyla ele geçirilmesi çabalarıyla başlayan ve gelişen olaylar karşısındaki TMMOB görüşü ilk günden itibaren kamuoyuna iletildi. 19 Temmuz 1974 günü yayınlanan ilk görüşte bölgede ortaya çıkan bu durumun arkasındaki esas gücün ABD olduğuna değiniliyor, nedenleri açıklanıyordu. Açıklamanın sonuç bölümünde : «Halkımız açısından acil görev bugün ülkede ve bölgede emperyalizmin ülkelerin içişlerine müdahalesine karşı bağımsız bir dış politika istemek ve ülke içinde demokrasi cephesini güçlendirmektir. Günün sorunu ülkede ve bölgede barış ve demokrasinin sağlanması sorunudur. Bugün Koalisyon hükümetinin iç politikada kitlelerin demokrasi mücadelesine katkıda bulunması, kitlelerin örgütlenmesine karşı konan engelleri ortadan kaldırması, halkın özlemlerini dile getirecek bir dış politikayı izlemesi gerekmektedir. Bu amaçla Türkiye'nin içinde bulunduğu askeri, ekonomik ve politik ilişkilerinin gözden geçirilmesi zorunlu olmaktadır...» görüşüne yer verildi.

Daha sonra 23 Temmuz 1974'de ateşkes ilanı üzerine Başbakan ve Genelkurmay Başkanına gönderilen mektupta özetle : «Halkımızın barış, demokrasi ve bağımsızlık özlemlerini dile getirecek, ülkede ve bölgede bu özlemleri gerçekleştirecek her girişiminizi halkımızı, Kıbrıs halkını, ezilen ve sömürülen dünya halklarını daha da güçlü kılacak, ülkemize de dünyanın sürekli değişen koşulları içinde yeni ve sağlam bir yer sağlayacaktır...» denildi.

Kıbrıs'taki son gelişmeler ve katliam olayları üzerine TMMOB'nin : «savaşın ve kitle halinde cinayetlerin temel kaynağı emperyalizm ve onun zorbalık rejimi faşizmdir...» biçimindeki görüşü 6 Eylül 1974'te kamuoyuna açıklandı.

ABD ASKERİ YARDIMI

ABD Temsilciler Meclisinin Türkiye'ye askeri yardımın kesilmesine ilişkin kararı üzerine 26 Eylül 1974'te bu konudaki görüşlerimiz kamuoyuna açıklandı. Bu açıklamada; ABD yardımının ne olduğuna, bağımsızlığımız üzerindeki etkilerine değinildikten sonra : «ABD Temsilciler Meclisinin bu kararının, Türkiye'ye, hızla değişen bir dünyada yeni bir yer kazandıracak girişimlerin ilk adımı olmasını diliyoruz. Türkiye halkının gerçek dostu, dünyada halk düşmanlığına ve tüm savaşlara kaynaklık eden ve bugün silah tekellerinin militarist yönetiminde olan ABD ve ABD'nin öncülük ettiği diğer emperyalist ülkeler değil, dünyada barış ve kardeşliği savunan ve emperyalizme karşı askeri ve ekonomik kurtuluş savaşı veren tüm dünya halklarıdır...» denildi.

Daha sonra 6 Şubat 1975'te yardımın kesilmesi üzerine yapılan açıklamada , «Ulusal egemenliğimizi hedef alan bu kaba ve açık baskıları yok etmek artık kaçınılmaz olmaktadır. Türkiye bölgedeki stratejik durumunu gözeterek uluslararası düzeyde ekonomik, politik ve askeri ilişkilerini yeniden düzenlemelidir. Tüm ikili anlaşmalar feshedilmeli; yalnızca ABD'nin bölgedeki çıkarlarını savunan NATO'dan çıkılmalıdır. Bu yolda alınacak kararlar hem haysiyetli bir dış politikanın gerekleri hem de halkımızın özlemleri doğrultusunda olacaktır...» deniliyor idi.

KISSINGER'İN ÜLKEMİZİ ZİYARETİ

ABD Dışişleri Bakanı Kissinger'in, son anda ertelediği, ülkemizi ziyareti sırasında, yazılan bir mektupla TMMOB'nin ABD ile olan ilişkiler konusundaki görüşleri Başbakan Bülent Ecevit'e 7 Kasım 1974'te iletildi. Yönetim Kurulu adına gönderilen mektupta, «... Şimdiye kadar bir çok kereler değindiğimiz gibi, ekonomik, politik ve askeri alanlarda, bağımsızlık mücadelesinin gerektirdiği kararlar alınmadıkça ve uygulanmadıkça, bu tür görüşmelerde varılacak her türlü sonucun, bağımlılığımızı pekiştireceği, halkımızın çıkar ve özlemlerine ters düşeceği açıktır...» görüşü savunuldu.

AET (ORTAK PAZAR) KONUSU

Türkiye — AET (ortak pazar) ilişkileri konusunda ikili bir çalışma yapıldı. Bu çalışmaların ilki, DPT (Devlet Planlama Teşkilâtı) tarafından oluşturulan «AET Özel İhtisas Komisyonu» nün çalışmalarına, yapılan çağrı üzerine katılmakla geliştirildi. Birlik yöneticileri yapılan toplantılara katıldılar ve görüşlerini açıkladılar. Ayrıca TMMOB'nin konuyla ilgili görüşleri yazılı olarak da Komisyona sunuldu. Katma protokol ve AET konusunda genel görüşleri içeren bir raporla; ayrıntılara inilerek, «işgücü, sermaye ve hizmetler» ile «tarım, sanayi ve ticaret» üzerindeki AET etkilerini inceleyen iki rapor hazırlandı ve kurulan alt komisyonlara iletildi. Bütün bu çalışmalar Birlik Bülteni aracılığı ile kamuoyuna da duyuruldu. Bu konuda varılan özet görüş şöyle idi : «TMMOB ülkemizin bağımlılık simgesi olmaktan başka bir anlam taşımayan ANKARA ANTLAŞMASI ve KATMA PROTOKOL gibi anlaşmaları kabul etmemeyi, halkımıza karşı ulusal bir görev saymaktadır.» İkinci çalışma, kendi alanlarımızda, daha ayrıntılara inilerek programlandı. Odalarımız yaptıkları çalışmalarla, kendi ihtisas alanları çerçevesindeki görüşlerini hazırlayarak TMMOB'ye iletiler. Bu çalışmanın, sonunda bir toplantı ile kamuoyuna iletilmesi planlanmıştı. Fakat olanaksızlıklar nedeniyle bu yapılamadı. Hazır olan bu çalışmanın ilerde sonuçlandırılması gerekmektedir.

2.2.2 İÇ GELİŞMELER

SİYASİ BUNALIM ÜZERİNE

9-10 Aralık 1974'te Odalarımızın katıldığı bir toplantıda, ülkemizde yaşanmakta olan siyasi bunalım ve gelişmeler üzerinde tartışıldı. Bu toplantıda belirlenen görüşlerimiz 11 Aralık 1974 günü düzenlenen bir basın toplantısı ile kamuoyuna duyuruldu. Basın toplantısında; yaşadığımız günlerde hayat pahalılığı, işsizlik ve anti-demokratik baskıların artmakta olduğu, sürdürülen Siyasal bunalımın halkın ekonomik ve demokratik

isteklerinin çözümünü ertelediği ileri sürüldü. Bu iç gelişmelerin yanı sıra yabancı sermaye ile bütünleşmenin de hızlandığına, halkın bağımsızlık özelemlerine ve çıkarlarına ters düşen bağımlılık ilişkilerinin yoğunlaşmakta olduğuna dikkat çekildi.

YENİ HÜKÜMET PROGRAMI

Nisan 1975'te, kurulan yeni hükümetin programı açıklandı. Bu konuda yapılan bir çalışmanın sonucu Birlik ve Odalar adına kamuoyuna açıklandı. Yapılan açıklamada şöyle denildi :

«Milliyetçi Cephe adı altında toplanan partilerin, bugün ülkemizde var olan ekonomik ve siyasi bunalıma köylüler, işçiler, tüm emekçi kitleler ve bunlar arasında teknik elemanların yararına çözümler getirmeyeceği, bağımsız bir dış politika izlemeyeceği, Millet Meclisinde okunan Hükümet Programından da, bir kez daha anlaşılmaktadır.»

«Halkın ve onun bir parçası olan teknik elemanların gelişme düzeyine uygun ve anayasal haklar mücadelesine olanak sağlayacak demokratik ortamın oluşturulmasının zorunlu olduğu bir dönemde; kendisi gibi düşünmeyenleri, tüm emekçi kitleleri baskı ve tehditle sindirmede sokaktan medet uman çevrelerin hükümet kurma girişimi toplumumuz adına büyük bir kayıptır ve kaygı vericidir.»

«Tüm sıkıntıları ve yükü emekçi halkın omzuna yüklenen 12 Mart sonrası olağanüstü dönemin ürünü anti-demokratik anayasa ve yasa değişikliklerinin gerçekleştirilmesinde baş rolü oynayanların, halkı sürekli baskı ve terör altında tutmak isteyenlerin hükümet programı elbette; Çalışanların ekonomik ve demokratik mücadelesini kısıtlayan olağanüstü koşullara son verileceğinden...

Ülkemizde yurtseverler, ilericiler ve tüm halkımızın her kesimine karşı baskı, sindirme, cezalandırma aracı olarak yıllardır kullanılmakta olan T. C. Kanununun 141, 142. maddelerinin ve diğer anti-demokratik yasaların yürürlükten kaldırılacağı yolunda çaba harcanacağından... söz etmeyecekti.

«Yıllardan beri ve yaşadığımız günlerde yoğun olarak, işçilere, öğretmenlere, özellikle yüksek öğretim gençliğine karşı düzenlenmekte olan silâhlı faşist komando saldırılarında taraf olduğu iddiaları yaygın olan siyasi partilerin oluşturacağı bir hükümetten halktan yana, demokrasiden yana anti-faşist bir program zaten beklenemezdi.»

«Ülkemizin saldırgan emperyalist paktlara üyeliğini savunmakta olan ve halkımızı sömürmekte olan emperyalist ABD ve diğer kapitalist ülkelerle yıllardır çıkar ve kader birliği yapmakta olan siyasi partilerin programı doğal olarak bağımsız bir dış politikadan da söz etmeyecekti.»

«Çokuluslu tekellerin yabancı petrol şirketlerinin ve yabancı bankaların desteğine umut bağlayan çok parçalı azınlık hükümeti, kendi gücümüze dayanan bir kalkınmayı, tüm madenlerimizi, petrolümüzü halk yararına devletleştirmeyi de öngörmeyecek, mevcut sömürü düzenini sürdürmeyi,

pekiştirmeyi doğal olarak amaçlayacaktı.»

«Bu hükümeti yeni programı ile; işsizliği ve pahalılığı yok edeceğine ilişkin, nasıl gerçekleşeceği "belirsiz vaatlerle halkı avutmak, oyalamak, buna karşı tüm kaynakları ve kredi olanaklarını üreticiye değil, teşvik tedbirleri ve yatırım adı altında hür demokratik rejim adına küçük belirli çıkar gruplarına peşkeş çekmek istemektedir.»

«Teknik elemanların işsizliğine, yurt dışına göçüne neden olan yabancı sermaye, teknoloji ve teknik hizmeti ulusal çıkarlar doğrultusunda engelleyecek tedbirler de getirmemektedir.»

«Bu hükümet tüm kamu personelinin ve teknik elemanların anayasal haklarından, toplu sözleşme ve grev haklarından da söz etmemekte, huzursuzlukların kaynağı olan yan ödemeler uygulamasını benimsemektedir.»

«Güven oylamasını beklemeğe dahi gerek görmeden partizanlık da işletilmeğe başlanmıştır. Önemli kamu kuruluşlarının grup çıkarları doğrultusunda denetlenmesi ve yöneticilerinin değiştirilmesine de başlanmıştır. TRT baskı altında tutulmaktadır.»

«Kısaca yeni hükümet bu program ile bir avuç egemen azınlığın çıkarları uğruna geniş emekçi yığınlarını ekonomik ve politik olarak sürekli bir baskı altında tutacak ve emperyalizmle bağları daha da pekiştirecektir.»

«50.000 Mühendis ve Mimarın temsilcisi olan TMMOB ve ona bağlı odalar olarak kendi kitlemizin ve halkımızın özelemlerine ters düşmekte olan bu hükümete güvenoyu alsa dahi güven duymadığımızı, açıklamayı görev sayıyoruz.»

Bu konuda TMMOB bir açık oturum düzenledi. 3 Mayıs da yapılan bu oturuma TMMOB, TÜTEĐ, DİSK, TÖB-DER ve TİB katıldı.

KOORDİNASYON TOPLANTILARI ÖNCE VE SONRASINDA AÇIKLAMALAR

Geçen dönemde, ülke ve meslek sorunlarını görüşmek üzere, TMMOB, Odalar ve Odalara bağlı Şube ve Temsilciliklerinin katıldığı 4 toplantı düzenlendi. Bu toplantılarda ülke ve meslek sorunlarının yanı sıra güncel konular üzerinde de duruldu. Görüşlerimiz toplantılardan önce ve sonra kamuoyuna ve üyelerimize iletildi.

2.2.3 ANTI-DEMOKRATİK BASKI VE SALDIRILAR

1974 yılı, halkın ve onun bir parçası olan teknik elemanların gelişme düzeyine uygun Anayasal haklar mücadelesine olanak sağlayacak demokratik ortamdan yoksun bir yıl oldu.

Tüm sıkıntı ve yükü emekçi halkın omzuna yüklenen 12 Mart sonrası olağanüstü dönemin ürünü anti-demokratik anayasa ve yasa değişiklikleri yürürlükte kaldı. İşçilere, öğretmenlere ve özellikle de yüksek öğretim gençliğine karşı yoğun baskı ve silâhlı faşist saldırılara tanık olundu.

Çalışanların bir kısmının sahip oldukları yasal hakları grevler engellendi, Lokavtlar yaygınlaştırıldı. Bizlerin de içinde yer aldığı kamu kesiminde çalışanlar sendikal haklarını elde edemediler. Önemli kamu kuruluşlarının grup çıkarları doğrultusunda denetlenmesi ve yöneticilerinin değiştirilmesi plânlandı ve uygulandı. Kısacası bir avuç egemen azınlığın çıkarları uğruna geniş emekçi yığınları; ekonomik, politik ve anti-demokratik baskı ve saldırılara hedef oldular. TMMOB bu tür olayları anında değerlendirerek kamuoyuna ve üyelerine görüşlerini açıkladı.

AF YASASI VE ANAYASA MAHKEMESİ KARARI ÜZERİNE

TMMOB 18. Çalışma döneminde Af Yasası üzerinde zaman, zaman görüşlerini açıklamıştı. Fakat bilindiği gibi Af Yasası Anayasaya aykırı bir biçim de yasalaştırıldı. Bu Yasanın 5. maddesinin (a) bendinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi üzerine TMMOB görüşleri kamuoyuna açıklandı. Yapılan açıklamada şöyle denildi : «Anayasa Mahkemesinin çoğunluğu, oylarıyla demokrasiyi, Anayasayı, hukuku savunanların safında yer almış; her aracı öz çıkarları yolunda kullanmakta sakınca görmeyen demokrasi düşmanlarını, günlük politika cambazlarını yenik düşürmüş ve egemen sınıfların yurtsever gençliği ve aydınları zindanlarda çürütme girişimini boşa çıkarmıştır. Anayasa Mahkemesinin çoğunluğunun bu kararını saygıyla karşılıyoruz.»

ÜNİVERSİTE OLAYLARI

Geçtiğimiz dönemde faşist saldırıların yoğunlaştığı yer yine üniversitelerimiz oldu. 8 Kasım 1974'te öğrenci olmayan ve kendilerine komando adı veren bir grup Ankara'daki üniversitelere saldırdı. Aynı gün Cumhurbaşkanı ve Başbakanı gönderilen mektupta görüşlerimiz anlatıldı ve özetle şöyle denildi : «Bu çabaların Türkiye'de demokrasi cephesinin 14. Ekim seçimlerinden sonra kazandığı mevzileri baskı ve terörle geriletme amacını taşıdığı apaçıktır. Üniversiteleri bir çatışma alanı halinde göstermeği hedefleyen bu tek yanlı, zorbaca girişimler en kısa zamanda ve en etkin bir biçimde önlenmelidir. Bu yolda çaba harcanması gerektiği inancındayız.»

Aralık ve Ocak 1974'te de süren saldırılar sonucu Şahin Aydın ve Kerim Yaman öldürüldüler. Şahin Aydın'ın ölümü üzerine Cumhurbaşkanı'na çekilen telgrafta; Türkiye'de demokrasinin yerleşmesini çıkarlarına aykırı bulan bazı çevrelerin baskı ve şiddet yöntemleriyle üniversiteleri işlemez hale getirdikleri ve öğrencilerin can güvenliklerini ortadan kaldırdıkları belirtildi. Vatan Mühendislik ve Mimarlık Yüksek okulu öğrencisi Kerim Yaman'ın ölümü üzerine açıkladığımız görüşümüzde olayın ve nedenlerinin üzerinde duruldu. Sonuç olarak : «Arkadaşımız Kerim Yaman'ın anısı önünde saygı ile eğiliyor ve faşist çevrelerin baskı ve terör yaratarak demokrasiyi geriletme çabalarına karşı bize düşen görevleri sonuna kadar sürdüreceğimizi...» belirtiyorduk.

18 Nisan 1975'te ODTÜ'deki anti-demokratik baskıların sürmesi üzerine, durum bir telgrafla Cumhurbaşkanı'na bildirildi ve baskıların giderilmesi, öğrenimin sürekliliğinin sağlanması ve ilgililerin uyarılmasını istedik.

ORMAN YÜKSEK MÜHENDİSİ NEŞET DANIŞ'IN ÖLDÜRÜLMESİ OLAYI

TMMOB üyesi, Orman Yüksek Mühendisi Neşet Daniş, Hamburg Türk işçi Cemiyeti'nin Kongresi yapıldığı bir sırada bir gurubun saldırısına uğrayarak öldürüldü. Mayıs 1974'te Almanya'da meydana gelen bu olay TMMOB'-ye getirildi. TMMOB durumu ve aydınlatılması isteğini belirten bir mektubu; Başbakan, Dışişleri Bakanı, Adalet Bakanı ve Çalışma Bakanlarına ilettiler.

9 Temmuz günü Dışişleri Bakanı ve daha sonra Başbakan araştırma yaptığını bildirdiler. 16 Temmuz 1974'te TMMOB'ye gelen cinayet masasına bağlı emniyet görevlileri olay ve gelişmeler ile ilgili olarak TMMOB Başkanının ifadesine başvurdular ve Almanya'da meydana gelen olayda Neşet Daniş'i kimin öldürdüğüne dair bir bilgisi olup olmadığını sordular. Bu olayın aydınlanması konusunda hiç bir gelişme olmadı.

MAMAK ASKERİ TUTUK EVİNDE MEYDANA BELEN OLAYLAR

1 Haziran 1974 günlü gazeteler, Ankara 3 Numaralı Askeri Tutukevinde tutuklulara yapılan yasa dışı baskılara ve şiddet uygulamalarına geniş bir şekilde yer verdiler. Bu olay üzerine TMMOB olay hakkındaki görüşlerini birer mektupla Başbakan, Millî Savunma Bakanı ve Adalet Bakanlarına bildirdi. Mektupta özetle şu görüşe yer verildi : «Türkiye'de insan onuruna yaraşır bir düzenin kurulması mücadelesinde yüklendiğimiz sorumluluk, sizlere, bu konuda başvurmayı zorunlu kılmaktadır. Bir çok kereler tekrarlanmış bulunan bu ve benzeri davranışların önlenmesinin gerekli olduğuna inanıyoruz. Bu konularda acil girişimlerde bulunacağınızdan emin olarak, insan temel hak ve özgürlüklerinin korunması yolunda tüm girişimlerinizi sonuna kadar destekleyeceğimizi belirtmeyi görev sayarız.»

TÖB-DER'İN YASAL TOPLANTILARINA SALDIRILAR

İlerici-yurtsever öğretmenlerimizin örgütü TÖB-DER'in 52 ilde 1975 Şubatında, düzenlediği yasal toplantılar saldırılara uğradı. TMMOB ve Odaları 13 Şubat 1975'te düzenledikleri bir basın toplantısıyla görüşlerini kamuoyuna açıkladılar. Bu basın toplantısında sunulan metin aynen şöyle idi :

«Halkımızın demokrasi mücadelesi boğulmak isteniyor.»

«ABD'nin önderliğini yaptığı dünya emperyalist sistemi büyük bir ekonomik ve siyasal bunalıma girmiştir. Bunun sonucu olarak elindeki pazarları korumak amacıyla sömürdüğü ülkelerin gerici unsurlarını kullanarak halkların bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini çeşitli yöntemlerle boğmak istemektedir.»

«Emperyalizmin sömürü alanı içerisinde bulunan ülkemiz de, dünya emperyalizminin içerisinde bulunduğu bunalımdan etkilenmekte, işsizlik ve hayat pahalılığı kıskacı içinde bulunan halkımızın sorunları giderek büyük boyutlara ulaşmaktadır.»

«Bu sorunların demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkma mücadelesi ile çözümleneceğini gören halkımız üzerinde egemen güçlerin baskıları yoğunlaşmıştır.»

«Bunun en son ve somut örneklerinden birisi, bir kitle örgütü olan TÖB-DER tarafından ülke çapında geliştirilen demokrasi mücadelesinin, kitlelerin demokratik hak ve özgürlüklerine sahip çıkmasına karşı olan faşist güçlerce - geçtiğimiz dönemlerin kanlı pazarlarını andıran bir biçimde - sindirilmek istenmesidir. Ölümlerle sonuçlanan bu saldırıların gerçek hedefi halkımızın demokrasi ve özgürlük özelemleridir.

«Siyasal iktidar, yorumlarıyla gerçekleri halkımızdan gizlemektedir.
«Nedeni ve yaratıcıları açıkça belli olan bu saldırılara karşı siyasetin getirdiği yorumlar olayları 'polisye' düzeyine indirgemekte ve ardında yatan gerçekler halkımızın gözünden kaçırılmaktadır.»

«Alınan tedbir ve uygulamalar 12 Mart sonrası çıkartılan anti-demokratik yasa değişiklikleriyle tam bir bütünlük içinde gelişmekte, halkımızın ilerici eylemi anti-demokratik çemberler içine hapsedilmek istenmektedir.

«Dünya emperyalist sisteminin ve onun bir uzantısı olan yerli çevrelerin sömürsünü rahatça yoğunlaştırmasına, açıkça saldırılar düzenlenmesine karşılık, kitlelerin demokrasi ve özgürlük mücadelesi olayların sebebi gibi gösterilmek istenmekte, bir yandan demokratik kitle örgütleri, politika yapıyor, yürüyüş ve toplantı yapıyor, gerekçeleriyle kapatılmak istenirken, diğer yandan kitle örgütlerine saldırılar teşvik edilmektedir.

«Kitle örgütleri demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıdır.

«Bu şartlar altında halkımızın ve kitle örgütlerinin önündeki acil görev, bu saldırılar karşısında bugüne kadar kazanılan demokratik mevzilerden bir adım bile çekilmeden ileriye dönük mücadelesini sürdürmek olmalıdır
Demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından biri olan kitle örgütlerine yapılan faşist saldırıları tüm Mühendis ve Mimarların örgütleri olarak kınıyor, yetkililerin olayların nedenlerini ve faillerini bir an önce açığa çıkarmasını istiyoruz.»

TRT'YE BASKILAR ÜZERİNE

Geçen dönem Milliyetçi Cephe denilen topluluğun TRT'yi hedef alan yoğun baskıları üzerine, TRT Genel Müdürü İsmail Cem'e bir telgraf çekildi. Bu telgrafta özetle şöyle dendi: «Milliyetçi Cephe son günlerde yeni bir hedef seçmiş bulunmakta, TRT'ye saldırmaktadır. Amaç TRT'yi kesin denetim altında tutmak ve böylece kendi çıkarları doğrultusunda, tek yanlı bir ses haline getirmektir. Cinayetlerden, saldırılardan, ağır ekonomik politik baskılardan hiç söz edilmeyecek, aksine bunlar övülecek, desteklenecektir. İşte milliyetçi cephe böyle bir TRT yaratmak çabası içindedir. Demokrasinin geliştirilmesi mücadelesinde TRT yöneticilerinin vereceği uğraşı destekleyeceğimizi bildiririz.»

2.2.4. EĞİTİM

EĞİTİM, TEKNİK EĞİTİM

Genellikle eğitim, özellikle teknik eğitim sorunu üzerinde bu dönem planlanan

çalışmalar gerektiği biçimde yerine getirilemedi. Öğrencilerin ilettiği eğitim sorunları üzerinde yeterince olmasa da bazı çalışmalar sürdürüldü. Odalarımız tarafından düzenlenen eğitim sorunları toplantılarında Birlik görüşü aktarıldı. Sınırlı olanaklar nedeniyle yapılamayan çalışmaların önümüzdeki dönemde ele alınması gerekmektedir.

IX. MİLLİ EĞİTİM ŞÛRASI

TMMOB, 24 Haziran - 4 Temmuz 1974 günleri arasında toplanan 9. Milli Eğitim Şûrasında 3 kişilik bir heyet ile temsil edildi. Şûrada TMMOB adına yapılan konuşmada; «Eğitim sorununun tümüyle ele alınması ve halk yararına bir eğitim politikasının ilkelerinin saptanması bu şûranın görevi olmalıdır.» denildi.

Ülkemizin siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel yönlerden kısa bir incelemesi yapılarak; Genel eğitim ve üretim politikasındaki aksaklıkların, doğal teknik eğitimde de kendini gösterdiği belirtildi. Genellikle eğitimin ve özellikle de teknik eğitimin, ülkenin üretim koşullarından bağımsız olarak ele alınıp tartışılmayacağı ve planlanamayacağı savunuldu.

Sonuç olarak da şu görüşlere yer verildi : «Günümüze kadar sürdürülen politikaların, sorunlarımızı hangi boyutlara ulaştırdığı açıktır. Tarımdan sanayiine, eğitimden istihdamına kadar her alanda köklü tedbirler almanın zamanı gelmiştir, geçmektedir. Bu yüzden; her konunun yeniden ve doğru bir biçimde ele alınacağı umudunu yaratan bu dönemde şûra bir karar almalıdır.

«Bu karar, geçmişten de yararlanarak; tüm eğitim sistemini yeni baştan tüm politikalarla bir arada ele almak, ülke ve halk yararına bir eğitim politikasının ilkelerini saptayacak çalışmalar yapmak üzere bir şûra toplanması kararıdır.;

«Ancak böyle bir çalışmadan sonra saptanan tutarlı bir bütünün parçalarını tartışmak, geçmişteki aksaklıkları ortadan kaldıracaktır.*

«Bu kararlarla beraber, Şûra Yasası'nı değiştirecek çalışmalara da hemen başlanmalıdır. Yalnız eğitim değil, her konuda yapılacak çalışmalarda ilgili kuruluşları çağırmak ve katılmalarını yasal bir hak haline getirmek; günümüze kadar süregelen yanlış bir tutumu da ortadan kaldıracaktır. Eğitim gibi bir konuda ve özellikle de teknik eğitimle ilgili olarak, teknik eleman kuruluşlarının bu hakkı alması; sorunların kapalı kapılar ardında çözülmeye çalışılmasının doğurduğu hataları ortadan kaldıracaktır. Bu yüzden eğitim şûrası ile ilgili yasa hemen değiştirilmeli, daha geniş kitlelerin ve kuruluşların oy ve söz hakkı ile temsil edilebilmeleri sağlanmalıdır.»

MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK YÜKSEK OKULLARININ SORUNLARI

Mühendislik - Mimarlık yüksek okullarından Birliğe aktarılan bazı sorunlar üzerine Kasım 1974'te TMMOB ve ilgili meslek odaları olan Elektrik, inşaat, Kimya Mühendisleri odaları ile Mimarlar Odasının katıldığı ortak bir çalışma yapıldı. Varılan sonuç o günlerde toplanmakta olan «Mühendislik ve Mimarlık Akademileri ve Yüksek Okulları Koordinasyon Kurulu» Başkanı ve Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'a bir mektupla gönderildi. Mektup metni şöyle idi :

«Yüksek öğretimin çözümlenmesi gereken çok yanlı sorunları yanında güncel ve çok acil olan bazı sorunların da çözüm beklediği yaşanan bir gerçektir.»

«Yüksek teknik öğretim sorunlarıyla yakından ilgili bulunan meslek odaları ve TMMOB büyük öğrenci kitleleri tarafından sıkıntıları çekilen bu sorunların çözümü konusunda girişimde bulunmayı görev saymaktadır. Bu amaçla Koordinasyon Kurulunun 8 Kasım günü yapılacak toplantısında :

— Mühendislik - Mimarlık Yüksek Okullarında uygulanmakta olan sınıf geçme yönetmeliğinin kaldırılarak yerine ders geçme yönetmeliğinin uygulanması,

- Öğrenciler üzerinde baskı unsuru gibi kullanılan vize uygulamalarının kaldırılması
- Mühendislik - Mimarlık Akademileriyle Yüksek Okullar arasındaki farklı yönetmelik uygulamasına gidilmesi ve bütün bu aksaklıkları yok etmek üzere de Yüksek Okulların akademi bünyesi içinde eritilmesi kararlarının alınması zorunlu olmaktadır.

Öğrenciler arasında büyük huzursuzlukların kaynağı olan bu acil ve güncel sorunların çözümlenmesi ve gerekli kararların alınması için çaba harcamanızı dileriz.»

2.2.5 TEKNİK HİZMET İTHALİ

Ülke çıkarlarına aykırı teknik hizmet ithali ve teknoloji transferi geçtiğimiz dönemde de eksilmeden sürdürüldü. Yabancılar dış yardım ve kredileri ülkemizdeki egemenliklerini pekiştirme yolunda kullandılar, kullandırıldılar. Her işimizi yapabilecek teknik güce sahipken, yabancı sözde uzmanlar ülkede kol gezdiler. Yabancı sermaye, uzmanlar, çıkarlarımıza aykırı teknolojiler; madenciliğimizden, tarımımıza, sanayimizden kentlerimize kadar her yerde egemenliklerini sürdürdüler. Amaçları, ihtiyacımız olan gelişmeyi sağlamak değildi, olamazdı. Amaçları, kendi karlarını çoğaltmak ve geri ülkemizi pazar olarak kullanmaktı.

Yıllarca yaşadığımız bu sömürünün ürünlerini; Karadeniz Bakırda, Keban'da, Seyitömer'de de somut olarak yaşadık. 40 bin tona göre yabancılarca planlanan Karadeniz Bakır İşletmeleri 10 bin ton bile üretmedi. Keban'ın 4 trübününden 1'i bile doğru dürüst çalıştırılmadı. Seyitömer kapasitesine ulaşamadı. Bunlar gibi binlerce örneğin yaşandığı, görüldüğü ülkemizde dış ve iç sömürü artarak geliştirildi. Yıllardır bu sömürüye karşı bir mücadele veren TMMOB ve Odaları 1974'te de bu örnekleri, açıklamalar, toplantılar, kongreler aracılığıyla sergilediler. Güçlerinin yettiğince çaba harcadılar. 1975 ortalarına gelinmekte olduğu şu günlerde; sömürünün azgınca sürmesine her türlü olanağın tanınacağı, yeni Hükümet tarafından, her fırsatta açıklandı. Yine Dünya Bankasının ülkemizin gelişmesine (!) el atacağı; yine yüzey suyu potansiyeli ve linyitleri değerlendirilmeyen ülkemizde Fuel-Oil'e ağırlık verileceği; yine madenlerimizin bir avuç azınlığa peş-;keş çekileceği en yetkili ağızlardan açık olarak ilân edildi. Bu konuda ülke yararına çaba harcayan teknik elemanlara ve yöneticilere baskılar arttırıldı. TMMOB bu dönemde, kendi alanındaki sömürüye karşı verdiği mücadeleyi sürdürürken; çalışmaların önemli bir bölümünü teknik hizmet ithalinin yoğunlaştığı bir alan olan

kentlerimize ve bu alanda görev yapan İller Bankası'na ayırdı.

BÜYÜK KENTLERİMİZİN ALT YAPI TESİSLERİ

Türkiye'de yabancı sermayenin etkinliğinin alabildiğine arttığı geçen dönemlerde; Dünya Bankasının sömürücü kredileri, uzmanları kentlerimizin alt yapı tesislerine de yöneldi. Bu alanda görev yapan önemli kurumlardan biri olan İller Bankası Genel Müdürlüğü; 1973 yılı programında İSTANBUL Kanalizasyon projesini Amerikalılara, İZMİT Körfezinin temizleme işini İsveçlilere, ADANA Kanalizasyon projesini de Almanlara verdi. İZMİR, ERZURUM, ANTALYA ve MERSİN Kanalizasyon projelerinin, ADANA, ESKİŞEHİR ve TRABZON içme suyu projelerinin de yabancı firmalara verilmesi planlandı. Yaygın ihalelerin başladığı bu dönemde, İmar ve İskan Bakanlığında TMMOB'nin de katıldığı bir toplantı düzenlendi. Bu toplantıda yabancı kredi ve yardımlar, yabancı teknik hizmet ithali ve İller Bankasının tutumu üzerindeki TMMOB görüşü ilgililere iletildi. Bu görüş ayrıca yazılı olarak da İmar ve İskân Bakanlığı Müsteşarı Sayın Cevat Geray'a gönderildi. TMMOB Yönetim Kurulunun genel olarak yabancı teknik hizmetler ve özel olarak da yatırımcı bir kamu kuruluşu olan İller Bankası'nın tutumu konusundaki görüşünde; Yabancı sermaye, teknoloji, teknik hizmet konularında ülkemizde olagelen ve kaynaklarımızın sömürülmesinden öte bir anlam taşımayan gelişmelere dikkat çekildi. Ülkemizdeki bu dış sömürü ve denetim uygulamalarının en etkin araçlarından birinin DÜNYA BANKASI olduğuna değinilen görüşte, İller Bankasının tutumunun ne olması gerektiği konusunda açıklamalar yapıldı. Alt yapı yatırımlarının kendi gücümüzle yapılması; yabancılarla imzalanmış bulunan proje ve kredi anlaşmalarının iptal edilmesi; kamu kuruluşlarının kendilerini yenilemeleri ve yerli teknik kadroları geliştirmeleri önerildi.

Sonuç olarak da; «Yaptığımız açıklama ve önerilerin ışığında açıkça görülmektedir ki, tartışma konusu olan kentsel alt-yapı hizmetlerinin yabancılara yaptırılıp yaptırılmaması olayı politik ve ekonomik boyutları olan bir olaydır. Yabancı güdümü ve sömürüsü bir kader gibi kabul edilecek ya da bağımsız kendi gücümüze dayanan bir seçme yapılacaktır» görüşüne yer verildi.

İMAR VE İSKAN BAKANLIĞI GENELGESİ

İmar ve İskan Bakanlığı Müsteşarı Prof. Dr. Cevat Geray 21 Şubat 1975 günlü bir yazı ile TMMOB'ye bu konudaki gelişmeleri ilettili. İmar ve İskân Bakanlığı yöneticilerince hazırlanan ve Bakan tarafından da onaylanarak 21 Şubat günü yayınlanan bir genelge ile yabancı teknik hizmet konusu projenin yerli teknik kadrolarca yürütülmesi için ilgililer uyarılmakta idi. İmar ve İskân Bakanı Selahattin Babüroğlu imzasıyla, gereğinin yapılması için Bakanlık Merkez ve Taşra örgütlerine ve ilgili kuruluşlara; bilgi içinde diğer bakanlıklara ve TMMOB'ye gönderilen genelgede özetle şöyle deniyor idi : «Yeni çıkacak projelerin kamu kesiminde yapılması öngörülebilecek, bunun için gerekli kadrolaşma ve örgütlenmeye girişilecektir. Kamu kesiminde yapılamayan projeler Türk uzmanlarına yaptırılacaktır. Meslek odalarından isim istenecektir. Hiç bir yabancı uzman ya da firma ile yeni proje sözleşmesi yapılmayacaktır. Yabancı teknik hizmete zorunluluk duyulan durumlarda, ilgili

resmi kuruluşların ve meslek odalarının görüşü alınacaktır.»
imar ve İskân Bakanı Selahattin Babüroğlu, Müsteşar Prof. Dr. Cevat Geray ve Başdanışman Ergun Unaran'ın gayretleriyle gerçekleşen bu genelge, bu yolda atılan ileri bir adım ve örnek bir tutum idi.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI GENELGESİ

Bu tutuma, Mart ayı başında, benzer nitelikte bir genelge yayınlamak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Erhan Işıl'da katıldı. «Yerli teknik gücün korunması ve geliştirilmesine» ilişkin genelgede şu görüşler yer alıyordu: «Türkiye'nin en büyük yatırımcı kuruluşlarını bünyesinde toplamış bulunan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının, Türk teknik gücünün korunması ve geliştirilmesinde de büyük bir sorumluluk taşıdığı açıktır.

«Planlama-fizibilite raporu, kesin proje, müşavir mühendislik ve kontrollükten müteahhitliğe kadar uzanan bir alanda memleketimizde her türlü insan gücü ve hatta malzeme potansiyeli olduğu gibi, elli yıllık bir tecrübe birikiminden en iyi şekilde yararlanılması da söz konusudur...

«Son yıllarda, yabancı firmaların projeci müşavir veya müteahhit olarak ele aldığı hemen bütün büyük projelerin zamanında bitirilmemesi - çok geç de olsa bitenlerin de bir türlü tam randıman vermemesi - hızlı iş yapma gereğini tamamen asılsız kılmaktadır...

«Bütün mesele, teknik şartnameleri hazırlayan, kredi anlaşmalarını paraf eden ve ihaleyi veren kimselerin Türk teknik gücüne inanması ve bunu en etkin biçimde kullanmaya kararlı olmasıdır. Aksi takdirde her işi yabancılara verecek gerekçeler bulmak mümkündür...

«Her türlü yatırım projesinin-fizibilite raporu, kesin projeleri, teknik şartnameleri, ihale evrakı ve ihalesi ilk olarak, öncelikle kuruluşlarımız tarafından gerçekleştirilecektir. Ancak bu amacın gerçekleştirilmesindeki en önemli sorun eleman temini ve bu elemanların tatminidir...

«Temel ilke, her türlü proje ve yatırım faaliyetinde Türk Teknik gücüne öncelik tanımak olduğuna göre, bu amaca en kolay ve etken biçimde ulaşmak ortak çaba gerektirmektedir. Bakanlık da kendine düşen görevleri yapmak üzere düzenlemelere gitme kararındadır...»

2.2.6 ENERJİ SORUNU

Enerji sorunu yıllardır, ülkemizin sorunlarının başında geldi. Her alanda olduğu gibi enerji alanında da yoğun bir sömürüyü yaşadık. Doğal kaynaklarımız üzerinde süregelen yağma, enerji konusunda dışa bağımlılığımızın körüklenmesi, ülke çıkarlarına uygun bir enerji politikasının saptanmaması; sorunu giderek büyüttü. Talan, yağma, aşırı kârlar, enerji alanına el attı. Bir yandan yüzey suyu potansiyelimizi ve linyitlerimizi değerlendiremezken, öte yandan enerjimizin % 70'ini dışa bağlanarak fuel-oil'den elde etmeye yönlendirildik. Petrol üretimimizi arttıramadık. En çok ihtiyaç duyduğumuz anlarda, yabancı petrol şirketlerinin çeşitli oyunları ile karşı karşıya bırakıldık. Geçtiğimiz dönemde bağımsızlık özelemlerinin en çok duyulduğu, yaşandığı yerlerden biri enerji alanı oldu. Yabancı teknik hizmet

ithalinin, ülke çıkarlarına aykırı teknoloji transferlerinin getirdiği zararları Keban'da, Ataş olayında, Seyitömer'de çok açık bir biçimde gördük. Bir yandan böylesine geriletici gelişmeler sürerken, öte yandan çıkarlarımıza aykırı «Enerji Ajansı»na girmemiz planlandı. Enerji Ajansı işleyişi ve yönetimi ile Türkiye'nin enerji politikasına doğrudan bir müdahale ve denetleme aracı olarak kullanılacaktı.

TMMOB ve ilgili ihtisas odaları, giderek büyüyen bu sorun karşısında kendilerine düşen görevleri yerine getirdiler. Raporlar, toplantılar ve açıklamalar aracılığıyla sorunun nedenleri sergilendi, çözüm önerileri geliştirildi.

1974 yılı, ilgili odalarımızın ciddi ve tutarlı çalışmalarıyla, Birlik olarak soruna eğildiğimiz bir yıl oldu.

ATAŞ OLAYI - PETROL RAPORU

Haziran 1974'te Ataş Rafinerisinde üretimin düşürülmesi ile ortaya çıkan enerji sorunu ve yabancı şirketlerin ülke ekonomisi ve politikasındaki yeri konusunda bir çalışma yapıldı. Elektrik, Kimya, Maden, Metalürji ve Petrol Mühendisleri Odalarımızın temsilcilerinden oluşan bir çalışma grubu enerji ve petrol sorununa ilişkin bir rapor hazırladılar. Bu rapor olayın yorumu ile birlikte 16 Haziran 1974 günü TMMOB merkezinde yapılan bir basın toplantısı ile kamuoyuna açıklandı. Basın toplantısında; Türkiye'deki petrol sorununa ve yabancı şirketler konusuna değinilerek ülkemizde dış kaynaklara bağımlılığın giderek arttığı ve petrol üretiminde de bu durumun sürdüğü açıklandı. Bugün petrol ürünleri tüketimimizin % 75'nin dışardan sağlandığı; 6236 sayılı petrol yasasının Amerikalı Maden Mühendisi Thonburg tarafından hazırlandığı ve yasada «Petrol Kaynaklarının devlet eliyle değil, özel sektör ve yabancı sermaye yatırımlarıyla kıymetlendirilmesi» görüşünün getirildiği belirtildi. T.P.A.O.' nun 1956 yılında 7 arama belgesi aldığı, buna karşılık yabancı şirketlerin 75 arama belgesine sahip oldukları; yabancı petrol şirketlerinin bu arama ruhsatlarıyla Türkiye'deki petrol rezervlerini saptadıkları, üretimi düşük tuttıkları ve petrol piyasasını istenilen düzeyde ayarladıkları anlatıldı.

Yabancı petrol şirketlerinin 1972 yılı sonuna kadar ithal ettikleri sermaye 2.213.579-939,55 TL. buna karşılık toplam karlarından sadece transfer ettikleri miktar 1.175.297.655,— TL. idi. 1972 yılında ise 300 milyon TL. transfer ettiler.

Bu şirketler zarar ettikleri iddiasını öne sürerek üretimi düşürürken gerçek dışı konuşuyorlardı. Rakamlar ve görünen şartlar bunu açıkça kanıtlıyordu.

Ataş olayının petrol konusunda ulusal bir politikanın saptanması için bir fırsat olduğunun belirtildiği toplantıda şu öneriler ve görüşler ileri sürüldü :

«Bugün Türkiye'de petrol yataklarının araştırılması, petrolün çıkarılması, işlenmesi, rafine edilmesi ve dağıtılması kendi kaynaklarımıza ve gücümüze ; dayanılarak yapılabilir. Devlet Ataş Rafinerisini defter kıymeti üzerinden satın almalıdır. Yürürlükteki Petrol Kanununun ilgili maddesi devletleştirilme süresinin 500 güne kadar uzamasına olanak sağlamaktadır. Bu nedenle

devletleştirme süresini kısaltmak amacıyla Petrol Kanununda gerekli değişiklik yapılmalı, bu amaçla girişime hemen geçilmelidir.»

Hazırlanan rapor daha sonra basın ve yayın organlarına ilgili kişi ve kuruluşlara gönderildi.

ENERJİ AJANSI KONUSU

Geçtiğimiz dönemde başlayan ve hala da önemini korumakta olan bir sorun da «Enerji Ajansı» sorunu idi. Petrol tüketen ülkelerin özellikle emperyalist ülkelerin OPEC'e karşı geliştirdikleri bu kurum Türkiye'yi de içine alarak kuruldu. Ülke çıkarlarına aykırı olduğu açıkça görülen bu girişimin Cisinde yer alınmaması konusunda ilgili odalarımız ve TMMOB her fırsatta ilgilileri ve kamuoyuna uyarıcı çalışmalarını sürdürdü. Toplam 148 oyu bulunan ajansta Türkiye'nin bu oylardan 4'üne sahip olduğu; ABD, Japonya ve Federal Almanya'nın toplam 80 oy ile bu örgüte sahip çıkacağı ve İT?'dilediği gibi yöneteceği açıktı. 4 oy ile buradan Türkiye lehine bir karar |v beklenemezdi. Ajansın amaçları şöyle belirlenmişti :

- 1 — Üyeler ve kuruluşları Ajansın isteyeceği her bilgiyi vereceklerdir.
- 2 — Yeni enerji kaynakları aranacaktır.
- 3 — Arz ve talep konularında petrol tekelleriyle bağlantı kurulacaktır.

4 — Petrol ambargosu konulduğu takdirde Ajansa üye ülkeler ellerindeki petrolü paylaşacaklardır.

Bu amaçlara Türkiye açısından bakıldığında şunlar görülüyor : TPAO elindeki tüm bilgileri, kullanılmak üzere Ajansa gönderecektir. Libya ile yapılan petrol anlaşması, gereğinde, Ajansa üye ülkeler için değerlendirilecektir. Bir petrol ambargosu uygulandığında Türkiye elindeki petrolü örneğin ABD ile paylaşacak, bu belki de Türkiye'ye de ambargo uygulamasını doğuracaktır.

Önümüzdeki günler bu konudaki gelişmeleri gösterecek ve verilecek bir kararlar ya Enerji Ajansına girilerek sorunlarımız büyüyecek, ya da bağımsızlığımızı zedeleyecek Enerji Ajansına, doğru bir kararlar girilmeyecektir.

TMMOB ve ilgili odaları ülke çıkarlarının Enerji Ajansına girmemeyi gerektirdiğini her fırsatta savundu ve savunacaktır.

ENERJİ RAPORU

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Erhan Işıl'ın, enerji tasarrufu sağlayan tedbirlerle ilgili görüş istemi üzerine bir çalışma yapıldı. TMMOB, Elektrik, Fizik, İnşaat, Kimya, Maden, Makina, Orman, Petrol Mühendisleri Odaları ve Mimarlar Odası temsilcilerinden oluşan bir çalışma grubu bu konuda bir rapor hazırladılar. Ülkemizde,enerjinin top yekün bir iç ve dış sömürü alanı olduğunun belirtildiği raporda; Enerji bunalımının kaynağı, Türkiye'de enerji sorunu, Enerji Krizinin doğuşu, üretimde tasarruf, tüketimde tasarruf, Türkiye'nin enerji politikası ve Enerji Ajansı, Enerji kaynaklarının değerlendirilmesi ve ikincil enerji kaynakları konularındaki durum incelendi ve öneriler geliştirildi.

Varılan sonuç Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'na iletildi ve kamuoyuna açıklandı.

AFŞİN - ELBİSTAN ENTEGRE PROJESİ

Maliyetinin 1975 fiyatlarına göre 1.5 milyarı bulması ve ülkenin önemli elektrik enerjisi üretim birimlerinden biri olması öngörülen «Afşin - Elbistan entegre projesi»nin son bölümlerinin de yabancılara ihale edilmekte olduğunun anlaşılması üzerine bir çalışma yapıldı. Durumu ve projenin kendi teknik gücümüzle yapılabileceği gerçeğini ortaya koyan bu çalışma, TMMOB ve 17 ihtisas odasının katıldığı bir basın toplantısında açıklandı.

Açıklamada, konunun ekonomik ve siyasal yanları belirtilirken teknik konularda da bilgiler verildi. Açıklamanın sonuç bölümünde şöyle denildi : «Enerji sorununun güncelliğini kaybetmediği ülkemizde ilgililer bu proje şartnamesinin üstüne eğilmeli ve milyonların yurt dışına akıtılması gayretini (!) önlemelidirler. Aksi halde, 1980'lerde devreye girmesi öngörülen tesisler, dış ve iç egemen çevrelerin işbirliği ile yeniden ölü doğacak, bu İbrada ülkemizin kısıtlı olan finans kaynaklarının önemli miktarı da bu yolla dışarıya armağan edilmiş olacaktır.»

TOPRAK VE TARIM REFORMU KONUSU

Toprak ve Tarım Reformu Yasası uyarınca başlatılmış çalışmaların ilerlemesi üzerine ilgili çıkar çevreleri bu çalışmalarda görev alan teknik kadroları ve kuruluşları karalama, suçlama kampanyasına giriştiler. Bu maksatlı ve planlı genel kampanya nedeni ile bazı açıklamalarda bulunmak ve kamuoyuna bazı gerçekleri yansıtmak amacı ile bir çalışma yapıldı. Yapılan çalışma 18 Ocak 1975 günü Birlik Merkezinde yapılan bir basın toplantısı ile açıklandı. «Toprak ağaları ve sermaye çevrelerinin egemen siyasi ittifakının, reform uygulamasına karşı çıkarken, toprak mülkiyeti yolu ile elde bulundurdukları bölgesel ekonomik ve siyasi yapının denetimini sürekli kılma özlemi içinde oldukları» görüşü belirtildi. Açıklamanın sonuç bölümünde şu görüşlere yer verildi : «Kendi sınıf çıkarlarını savunurken egemen çevreler, dikkatleri belirttiğimiz nedenler ve yöntemlerle maksatlı olarak başka yönlere çekmektedirler. Toprak ve Tarım Reformu» çalışmalarında görev almış bulunan teknik kadrolar bu amaçla suçlanmakta ve kamuoyunun yanıltılmasında araç olarak kullanılmak istenmektedir. Çıkar çevrelerinin kamulaştırmaya karşı eylemleri günümüzün siyasi dengesizliğinin getirdiği siyasi iktidar pazarlıkları ortamında hız kazanmıştır. Bu eylemler sırasında, bu çevrelerin bizlere yönelttikleri alışlagelmiş suçlamalar boşa çıkarılacaktır. Bu suçlamaların iç yüzünü kamuoyuna açıklamaya; bilimi ve tekniği halkın hizmetine sunacağımız koşulların yaratılması mücadelesine devam etmeye kararlıyız.»

2.2.8 ODALARIMIZIN VE İSTANBUL - İZMİR KOORDİNASYON KURULLARININ ÇALIŞMALARI

1974 yılı odalarımızın ve İstanbul - İzmir Koordinasyon Kurullarının ülke ve H meslek sorunları üzerinde yoğun çalışmalarının sürdüğü bir yıl oldu.

Harita ve Kadastro, İnşaat Mühendisleri Odaları, Şehir Planlama M. ve Mühendisleri Odası ve Mimarlar Odasının ortaklaşa düzenledikleri «Konut Kurultayında; Makina, İnşaat, Orman, Kimya, Elektrik, Metalürji ve Maden Mühendisleri Odalarımızın Bilimsel ve Teknik kongrelerinde, toplantılarında panellerinde ülke ve meslek sorunlarına ilişkin çalışmalar sürdürüldü. İstanbul ve İzmir Koordinasyon Kurullarının çalışmaları da sorunlara ışık tuttu. İstanbul Koordinasyon Kurulunun düzenlediği «Ulaşım» ve «Ulusal Kaynaklar» kongreleri ileri adımlardı. TMMOB olarak bu çalışmaları izledik ve istenen katkıları olanaklar elverdiğince yerine getirmeğe çalıştık.

2.3

kamu kesiminde çalışan üyelerimizin sorunları

Türkiye teknik elemanlarının bir kesimini oluşturan Mühendis ve Mimarlar da tüm çalışanlar gibi sorunlarının büyüdüğü bir dönem geçirdiler.

Ülke sorunlarının her geçen gün ulaştığı büyük boyutlar doğal olarak çalışma alanımıza da yansdı. Teknik bilgi ve becerisini halkın hizmetine sunma olanağı ellerinden alınan teknik elemanların, % 45'inin üretken alanda değil, hizmetlerde çalışması; teknik gücümüzden nasıl yararlandığımızı göstermekte idi. Bu dönemde bir yandan teknik hizmet ithalinin yoğunlaşarak sürmesi, öte yandan nitelikli teknik gücümüzün yurt dışına göçe zorlanması, dönemin olağan özelliklerindendi. Eğitimden istihdama kadar her şeyde bozukluğun sürdüğü alanımızda; yıllardır yaşanan dış ve iç sömürü, hızını eksiltmeden sürdü gitti. Bu yüzden, 1974 yılı da bir önceki yıl gibi ekonomik ve anti-demokratik baskıların yaygınlaştığı bir yıl oldu. Tüm bunlar, çalışanların üzerinde yıllardır oynanan oyunların bir parçası idi. Bir yandan baskılar sürecek, öte yandan demokratik haklar verilmeyerek suskunluk yaratılacaktı. 12 Mart sonrasının anti-demokratik uygulamalarından biri olan kamu kesiminde çalışanların sendikal haklarının kaldırılması, sorunlarla mücadelede önemli bir olanağı yok etmişti. Bu ortamda teknik elemanlar bir yandan işsizliğe, yurt dışına göçe zorlanırken, öte yandan hızla artan hayat pahalılığı karşısında geçim sıkıntısına itildiler. En basit bir işte çalışan sözde yabancı uzmanlara 130 - 140 bin lira aylık ücretler düşünülmeden verilirken, kendi teknik elemanımıza 1000 lira aylık çok görüldü. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamına alınan teknik elemanlar; çeşitli ayrıcalıklarla, adaletsizliklerle ve baskılarla karşı karşıya getirildi. Çalışanların ve onun bir parçası olan teknik elemanların bölünmesini doğuran ve bilinçli olarak eşitsizlikler yaratan yan ödemeler oyunu düzenlendi. Öte yandan ülke çıkarlarını savunan teknik elemanlar haksız atamalarla ya da işten çıkarılmalarla görevlerini yapamaz duruma getirildiler. Özetle sömürünün sürmesi için tezgâhlanan oyunlardan teknik elemanlar da paylarını aldılar.

TMMOB, bu oyunları bozmak için gerekli olan şeyin, örgütlü ve bilinçli bir mücadele ile elde edilecek olan sendikal haklar olduğunu her fırsatta savundu ve bu yolda kendine düşen görevleri yerine getirmeye çalıştı.

Ancak bu arada, kamu kesiminde çalışan üyelerimizin güncel sorunu olan 12 sayılı kararname, yan ödemeler ve haksız baskı, atama ve işten çıkarılmalara

karşı bir mücadeleyi de olanakların elverdiğince sürdürdü.

Bu sorunlar ve verilen mücadelenin sonuçları; üyelerimizde haklarımızı elde etmek için tek yolun sendikal hakları almaktan geçeceği kanısını güçlendirmeye yaradı.

2.3.1 12 SAYILI KARARNAME VE YAN ÖDEMELER KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR

Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayının, sorunlarla ve Kurultay kararlarını yürütmekle görevlendirdiği üç kuruluş (TMMOB, TÜTED, TEK-DER), 12 sayılı kararnamenin yeniden gündeme geldiği Haziran 1974'te bu konuda bir çalışma yaptılar. Bu çalışmayla belirlenen görüş ve istekler birer mektupla Başbakan, ilgili bakanlar ve kuruluşlara iletildi. Mektupta teknik elemanların sorunlarına ve içinde buldukları duruma değiniliyor ve 1.7.1974 tarihine kadar çıkarılacağı 12 sayılı kararname ile bildirilen yan ödemeler konusundaki öneriler belirtiliyor idi. Bu öneriler : eşit emeğe eşit ücret ilkesinin göz önünde bulundurulması, yan ödemelerde teknik elemanlar arasında var olan ayrıcalıkların giderilmesi, yan ödemelerin geçim standardının değişen koşullarına uygun olarak verilmesi ve katsayı sistemine bağlanması idi. Üç kuruluşun 29 teknik eleman kuruluşu adına gönderdiği mektubun sonuç bölümünde ise şu görüşler yer alıyordu :

«Bu kısa süreli istek ve önerilerimiz, sendikal haklarımızın elde edilmesi yolunda dün olduğu gibi bugün de vereceğimiz mücadelenin çerçevesi içinde ele alınmalı ve değerlendirilmelidir. Sendikal haklarımızın verilmesi yolundaki çalışmaların hemen başlatılacağına. 12 sayılı kararnamedeki aksaklıkların giderileceğine ve 1.7.1974 tarihine kadar çıkarılacak kararname ile süregelen adaletsizliklerin ortadan kaldırılacağına emin bulunmaktayız.»

Daha sonra Temmuz 1974'te de bu konudaki girişimler sürdürüldü. Bayındırlık Bakanı Erol Çevikçe ve Devlet Bakanı İ. Hakkı Birler'e konu üzerindeki görüş ve önerilerimiz aktarıldı. Ankara'da işyeri temsilcileriyle bir çalışma yapıldı. Ve kamuoyuna bir açıklama yapılması görüşüne varıldı. Bu çalışmadan sonra Birliğe bağlı 17 ihtisas odasının ve İstanbul Koordinasyon Kurulunun temsilcisinin katıldığı bir toplantıda sorun yeniden gözden geçirildi. Toplantıda alınan karar uyarınca; TMMOB, 17 ihtisas odası, TÜTED ve TEK-DER' in imzası bulunan bir görüş; birer gün arayla Ankara, İstanbul ve İzmir'de yapılan basın toplantıları ile kamuoyuna açıklandı. 10 Ağustos 1974 günü başlayan açıklamalarda : Kamu kesiminde çalışan teknik elemanların ekonomik bir bunalım içinde oldukları; yeni yan ödemeler kararnamesinin anti-demokratik ve Anayasaya aykırı olduğu; teknik elemanların kapıkulu olamayacağı ve demokratik haklarının tanınması gerekliliği, yabancıların değil kendi teknik gücümüzün gözetilmesi konularında duruldu. Basın toplantısı metninin son bölümü şöyle idi : «Biz teknik elemanlar ve onların örgütleri, kamu kesiminde çalışanların ekonomik sorunlarının temel çözümüne sendikal hakların elde edilmesiyle ulaşılabileceğinin bilincindeyiz. Teknik elemanlar olarak yürütme organının tek taraflı haksız uygulamalarına karşı ekonomik mücadele olanağı verecek olan toplu sözleşme ve grev haklarıyla sorunlara çok yönlü çözüm getirebilecek sendikalaşmayı gerçekleştirinceye kadar, haksız ve anti-demokratik uygulamalara karşı mücadelede kararlıyız.»

Konu üzerinde 19 Ağustos 1974'te de İmar ve İskan Bakanlığı Müsteşarı Cevat Geray ile görüşülerek görüşlerimiz belirtildi. Bu toplantıda yan ödemelerin uygulanma biçimi konusunda örgütlerimizin ve işyeri temsilcilerimizin görüş ve önerileri iletildi. Bu arada Bakanlıklara gönderilen bir yazı ile de yan ödemeler kararnamesinin uygulama çalışmalarına teknik eleman temsilcilerinin de katılmasının sağlanması istendi.

YAN ÖDEMELER,KATSAYI,İŞÇİ - MEMUR AYIRIMI,GREV VE TOPLU SÖZLEŞME

Maliye Bakanlığının yan ödemeler kararnamesine ilişkin bir genelge yayınlaması üzerine genelge ve diğer konulardaki görüşlerimiz Ocak 1975'te açıklandı. Bu görüşte şöyle denildi : «657 sayılı Devlet Memurları Kanununu tamamlayan Yan Ödemeler uygulaması, kamu kuruluşlarında çalışmakta olan elemanlar arasında farklılaşmalar yaratarak başlangıçtan beri huzursuzluk kaynağı olmuştur.

Yan ödemeler kararnamesinin yürürlük tarihinden bugüne kadar geçen on-bir aylık süre içinde ödemelerde görülen uzun gecikmelerden başka bugün çok sayıda teknik eleman yan ödemelerini halâ alamamış durumdadırlar. Durum böyle iken Maliye Bakanı'nın imzası ile 19.12.1974 tarihinde, «5.9.1974 tarihli 7/8672 sayılı Bakanlar Kurulu kararına göre iş gücünün, iş riski ve temindeki güçlük zammından yararlanan personele ait dağılım cetvellerinin incelenmesinden, malî olanaklarımızın çok sınırlı bulunduğu bir dönemde, zamların ölçüsüzce dağıtılmakta olması yatırıma ayrılacak kaynaklarla memleket savunmasına tahsis edilecek fonların gereksiz yere azalmasına sebep olmaktadır.» ifadesiyle başlayan bir genel tebliğ yayınlanmış bulunmaktadır.

Yatırımların ve savunmaya ayrılacak fonların yükünü çalışanlara yükleyen bu açıklama ile bakan, hem yetki sınırını aşmış, hem de bazı işyerlerinde tereddütler uyandırmış ve teknik elemanların yan ödemelerinin kesilmesine neden olmuştur. Böylece Maliye Bakanı zaten sosyal güvencesi olmayan bu kadroların huzursuzluğunu daha da arttırmıştır.

Yürürlükteki kararnamelerin yarattığı kargaşa yetmiyormuş gibi şimdi de hükümet yan ödemeleri düzenleyen yeni bir kararnamenin hazırlığı içindedir.

1975 yılı bütçesi hazırlanırken memur maaşlarının katsayısının sabit tutulacağı da açıklanmış bulunmaktadır. Oysa;

Resmi istatistiklere göre 1970 - 74 yılları arasında Türkiye'de hayat pahalılığı% 75'in üstünde bir artış göstermiştir. Memur maaşlarını belirleyen katsayının 7 olarak saptandığı 1970 Martı 100 alınarak, geçinme endekslerindeki artış incelenirse, 1970 yılındaki yaşama koşullarının bugün sürdürülebilmesi için, katsayının en az 14 olması gerektiği açıkça görülmektedir.

Teknik elemanlara ve bir kısım kamu personeline verilmekte olan yan ödemelerin fiyat artışlarını karşılamadığı da bir gerçektir.

Teknik eleman yetkililerinin yıllardır dile getirdiği gibi kamu kuruluşlarında çalışanların sorunlarına 657 sayılı Devlet Memurları Yasası ve onu tamamlayan yan ödemeler kararnameleri çözüm getirmemekte aksine işçi-memur ayırımı büyük huzursuzluklara neden olmaktadır.

Yegane çözüm yolu,tüm memurlara ve teknik elemanlara toplu sözleşme ve grev haklarının verilmesi ve bu yolla düzenlemelere gidilmesidir.

Çalışanlardan esirgenen kamu kaynaklarının, krediler yoluyla özel sektöre aktarılmasının yoğunlaştığı, ve teknik elemanlarımızın yurt dışına göçüne yol açacak anlaşmaların imzalandığı bugünlerde kamuoyuna ve ilgililere seslenmekte yarar görüyoruz

7 MART 1975'TE BAKANLARA GÖNDERİLEN MEKTUP

12 sayılı kararnameyi tamamlayan ve 1 Mart 1975'ten itibaren yürürlüğe girmesi öngörülen yan ödemeler kararnamesinin Bakanlar Kurulunda yeniden ele alınması üzerine görüşlerimiz bir kez daha Bakanlara iletildi.

[Gönderilen mektupta şu görüşler yer alıyordu :

12 sayılı kararnameyi tamamlayan ve 1 Mart 1975'den itibaren yürürlüğe girecek olan yan ödemeler kararnamesi Bakanlar Kurulunda yeniden ele alınmış bulunmaktadır. Ancak Bakanlar Kurulunca yürürlüğe sokulmak istenen yeni düzenleme, teknik elemanların yıllardır karşı durdukları ayrıcalıkları daha da büyütmektedir. Yeni düzenleme mühendis ve mimarlar arasında mesleklerine göre bir ayırımla yeni sınıflamalar getirmekte ve yan ödeme miktarlarını da bu ayırma göre ve daha düşük olarak saptamaktadır.

«Kamu kesiminde tüm çalışanlar ve teknik elemanlar arasında zaten var olan ayrıcalıklı uygulamalar bu kitleyi öteden beri huzursuz kılmaktadır. Görüşülmekte olan yeni kararname bu biçimiyle çıktığı takdirde bu huzursuzluk alabildiğine artacaktır.

«Yan ödemelerin teknik elemanların çalıştırıldıkları geri istihdam statüsünü dengelemek ve gün geçtikçe artan hayat pahalılığını bir ölçüde karşılamak için geçici, istihdam ve sosyal güvenlik sorunlarına çözüm getirmeyen bir uygulama olduğu bilinen bir gerçektir.

«Bu uygulama ayrıca teknik elemanların çok boyutlu ücret, istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümünü de ertelemektedir.

«Durum böyle iken yürütme organının büyük huzursuzluklara yol açacak yeni ayrıcalıklar yaratması ve yan ödemelerde kısıntılara gitmesi sermaye çevrelerine kaynak aktarmak ve ekonomik sıkıntıların yükünü de emeği ile geçinenlere yüklemekten öte bir anlam taşımamaktadır.

«Teknik elemanların yıllardır doğal, anayasal hakları ellerinden alınmıştır. Kamu kesiminde çalışanların ekonomik hak mücadelesi engellenmektedir. Sendikal mücadele olanağı olmayan teknik elemanlar ve tüm kamu personeli yıllardır yürütme organının tek yanlı uygulamalarıyla bunalmış bulunmaktadır,

«Teknik elemanlar arasında gittikçe gelişen ve yükselen tepkileri sorumlu yöneticiler olarak tarafınıza aktarmayı da görev biliyoruz. Bu tepkileri gözetererek sorunlarımıza daha kalıcı ve tutarlı çözümlerle yaklaşacağınız umudunu taşıyoruz.

«Halen Bakanlar Kurulunca görüşülmekte olan yan ödemeler kararnamesinin de bugünkü şekliyle çıkmaması ve yeni ayrıcalıkların yaratılmaması için, tarafınızdan imzalanmaması gerektiği inancını belirtiriz.»

2.3.2 HAKSIZ ATAMALAR VE GÖREVDEN ALINMALAR

Geçtiğimiz dönemde görevlerini yerine getiren ve ülke çıkarlarını savunan bir çok teknik eleman haksız baskı ve atamalarla huzursuz edildiler. Bu konuda TMMOB olarak ancak bize aktarılan ya da görebildiğimiz kadarıyla ilgilenebildik. Eylül 1974'te Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal'ın Bakanlık içinde yaptığı ve içlerinde örgütlerimizde yönetici olarak çalışanların bulunduğu 300'e yakın atama ve yer değiştirmeye tanık olduk. Bu konuda Cumhurbaşkanı ve Başbakan' a birer mektupla başvuran TMMOB özetle şöyle dedi : «Üyelerinin hak ve çıkarlarıyla kamu yararım bir bütün olarak değerlendiren bir kamu kuruluşunun yöneticileri olarak; yetkilerini bir zümrenin uğruna kötüye kullanan Bakanlık yöneticilerinin bütün örnekleriyle ayrıntılı olarak ayrıca açıklayabileceğimiz bu uygulamalarını bilgilerinize sunuyor ve bu tutumun engellenmesi için gerekli girişimlerde bulunmanızı diliyoruz.»

Bu konuda bir diğer girişim de; Etibank, Seydişehir Alümina Fabrikası Müdürü Sami Özdemir'e uygulanan haksız atama üzerine oldu. 82 Mühendisin imzası ile TMMOB'ye iletilen bu konuda atamanın durdurulmadı için Başbakan, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Etibank Yönetim Kurulu Başkanlığına birer telgrafla başvuruldu. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ile görüşüldü.

Bu tür davranışlar, içinde yaşadığımız günlerde bir hayli yoğunlaştı. Yeni Hükümetin işbaşına gelmesiyle tüm kamu kuruluşlarındaki yurtsever teknik elemanlar çeşitli baskı, atama ve işten el ektirmelerle karşı karşıya geldiler. Bu konudaki görüşlerimiz 26 Nisan 1975'te yayınlanan bir açıklama ile kamuoyuna duyuruldu.

2.4

örgütlenme

TMMOB'nin yeniden düzenlenmesi, diğer teknik eleman ve meslek kuruluşlarıyla bağların güçlendirilmesi çabalarının yanı sıra, 1973 yılında ilk adımı atılan «TMMOB İşyeri Temsilciliklerin güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılması, bu dönemde belirli bir oranda gerçekleştirebildi.

Örgütlenmemizin önemli yanlarından birini oluşturan İşyeri Temsilcilikleri 1974'te de giderek yaygınlaştı. Ancak Birliğin sınırlı kadro ve olanakları bu alanda yeterli bir çalışma yapılmasını engelledi. TMMOB Yayın Organının işlerlik kazanmasından sonra hızla gelişen temsilcilik kurma istekleri olanakların elverdiğince yerine getirildi. Sınırlı çabalar ve kuruluşun ötesinde

gereken çalışmaların yapılamadığı bir gerçektir.

Bugün Ankara, İstanbul, İzmir, Konya, Samsun, Erzurum, Manisa, Sivas, Şanlıurfa, Van, Adana, Antalya, Bursa, Eskişehir. Gaziantep, İskenderun, Kütahya, Muğla, Siirt, Yozgat ve Zonguldak'ta 120'ye yaklaşan ve her gecen gün artan İşyeri Temsilcilikleri, Birliği, eksiklikleri yüzünden işlevlerini tam olarak yerine getirememeye durumundadırlar. Önümüzdeki dönem bu konuya ağırlık verilmesi gereken bir dönem, olmalı ve TMMOB'ye bu alanda güçlü çalışmalar yapacak olanaklar sağlanmalıdır.

İŞYERLERİ TEMSİLCİLİKLERİ KURULMASI VE TEMSİLCİLİKLERİN ÇALIŞMALARI

TMMOB Yönetim Kurulunun, başvurularını inceleyerek verdiği kurulma kararları üzerine 1974 yılı içinde 90'a yakın işyeri temsilciliği kurularak çalışmaya başladı. TMMOB yöneticileri Ankara içindeki tüm temsilcilik seçimlerine gözlemci olarak katıldılar. Olanakların elverdiğince Ankara dışındaki temsilcilik seçimlerine de katıldılar. Bu konuda İstanbul ve İzmir'de Koordinasyon Kurulları görev yaptılar. İşyeri Temsilcilikleri, TMMOB'nin çok fazla katkısı olmamasına rağmen, işlevlerini yerine getirmede ileri adımlar attılar., Gerek ülke ve meslek sorunları gerekse işyerleri konusunda olumlu çalışmalar yapıldı. Yan ödemeler, sendikal haklar konularında işyerlerinde düzenlenen toplantılarda görüş ve öneriler geliştirildi. 2. Teknik Eleman Kurultayı için 17 ilde düzenlenen işyerleri toplantılarında aktif görev aldılar. İşyeri Temsilciliklerinin görüş, çalışma ve toplantıları Birlik yayın organında tüm üyelerimize duyuruldu. TMMOB yöneticileri işyeri temsilciliklerinin yoğun olarak bulunduğu Ankara, İstanbul ve İzmir'de zaman,zaman temsilciliklerle bir araya gelerek sorunlar üzerinde ortak çalışmalar sürdürdüler.

İSTANBUL VE İZMİR KOORDİNASYON KURULUNUN ÇALIŞMALARI

İşyeri temsilciliklerinin yaygınlaştırılması ve kurulması çabalarında İstanbul ve İzmir Koordinasyon Kurulları 1973'te olduğu gibi 1974'te de büyük görevler yüklendiler ve bu görevlerini başarı ile sonuçlandırdılar. İstanbul ve İzmir'de işyeri temsilcileri ile ortak toplantılar düzenleyerek gelişime yardımcı oldular. 1974 yılı içinde İstanbul ve İzmir'de ikişer sendikalaşma toplantısı düzenlediler. Bu toplantılarda İşyeri Temsilciliklerinin aktif katkısı sağlandı. TMMOB bu çalışmaları yayın organı aracılığıyla tüm üyelere iletti.

2.5

sendikal haklar,
teknik personel iş kanunu taslağı ve
türkiye 2. teknik eleman kurultayı

Sendikal haklarımızı 1974'te de alamadık. Ancak, giderek artan hayat pahalılığı karşısında kamu kesiminde çalışanların haklarını elde edebilecekleri en önemli araçlardan biri olan sendikalaşma hakkının verilmeyeceğinin, ciddi ve örgütlü bir mücadeleyle alınabileceğinin bilinci kitlelerde biraz daha yerleşti, yaygınlaştı.

Bunda, 1974 Türkiye'sinde yaşanan hızlı gelişmelerin büyük rolü oldu. Tüm Kamu kesiminde çalışanlar dış ve iç sömürüyü kendi alanlarında gördüler,

yükünü sırtladılar.

Yüz binleri bulan bu kitle yıllarca suskunluğa mahkum edildi, birer kapıkulu olmaları amaçlandı. Yapay ayırımlarla öğretmen, mühendise, mühendis mülkiyeliye karşı getirildi. Haklarını birbirlerinden değil de kendilerini çalıştırandan alacaklarının farkına varmak için yıllar geçti. Tek, tek davranışlarla, bölünmüş hareketlerle hiç bir şeye karşı durulamayacağını anladılar. Haklarını örgütlü bir kitle mücadelesiyle elde edebileceklerini 1969 - 1970 yıllarında Kamu Personeli Sendikaları içindeki deneyleri ile iyice kavradılar. Toplu sözleşme, grev haklarından yoksun olan bu sendikalarda gelişen durum her şeye rağmen kitle hareketinin gücünü anlatması bakımından yararlı oldu. Silâhlarından, yani grev ve toplu sözleşme haklarından yoksun olsa bile bu hareketle başlayan gelişmeler egemen sınıfları ve onların siyasi temsilcilerini ürküttü, 12 Mart sonrasında bu sendikaları kapattılar. Yeniden kitleleri ayrıcalıklarla, farklı statülerle, yan ödemelerle böldüler, birbirlerine karşı getirdiler. Bu yeryüzünde oynanan, bilinen oyunların bir parçasıydı. Bir yandan kitleler sömürülecek, azınlık çıkarlarının yükü geniş halk kitlelerinin sırtına yüklenecek; öte yandan hakkını aramasına, korumasına olanak tanınmayacaktı. Ekonomik baskılarla ezilen kitleler, anti-demokratik baskılarla susturulacak kendinin, kitlesinin ve ülkesinin çıkarlarını savunamayacaktı.

Ancak hızlanan toplumsal gelişmelerin kamu kesiminde çalışanları da etkileyeceği ve kitlelerin mücadelelerinin geriletilemeyeceği unutuldu. Yeterince olmasa bile günden güne güçlenen bilinçle, artık oynanan oyunların bozulması için gerekli birikim sağlanmaya başlamıştı. 12 Mart' dan bu yana geçen dört yıl içinde sendikal hakların elde edilmesi mücadelesi kamu p: kesiminde çalışanların her bölümünde güçlendi, yaygınlaştı. Artık her kesim, tüm çalışanlar ve ülke çıkarları yolundaki bir mücadele için toplu sözleşme, grev hakları ile donatılmış sendikal hakları almanın gerekliliğine inanmaktadır. Şimdi gün, kamu kesiminde çalışan kitlelerin bu hakları alma yolunda vermeleri gereken çetin mücadeleler günüdür. Türkiye teknik elemanları bu mücadelede kendine düşen görevleri geliştirerek sürdürme-de kararlı olduğunu her fırsatta göstermiştir.

TMMOB bu mücadelede; işyeri temsilcileri, üyeleri ve odaları ile kendine düşen görev ve sorumlulukların bilincinde olarak, 1974 yılında da çalışmalarını sürdürdü. Örgüt içi çalışmaların yanı sıra, gerek diğer teknik eleman

örgütleriyle gerekse dışımızdaki meslek örgütleriyle olanaklar elverdiğince ortak çalışmalara gidildi. 1975 yılında bu ortak çalışmaların güçlendirilerek sürdürülmesi, mücadeleye hız kazandıracaktır.

2.5.1 SENDİKAL HAKLAR KONUSUNDA ÇALIŞMALAR

Sendikal haklar konusundaki çalışmalar; TMMOB, işyeri temsilcilikleri, odalar ve koordinasyon kurulları aracılığıyla dönem boyunca sürdürüldü. Düzenlenen toplantılarla sendikal haklar üzerindeki görüşler geliştirildi, yaygınlaştırıldı. Bu konuda çalışmalar ve görüşler her fırsatta kamuoyuna, ilgili kişi ve kuruluşlara ve üyelerimize iletildi. T.P.A.O. da çalışan teknik elemanların TMMOB'ye başvurarak, sendikal olmaları nedeniyle idare tarafından kendilerine cephe alındığını bildirmeleri üzerine; TMMOB bu işyerinde çalışan üyelerine çağrıda

bulundu. Mühendis ve mimarların da üye bulunduğu sendika ile T.P.A.O. arasında toplu iş sözleşmesi imzalanması için girişimler sürdürülürken, işveren durumundaki T.P.A.O. Genel Müdürlüğü, sendikanın taleplerini karşılamaya hazır olduğunu bildirmiş, ancak teknik elemanların kapsam dışı bırakılmasını şart koşmuştu. Bu yüzden görüşmelerin çıkmaza girmesi üzerine TMMOB işyerinde çalışan mühendis ve mimarlara görüşlerini yazılı olarak bildirdi. Bu görüşte özetle şöyle denildi :

«Yıllardır TMMOB'ye bağlı teknik elemanlar, sendikal haklarına kavuşmak için mücadele etmektedirler. Özellikle Personel Kanununun çıkarıldığı 1970'ten bu yana 50 bini aşkın teknik elemanı bünyesinde bulunduran Birliğimize bağlı 17 meslek odası, teknik elemanların memur statüsünden çıkarılıp, grev ve toplu sözleşme yetkisiyle donatılmış sendikal haklarını alabilmek için çalışmaktadır. «Hal böyle iken Türkiye'deki bütün teknik elemanların isteklerinin aksine, T.P.A.O.' nun yöneticileri olayların en az on yıl gerisinde kalarak zaten sendikal haklara sahip olan siz T.P.A.O. bünyesindeki teknik elemanların bu hakkını bir takım baskılarla kullandırtmamak istemekte, teknik personelin kapsam dışı kalmasını istemektedir.

«Kapsam meselesinde "direten yöneticiler acaba neden teknik personelin sendikalaşmasını istememektedirler? Çünkü, teknik personel sendikal güvenceye kavuştuğu zaman; yanan kulelerin, zarar eden rafinerilerin, zamanında bitirilmeyen projelerin hesabını soracaktır. En yüksek seviyede eğitilmiş bir teknik gücün yapabileceği projelerin neden yabancılara yaptırıldığını, bu teknik gücün neden boş oturduğunu soracaktır. T.P.A.O. yöneticileri, bu tutumlarında ısrar ederlerse, Birliğimiz üyesi olan bu yöneticileri Birliğin ve odalarının çalışmalarına ve kararlarına aykırı davranışlarda bulunmakta ısrar ettikleri için Haysiyet Divanına vereceğimizi bildirir; sendikal mücadelelerinizde diğer T.P.A.O. personeliyle birlikte hepinize başarılar dileriz.»

Bilindiği gibi bu mücadele kazanılmış ve T.P.A.O. Genel Müdürü Raşit Ceylan istifa etmişti. Bu mücadelede işçilerin yanında teknik elemanların gösterdiği davranış ve dayanışma örnek olacak niteliktedir.

Bu alanda diğer bir çalışma CHP Genel Başkanı Ecevit'in Antalya toplantısında açıkladığı «teknik elemanlara sendikal hakların verilmesi» yolunda ki görüşleri üzerine oldu. Teknik elemanların 657 sayılı Devlet Memurları kapsamından çıkarılması ve iş kanunu kapsamına alınmasını sağlayacak madde değişiklikleri üzerinde çalışmaları yürüten CHP milletvekilleri Ali Topuz ve Erol Tuncer'e TMMOB'nin görüşleri iletildi. TMMOB raporunda; 1327 sayılı kanunla değiştirilen 657 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştiren kanun hükmündeki kararnamelerin, Kasım 1974'te başlayacak olan yeni yasama döneminde kesin şeklini alması sırasında, tüm teknik elemanların yıllardır dile getirdiği haklı isteklerini karşılayacak düzenlemelerin yapılması isteniyordu. Bu raporla birlikte daha önce hazırlanmış ve siyasi partilere sunulmuş olan «Teknik Personel İş Kanunu Taslağı» da iletildi.

CHP'nin bu girişiminden bir sonuç alınmadı.

2.5.2 TEKNİK PERSONEL İŞ KANUNU TASLAĞI

Nisan 1974'te yapılan Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayında görüşülen kanun taslağı; kurultayda verilen değişiklik önerleriyle birlikte gözden geçirildi. Kanun Taslağını hazırlayan TMMOB Komisyonu önergelerden bir kısmını uygun bularak değiştirdi ve Kanun Taslağına son şeklini verdi. Bu taslak 2. Kurultayda yeniden ele alınacak ve kesinleşecektir.

2.5.3 TÜRKİYE 2. TEKNİK ELEMAN KURULTAYI

Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayında; varılan kararları yürütmek ve 2. Kurultayı hazırlamak üzere görevlendirilen TMMOB, TÜTED, ve TEK-DER temsilcilerinden oluşan Yürütme Kurulu 1974'te olanakların elverdiğince görevini sürdürdü. 12 - 13 Nisan günleri Ankara'da toplanması kararlaştırılan 2. Kurultayın, gecikmeler ve gelişmeler yüzünden 7 - 8 Haziran 1975'te yapılması önerisi Tertip Komitesinde de benimsendi ve hazırlıklar buna göre düzenlendi. Yürütme Kurulu dönem boyunca zaman,zaman bir araya geldi ve güncel sorunlar üzerindeki görüşlerini ilgililere ve kamuoyuna duyurdu. 2. Kurultayın biçim, yürütülme ve gündemini saptamak üzere bir taslak hazırladı ve 1. Kurultaya katılan 29 örgütün temsilcilerinden oluşan Tertip Komitesine sundu. Bu taslak 24. Ocak. 1975 günü yapılan toplantıda değerlendirildi, gerekli kararlar alındı. Bu kararlar üzerine saptanan programa göre çalışmalar sürdürüldü. 2. Kurultayın amaç ve çalışma tarzının genel hatları çizildi. Amaç şöyle belirlendi «1. Teknik Eleman Kurultayı'nda alınan karar uyarınca teknik elemanların grev ve toplu sözleşme haklarıyla donatılmış sendikal haklarının elde edilmesi için daha güçlü ve örgütlü bir adım atmak, alınan kararları pratikte uygulamaya çevirmek.» Bu amaca uygun olarak çalışma tarzı saptandı. Kurultay öncesi 17 il merkezinde ve istek gelirse dışındakilerde de teknik elemanlarla toplantılar düzenlenmesine karar verildi. Uygulamaya geçildi.

Daha sonra Kurultay Tertip Komitesini oluşturan 31 örgütün katıldığı toplantılarda sendikalaşma biçimi ve verilecek mücadeleler ele alındı. Tertip Komitesi toplantıları sonucunda sendikalaşma modeli, mevcut işçi sendikaları içine girme şeklinde formüle edildi ve oy birliğiyle kabul edildi. Bunun ise bir tek koşulu vardı; işçi statüsüne girmek. Tüm çalışmalar sırasında, Kurultay öncesi çalışmaların güçlü ve yaygın olmasına çaba harcandı.

Tertip Komitesi, yapılacak Kurultayın amaç ve içeriğini göz önüne alarak Kurultayda okunmak ve tartışmalar açmak üzere bir genel raporun hazırlanmasına karar verdi. Bir komisyon tarafından hazırlanmakta olan rapor, Kurultay öncesi tüm teknik elemanlara ulaştırılacak ve Kurultaya katılan delegelerin, sağlıklı kararların alınabilmesi için hazırlıklı gelmeleri sağlanacaktır. Kurultay öncesi toplantılar için de Kurultay Raporu taslağı niteliğinde bir ön rapor hazırlanmış ve ilgililere dağıtılmıştır.

Bu ön raporda; mücadelenin boyutları, sendikalaşmanın nedenleri ve teknik elemanların yapısı üzerindeki görüşler yer almaktadır. Raporda daha sonra 2. Kurultayın amacı, çalışma tarzı konularında bilgi verilmektedir. Hazırlık çalışmaları süren 2. Kurultay konusunda TMMOB kendine düşen görevleri sürdürmektedir. Türkiye 2. Teknik Eleman Kurultayının önemli bir adım olacağı ve mücadeleye yeni boyutlar kazandıracağı beklenmektedir.

2.6

tmmob'nin yeniden düzenlenmesi ve güçlendirilmesi

2.6.1 20 YILA KISA BİR BAKIŞ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, 18 Ekim 1954'te ilk Genel Kurulunu yaparak çalışmalarına başladı. TMMOB'nin bünyesinde 1954 yılında 10 meslek odasının 6822 üyesi yer alıyordu. O dönemde iktidarların «kayıt zorunluluğu» getirerek ve kendi çıkarlarının destekleyicisi olacağını düşünerek kurdukları odalar; 1960'larda, iktidar destekçiliği yerine ülke ve halk çıkarları yönünde görev yapmaya başladığında, egemen çevrelerin tepkisi ile karşılaştılar. Ve bu tepki ile itirazlara rağmen, 1959 yılında Birlik Kanununda değişiklikler yapıldı. Bütün baskılara rağmen, sömürüyü kendi alanlarında gören ve yaşayan mühendis ve mimarların ve örgütlerinin mücadeleleri gerilemedi, gelişti. 1969, 1971 yıllarında, Kanun teklifleriyle örgütlerimizi etkisiz kılma girişimleri başarıya ulaşamadı. 12 Mart sonrası baskı döneminde de bu çabalar sürdü. 1973 Şubatında Odalarımızın kapatılmasını ve yok edilmesini amaçlayan bir Kanun teklifi hazırlandı ve Meclislerde görüşüldü. Ancak bir sonuca varmadı.

TMMOB, 1971 - 1973 yılları arasında, yönetimi elde tutan bir kaç kişinin Genel Kurul yapmamasıyla etkisiz kılındı. Ancak bilinçli ve örgütlü bir mücadele bu engellemeyi ortadan kaldırdı ve egemen çevreler ellerinde tuttıkları Birlik tüzel kişiliğini mühendis ve mimarlara karşı kullanamaz hale geldiler. 1973 Nisanında, 2 yıl görev yapamayan TMMOB'nin genel Kurulu toplandı. Bu, kuruluşundan beri odaları ile birlikte ilk kez güçlü bir tek ses halindeki BİRLİĞİN yeniden halktan yana bir mücadeledeki yerini alması idi. Bugün, iki yıldan bu yana mücadelesini güçlendirerek gelişen TMMOB'nin bünyesinde 17 meslek odasının 55 bin dolaylarındaki üyesi yer almaktadır.

2.6.2 GÜNÜMÜZDE TMMOB'NİN TOPLUMDAKİ YERİ VE GÖREVLERİ

Günümüzde TMMOB ve odaları, egemen sınıfların; mühendis ve mimarların büyük çoğunluğunun sorunlarında somutlaşan çok yönlü sömürsüne ve anti-demokratik uygulamalara karşı yurtsever, çalışanlardan yana bir sesin simgesi halinde gelmiş bulunmaktadır. Bu ses, çıkarları egemen sınıf çıkarları ile çelişen mühendis ve mimarların yönetiminde son iki yıldan beri güçlenmekte ve yaygınlaşmaktadır. Bu durum; kamu kesiminde sermaye çevrelerinin bürokrasisiyle, özel kesimde emperyalist uzantılarla bütünleşmemiş kadroların yıllarca verdikleri etkin mücadelelerin doğal sonucudur. Egemen sınıfların memur sendikalarını kapatması, meslek odalarını ortadan kaldırmayı amaçlaması bu mücadeleye ivme kazandırmıştır. Meslekler arası çelişki ve çatışmalarda bu aşamada bir ölçüde aşılmış ve dayanışma içinde birlikte, ortak bir mücadelenin zorunluluğu eğilim olmaktan çıkarak gerçeklik kazanmıştır. Geçtiğimiz yıllarda sermayenin sırtını sıkıyönetime dayamış temsilcilerinin elinde çalışamaz bir duruma getirilen TMMOB böylece gecikme ile de olsa yurtsever kadroların denetimine girmiş bulunmaktadır.

Son iki yıl içinde ekonomik, sosyal ve politik koşulların yarattığı çok yanlı sayısız sorunların yüklediği görevler, TMMOB'nin görev ve çalışma sınırlarını

genişletmiştir.

Ülkemizde egemen sınıfların sömürgeci, saldırgan politikalarına ve bu politikaların kaynağı olan ABD ve AET emperyalizminin ekonomik, politik, askeri ve kültürel hegemonyasına karşı mücadele tüm halkın en güncel sorunudur. Yaşadığımız günlerde, halkın iç ve dış sömürüye karşı her alanda ve düzeyde sürdürdüğü mücadeleler halktan yana kesimlere büyük görevler yüklemektedir. Bu aşamada mücadele araçları önem kazanmaktadır. TMMOB bu mücadelede kendine düşen görevleri güçlenerek yerine getirmek zorundadır.

2.6.3 NE YAPMALIYIZ

TMMOB'nin, kurulu düzenin baskı ve sömürüne karşı üyelerin ve 17 odasının somut sorunlarından kaynaklanan çok yanlı mücadelesi üye tabanının büyük çoğunluğu tarafından da benimsenmektedir. Bu mücadele, egemen sınıfları tedirgin ederken, emekçi kitleler ve tüm halk tabakalarında da aksine yankı bulmaktadır.

Ancak, değişen toplumsal koşullar, ağır ekonomik ve politik baskılar yeni mücadele yöntemlerini gerektirmekte ve TMMOB'ye daha zorlu bir mücadelenin sorumluluğunu yüklemektedir. Bu yeni aşamada üye tabanını fiili bir güç haline getirme sorunu gündemdedir.

TMMOB bugün için yasaların sağladığı ve yüklediği görevlere, üyelerin özlemlerine gerekli biçimde cevap verecek kadrolara, çalışma yöntemine ve yeterli maddi olanaklara sahip değildir.

Somut koşulların gereği olarak, mücadele alanının genişlemesi, kamuoyunda beklenen etkin bir ses haline gelmesi ve en önemlisi üyelerinin güvenini kazanarak işyerlerinde kurumlaşmaya başlaması Birliğin daha etkin ve güçlü olmasını gerektirmektedir. Üyelerin işyerleri düzeyinde birleşme eğilimleri Birliğin çalışmalarında, yapısında, kadrolarında da yansımalıdır. Birlik bir kaç kişinin çabasıyla görev yapan bir kurum olmaktan çıkıp, kolektif çalışmanın örneğini vermek, yaygın katkılarla güçlenmek zorundadır.

Teknik eleman kitlesinin önemli bir bölümünü oluşturan mühendis ve mimarlar daha güçlü ve etkin bir mücadele için kendi içindeki birlikteliği sağlamak, emekçi kitlelerle daha sık ve yoğun ilişkiler kurmak eğiliminde, özlemindedirler.

Bu birlikteliğin ve ilişkilerin sağlanmasında tüm mühendis ve mimarlara, odalarımızın ve Birliğin yöneticilerine büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Şimdi yapacağımız şey bu görev ve sorumluluğun gerektirdiği yöndeki çabaları yoğunlaştırmak ve başlayan çalışmalarını sonuçlandırmak olmalıdır.

2.6.4 ÇALIŞMALARIMIZ

Geçtiğimiz dönem boyunca; günümüze kadar verilen mücadelelerle varılan düzeyi aşmak, geliştirmek için çaba harcandı. 1973 ve 1974 yıllarının tüm çabalarına karşın TMMOB'nin istenen güce erişememesi, düşünülmesi ve

çözüm önerileri getirilmesi gereken bir konudur. 55 bine yaklaşan üyesi ve odaları ile TMMOB verdiği ve vereceği mücadelelere göre güç katılmasını beklemektedir. 30 - 35 milyon liralık bütçeye sahip 17 odasının Birliği olarak 1973'te 260 bin, 1974'te 580 bin lira bütçe ile yüklendiği sorumlulukları ve görevleri yerine getirme çabası, düşündürücü ve çözüm getirici olmak zorundadır. Bu konudaki çabalarımızda, belli gelişimleri sağlamak, 20 yıldan bu yana ağır aksak kendiliğinden oluşan şartları zorlamak ve kaybedilen zamanı kazanmak amacını güttük. Bu kısa deneyimizde; ortak çabalarla ve iyi niyetli zorlamalarla erişilmesi güç gibi görünen şeylerin olabileceğini gördük ve gösterdik.

Bundan sonrası; sorumluluk ve görevlerimizle yerine getirmek için gerekli şartları bir arada düşünmek ve kendiliğinden oluşumları beklemeden 20 yılın kayıplarını ortadan kaldıracak sıçramalara karar vermeğe ve uygulamaya geçmeye kalmaktadır.

20. Genel Kurulun bu anlamda bir dönemeç olacağına inanıyoruz.

KOORDİNASYON TOPLANTILARI

Geçen dönemde TMMOB'nin yeniden düzenlenmesi ve güçlendirilmesi amacıyla tüm örgütlerimizin katıldığı toplantılar düzenlendi. Bu toplantılar yeterince sonuca ulaşıcı olmamakla beraber 20 yıldan bu yana bu anlamda bir araya gelinen ilk toplantılar oldu. İlki 13 Temmuz 1974'te düzenlenen bu toplantıda;

TMMOB'nin, odaların ve oda organlarının belirli ilkeler etrafında uyumlu, verimli, etkili çalışabilmelerini sağlayacak ortak çalışma alanlarının ve yöntemlerinin görüşülmesi, 2 — Demokrasi mücadelesinde daha güçlü olmak için diğer meslek örgütleri ile ortak davranışlara nasıl gidilebileceği konusunun gözden geçirilmesi amaçlarına yönelindi. Toplantıda odaların ortak çalışma ilkeleri saptandı. Ülke ve meslek sorunları görüşüldü ve varılan sonuçlar kamuoyuna iletildi. Bu iki toplana ortak çalışma yolunda atılan bir adım oldu.

21 Ekim 1974'te yapılan ikinci toplantıda, ilk toplantı sonunda varılan görüşler ve ilkeler kesinleştirildi.

Üçüncü koordinasyon toplantısı 15 Mart 1975'te yapıldı. TMMOB, odalar, şubeler ve temsilcilerin katıldığı bu toplantıda; geçmiş dönem çalışmalarının değerlendirilmesi, birlikte çalışma ilkelerinin saptanması, gelecek dönem çalışmalarına yön verilmesi ve acil çözüm bekleyen sorunlara ilişkin öneriler geliştirilmesi görüşüldü. Yapılan genel değerlendirmelerden sonra; TMMOB bütçesi, ortak bina, yayın ve basımevi kurulması konularında görüşüldü ve bu çalışmalarını yürütmek ve sonuçlarını 26 Nisan 1975'te yapılacak toplantıya getirmek üzere TMMOB ve odaların Genel Sekreterlerinden oluşan bir komite kuruldu.

Sekreterlerden oluşan komite kendi aralarında görev bölümü yaparak çalışmalarına başladılar. Bu komisyonların çalışmaları önce sekreterler komitesine daha sonra da 26 Nisan 1975'te yapılan koordinasyon toplantısına getirildi.

26 Nisan toplantısında; Ortak Bina, basımevi ve bütçe, konularında hazırlanan ön raporlar hakkında bilgi verildi ve görüşler belirtildi. Bu üç raporun üzerinde daha ayrıntılı ve kesin çalışmaların yapılması ve 20. Genel

Kurula getirilmesine karar verildi.

Bu raporların Genel Kurul öncesinde delegelerimizin eline geçmesine çalışılmaktadır. Bu olmadığı takdirde raporlar Genel Kurulda sunulacak ve karara bağlanması önerilecektir.

ODALARIMIZIN GENEL KURULLARI

Buraya kadar belirttiğimiz görüşler, odalarımızın Şubat ayı içinde yaptıkları Genel Kurullarda savunuldu. TMMOB'nin güçlendirilmesi konusundaki önerilerimiz oda Genel Kurullarında ele alındı ve bir çoğunda benimsendi.

TMMOB KANUNU VE YÖNETMELİKLER

Geçtiğimiz dönemde Senatodan Millet Meclisine gelen TMMOB Kanun değişikliği teklifi Millet Meclisince Karma Komisyona gönderildi. Bu teklif, halen Karma Komisyonunda bulunmaktadır.

Meclis' de bulunan bu kanun teklifinin gelişiminin göz önüne alınmasıyla TMMOB ve odaları tarafından geçtiğimiz yıllarda başlatılan yeni bir TMMOB Kanunu Taslağı hazırlama çalışmaları bu yıl da sürdü ve sonuçlandırıldı.

19. Genel Kurulda görüşülen bu taslak üzerinde birleşilemeyen maddeler üzerinde yeniden çalışmalar yapılmak kararıyla bu döneme bırakılmıştı. Bu dönem yapılan çalışmalar sonucunda anlaşmazlıklar çözümlendi ve yeni TMMOB Kanun Taslağına son şekli verildi. Hazır bulunan bu çalışma Meclisteki gelişimlere göre değerlendirilecektir.

TMMOB yönetmeliğinde bir, iki madde için düşünülen değişiklik önerisi Genel Kurula getirilecektir. Ayrıca muhasebe konusunda hazırlanmış olan bir yönetmelik de Genel Kurulun onayına sunulacaktır.

2.7

diğer meslek örgütleriyle ilişkilerimiz

Uzun yıllar çalışamaz bir durumda bulunan Birlik, son iki yıldan buyana kuruluşunu yeniden tamamlama aşamasında oldu. Geçen dönemde daha ziyade odalarla ve üyelerle hızlı ve düzenli bir ilişki sağlama çabası ağırlık kazandı. Diğer meslek örgütleriyle ilişkiler kurmak, içinde olduğumuz mücadelenin de bir gereği olmasına rağmen, etkili tutarlı ve düzenli bir ilişki kurulamadı. Ancak değişik statülerdeki meslek örgütlerinin ortak sorunlarda çalışma yapmalarının koşulları araştırıldı. Bu tartışmaların sonucunda TMMOB, işçi sendikaları, öğretmen kuruluşları ve diğer değişik meslek örgütlerinin de katılabileceği bir panel düzenledi. 2. Koalisyon Hükümeti programının ekonomik, sosyal ve kültürel acıdan değerlendirilmesi konulu toplantıya DİSK, TÖB-DER, TÜTED, TİB ve kişi olarak da Dr. Yalçın Küçük katıldı.

Tüm İktisatçılar Birliği ile yayın organımızda ekonomik konuların işlenmesi yönünden yoğun bir ilişki kuruldu. Bu ilişki son dönemlerde daha da düzenli

bir duruma geldi.

Yeni çalışma döneminde en üst düzeyde örgütsel ilişkilerin kitlelerin dayanışması biçimine dönüştürülmesi yolunda yoğun çabalar harcanmalıdır.

2.8

yayın

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin, uzun bir aradan sonra yeniden çalışmaya başladığı XVIII Dönem boyunca yayın çalışmaları, teksir makinesinde sınırlı sayıda basılan ve basın - yayın organlarında etkinlik sağlamak amacıyla dağıtılan «haberler bülteni» basımı biçiminde yürütülebilmmişti.

XVIII. Dönem Çalışma Raporu, XIX. Genel Kurulda oluşturulan Yayın Komisyonu Raporu ve Genel Kurul kararları uyarınca, düzenli yayın çalışmaları XIX. Dönem Çalışma Programında yer aldı.

Genel Kurulu izleyen aylarda bu doğrultuda çalışmalar yürütüldü ve Temmuz ayında bir kişilik yayın kadrosu oluşturularak çalışmalara hız verildi.

A — TMMOB BÜLTENİ BİRLİK

Düzenli Yayın çalışmalarına, Genel Kurulda benimsenen görüşlere uygun olarak ve mevcut olanaklar da gözetilerek, sınırlı sayıda üyeye gönderilecek bir bültenle başlandı.

Bültenin amacı, odalarda ve üyelere yerleşmiş olan dağınık ve bağımsız çalışma alışkanlığının ortadan kaldırılmasına yardımcı olmak, TMMOB'nin varlığını duyurmak idi. Sınırlı dağıtım da buna göre plânlandı. Beş bin adet basılan

Bülten az sayıda bir dış dağıtımın yanı sıra, Odaların Merkezleri, Şubeleri, İl Temsilcilikleri ve TMMOB İşyeri Temsilciliklerine, buralardaki üye sayılarıyla orantılı olarak gönderildi.

Yayına başlayan, 20,5 x 27,5 cm. boyutlarında, 16 sayfalık 5000 tirajlı TMMOB Bülteni BİRLİK organının içeriğini de belirleyen, kadrosuzluk ve sınırlı olanakların yanı sıra bu amaçlar ve bu dağıtım planıdır. Sözü edilen koşullarda, bu verilerle, yukarıdaki biçimde üç sayı yayınlanan Birlik Bülteninin içeriğinin, neredeyse «çalışma raporlarını» andıran kuruluşu, bu nedenlerle kaçınılmaz, ve TMMOB'nin çalışmalarının yansıtılması eksikliğini gidermek amacı göz önüne alınırsa, bir ölçüde gerekli olmuştur. Ayrıca, dağıtım planı «okuyucu kazanma» özelliğini de en aza indirmekte, Bülten bu tür yayınları izlemek göreviyle yükümlü yönetim kademelerine gönderilmekte idi. TMMOB Bülteni BİRLİK' in bu biçimiyle ilk iki sayısı 8 Ağustos ve 1 Eylül 1974 tarihlerinde yayınlandı. 15 Ekim 1974'de çıkan 3. sayı ise artan talep karşısında 10000 adet basıldı ve TMMOB tarafından düzenlenen «Ulusal Kaynaklar Kongresinin gereğince yansıtılabilmesi için sayfa sayısı da 24'e çıktı.

B — BİRLİK HABERLERİ

TMMOB XIX. Genel Kurulu, tüm üyelere gönderilecek merkezi bir yayının gerekliliğini ilke olarak benimsemiş, ancak Birlik Bütçesinin böyle bir çalışmaya olanak tanımayacağı görüşüyle, sınırlı sayıda basılacak düzenli bir yayının çıkarılmasını Birlik Yönetim Kuruluna görev olarak vermişti. Bu yükümlülükle üç sayı çıkarılan TMMOB Bülteni BİRLİK deneyi, tüm üyelere gönderilecek bir yayın organının hem gerekli hem de olanaklı olduğunu ortaya çıkardı.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

TMMOB'nin XIX. Dönem çalışmalarıyla, Odaların birlikte hareket etme alışkanlığının pekiştirilmesi, İşyeri Temsilciliklerinin yaygınlaşması ve Birlik çalışmalarına ilgisi artan teknik eleman kitlesinin istekleri, tüm üyelere gönderilecek merkezi bir yayın organını zorunlu ve geciktirilemez bir gereksinme haline getirdi.

Birlik Yönetim Kurulu, Odaların da desteğiyle, 50.000 tirajlı bir yayına başlanmasına karar verdi ve çalışmalara başlandı. Bütçe olanakları böyle bir çalışmayı karşılayamadığından. Odaların maddi ve fiili katkılarının sağlanması çalışmaları da yürütüldü.

BİRLİK HABERLERİ' nin ilk sayısı 20 Aralık 1974, ikinci sayısı 17 Ocak 1975 günü yayınlandı ve o tarihten bu yana, iki haftada bir, düzenli olarak yayına devam edildi.

Genel Yapı ve Yayın Politikası

BİRLİK HABERLERİ Gazetesi yayına başlamadan önce iki ay süren bir hazırlık çalışması yürütüldü, içeriğe ilişkin çalışmalar üzerinde özellikle duruldu.

Mesleki yayınların üyelerce yeterli ölçüde izlenmediği yargısından hareketle bunun nedenleri araştırıldı. Öncelikle sağlanması gerekenin, bu tür yayınları «ambalajından çıkarmama» alışkanlığının kırılması olduğu görüşü benimsendi. Bu konuda varılan sonuçlar şöylece özetlenebilir :

— Üyelerimiz, mühendis ve mimar olmalarının ötesinde, toplum içinde yaşıyan birer sosyal varlık, çok çeşitli, ilgili alanları olan bir kesimin bireyleridirler. Bu özelliği unutmamak, yayında mesleki çalışmayı aşan, ekonomi, sanat, kültür, sağlık gibi çeşitli sosyal konulara da yer vermek, tüm teknik elemanların, öğrencilerin, işçilerin sorunlarına da eğilmek gerekir.

— TMMOB Yönetimince yada Odalarca yürütülen çalışmaların yansıtılmasında genel ilgi düzeyine dikkat edilmesi ve haberlerin seçilerek verilmesi gerekir. İnceleme yazılarında konu seçimi yaparken de, on yedi değişik ihtisas alanından elli bin kişiye hitap etme özelliği göz önüne alınmalıdır.

— Sorunları, somut görüntüleriyle sergileyen, ayrıntılı ve bilgilendirici nitelikte inceleme ve yorumlara yer verilmeli, yazılar «sloganlar» düzeyinde kalmamalıdır. Buna ilişkin olarak yayının «dili» de önem kazan

maktadır.

— Yazılar çok uzun olmamalı ve fotoğraf, desen gibi grafik öğelerle okuması kolay hale getirilmelidir.

Teknik Hazırlıklar

50.000 tirajlı, on beş günlük bir yayının gerektirdiği; olanakların saptanması, genel mizanpaj ve biçim araştırması baskı olanaklarının incelenmesi ve bağlantıların yapılması, dağıtım plânının ve organizasyonunun gerçekleştirilmesi gibi çalışmalara hız verildi. Bu arada, 8 Kasım 1974'de ilân - abone - muhasebe dağıtım işlerini yürütecek bir eleman, 25 Kasım 1974'de Teknik Sekreterlik görevini yürütecek bir eleman sağlandı ve Yayın Sekreteri ile birlikte yayın kadrosu üç kişiye ulaştı.

Baskı

Düşünülen ölçek ve biçimde bir yayın organını, istenen kalitede ve kısa sürede basabilecek olanaklar araştırıldı. Önceleri tek renkli olarak düşünülen yayın için çeşitli baskı teknikleriyle çalışan basımevleriyle ilişki kuruldu. Tipo, ofset, rotatif veb-ofset olanakları karşılaştırıldı. Baskı kalitesi, Birlik bünyesindeki sınırlı kadrolara göreli olarak az yük bırakması, renk ve sayfa sayısındaki muhtemel artışlara karşı en uygun teknik olması ve özellikle çok kısa sürede baskı yapması gibi özellikleri veb-ofset tesislerinin seçimi sonucunu doğurdu.

Postalama

Elli bin aboneli bir yayın örneğinin ülkemizde kolay rastlanır olmayışı bu yolda deney birikimlerini engellediğinden, gazetelerin üyelere «postalanması» için gerekli organizasyonun kurulmasında güçlüklerle karşılaşıldı. Girişimler sonucu, Birlik bünyesi dışında «bantlama» işinin kısa sürede yapılabileceği bağlantılar kuruldu.

ÇALIŞMALAR

Yetki

BİRLİK HABERLERİ Gazetesinin yayına ilişkin yetki ve sorumlulukları TMMOB Yönetim Kurulunca üstlenilmiştir.

Yönetim

Yürütücülük ise üç devrede, üç ayrı kurul tarafından sürdürülmüştür. 14 Şubat 1975 tarihine (7. sayıya) kadar TMMOB Yönetim Kurulunun yönetiminde yürütülen çalışmalar; 14 Şubat - 11 Nisan 1975 (7 - 11. sayılar) arasında TMMOB Yönetim Kurulunca seçilen üç kişilik Yayın Denetleme Kurulu tarafından sürdürülmüş; odalar arası bir komitenin oluşması ile 11 Nisan 1975 tarihinden (11. sayıdan) bu yana da yürütücülük altı Oda temsilcisinden oluşan Yayın Komitesince üstlenilmiştir.

Baskıya Hazırlık

Gelen yazıların baskıya hazırlanması, haberlerin derlenmesi, mizanpaj,

matbaada yürütülen çalışmaların denetimi ve dağıtım işleri yayın kadrosuyla ve TMMOB bünyesinde yayın kadrosu dışında çalışan elemanların katkılarıyla yürütülmektedir. Aynı katkının Odaların bünyesindeki kadrolarca da yeterince sağlandığı söylenemez.

Baskı

Gazetenin dizgi - pikaj - film - montaj - kalıp - baskı işleri ve kâğıt temini Veb ofset İleri Matbaacılık A.Ş. (Günaydın Gazetesi) tesislerinde, Birlik yayın kadrosunun denetiminde yürütülmektedir. Baskıya hazırlık, işletmenin Ankara tesislerinde, baskı Bursa'da yapılmakta, gazeteler TMMOB'-ye Ankara'da teslim edilmektedir. Yazıların hazırlanmasından sonra, gazetelerin teslimine kadar olan süre (3 gün) 72 sattir. Baskıda yönetimin elimizde olmayışı, bu süreyi teknik açıdan mümkün olanın iki katı kılmaktadır.

Dağıtım

BİRLİK HABERLERİ'nin, TMMOB üyeleri dışında, başlıca, Devletin Yürütme ve Yargı Organları, Valilik ve Belediyeler, Üniversite ve Kütüphaneler, Elçilikler, Demokratik Kuruluşlar, Sendikalar, Yazarlar, Basın Mensupları, Mahalli Yayınlar ve Öğrencileri kapsayan beş bin dolayında dış dağıtım yapılmaktadır. Bu dış dağıtımın abone düzenine dönüştürülme çalışmaları başlamıştır.

Gazetelerin bantlama işlemi Birlik bünyesi dışında oluşturulan bir kadro tarafından yapılmaktadır. Bantlar, Gazete basılmadan önce adreslenmek-te, pullanmakta ve bantlama işleminin yapıldığı yere gönderilmektedir. Bantlama işinde çalışan kadronun kesintisiz çalışması ile, gazetelerin basımını izleyen 48 saat içinde 50.000 gazetenin tümü bantlanmış ve adreslerine postalanmış olmaktadır.

Yayın işlerinde kullanılmak üzere bir adet pul ücret makinası ve bir adet adres makinası alınmıştır. Pul makinası postalama işlerinde kullanılmaktadır. Gerekli kodlama çalışmaları bitirilemediğinden adres makinası henüz işletmeye sokulamamıştır.

İlan - Abone

Yayına başlamadan önce ve yayın süresince geniş bir ilan kampanyası yürütülmüştür. Reklâm Ajanslarıyla görüşmeler yapılmış, bunun yanı sıra iki bine yakın firmaya yayına başlarken bir yazı ve aynı firmalara yedi sayı BİRLİK HABERLERİ, tanıtmak amacıyla gönderilmiştir. Onuncu sayıdan sonra bu dağıtıma son verilmiş ve 21 Nisan günü yeni bir yazı gönderilerek ilan şartları hatırlatılmıştır. Bu çabalara karşın, ilan konusunda özel firmalardan, beklenen ölçüde bir ilgi görülmemiştir.

Resmi ilanlar konusunda ise, Basın İlan Kurumuna başvurmak için gerekli yayın süresi beklenmiş, 12. sayının basımından sonra başvurma yapılmıştır. Abone işlemlerine dönem sonunda başlanmıştır. Dış dağıtımın abone düzenine sokulması ve geniş bir abone kampanyasına girişilmesi için çalışmalar sürdürülmektedir.

Maliyet

BİRLİK HABERLERİ Gazetesinin bir sayısı için yapılan harcamalar kabaca

şöyle özetlenebilir :

Telif : 3.000 —
Personel : 12.000,—
Baskı – Kâğıt : 30.000 —
Postalama : 10.000,—
Diğer : 5.000,—
TOPLAM : 60.000,— TL

AKSAKLIKLAR

Yayın politikasına ilişkin olarak başlangıçta saptanan ilkelerin yeterince uygulanabildiği söylenemez. BİRLİK HABERLERİ'nin okuyucular tarafından, bu biçimiyle de ilgi gördüğü ve okunduğu yolunda güçlü belirtiler varsa da, yayını yürüten kadroların kanısı, daha başarılı bir yayın organı çıkarılması için objektif koşulların var olduğudur. Olanaklı olandan daha geri düzeyde bulunan BİRLİK HABERLERİ konusunda bu açıdan özeleştirilmesi yapılması tüm Genel Kurul Delegelerinin görevidir.

Odaların ihtisas alanlarını aşan sosyal sorunlara ilişkin yayın yapabilmek için gerekli ilişkiler yeterli ölçüde sağlanamamıştır. Ekonomi, Sanat ve Kültür dallarında bir dereceye kadar kurulan ilişkilerin yetersizliği de yayında kendini göstermektedir.

Odaların ihtisas alanlarına giren konularda bilimsel çalışmalar yapacak, sorunları en somut görüntüleriyle sergileyecek düzeyde yazı hazırlayabilecek kadroların Odalar bünyesinde oluşturulması, güncel sorunlara sloganlar ötesinde yaklaşabilecek uzmanlaşmanın sağlanması ve bu birikimin öncelikli merkezi yayın için değerlendirilmesi yeterince gerçekleştirilememiştir.

BİRLİK HABERLERİ Gazetesinin en önemli eksikliklerinden biri, çevresinde etkin bir haber ağı oluşturamamış olmasıdır. Bu konuda Odalar, bugünküne oranla çok daha yüksek düzeyde katkıda bulunabilecek olanaklara sahiptirler.

Kaynakların değerlendirilmesinde, konu seçimi, yazı dili, mizanpaj ve baskıya ilişkin eksiklik ve hataların olduğu açıktır. BİRLİK HABERLERİ yayın kadrosu, bu konularda, tüm çabalarına karşın yetersiz kalmıştır.

Yayın tarama, arşivleme, dokümantasyon çalışmaları yürütülemediği. Kadrosuzluk bu konuda en önemli etkidir.

Sürekli yayının ötesinde, Odaların ve Birliğin ortaklaşa yürüttükleri bilimsel çalışmaları değerlendiren, çeşitli uzmanlık dallarındaki araştırmaları derleyen kitap, broşür gibi yayınlar yapılmasında, kadrolar ve mali olanaklar yetersiz kalmıştır.

ÖNERİLER

Aksaklıklar bölümünde değinilen sorunların üzerine gidilmeli, gerekli ilişkiler kurulmalıdır.

İstanbul ve İzmir'in Katkısı

TMMOB Merkezinde, Elektrik, İnşaat, Kimya, Maden, Makina ve Ziraat Mühendisleri Odaları temsilcilerinden oluşan Yayın Komitesi çalışmalarını sürdürmektedir. Komite, Odaların yayına yeterli ölçüde katkısını sağlayacak çalışmaları yürütmelidir. İstanbul ve İzmir'deki Oda Şubeleri de birlikte çalışarak, bu illerdeki kadroların BİRLİK HABERLERİ'ni nasıl destekleyeceklerini saptamalı, yazı ve haber kaynağı olarak en üst düzeyde katkıyı organize etmelidir.

Haber Ağının Oluşturulması

Odaların Şube ve Temsilcilikleri, BİRLİK HABERLERİ'nin haber ağını oluşturmalıdır. TMMOB İşyeri Temsilcilikleri de haber kaynağı olarak değerlendirilmeli. Temsilciler bu çalışmayı görevlerinin bir parçası saymalıdırlar.

Eleştiri ve Önerilerin Saptanması

Tüm bu organlar, öncelikle, BİRLİK HABERLERİ Gazetesinin eleştirisini ve yayın ilkeleri konusundaki önerilerini en kısa zamanda TMMOB'ye iletmeli ve bunu yaparken çevrelerindeki üyelerin görüşlerini yansıtmaya dikkat etmelidirler.

Yayının üyelerce ne ölçüde benimsendiğinin ve okunduğunun saptanması için ayrıca anket/yoklama yollarına başvurulmalıdır.

Yayın Kadrolarının Mekan Birliği

Odaların bünyesinde yayın çalışmaları sürdürülmektedir. Bu dağınık gücün birleştirilmesi gereklidir. Tüm Odaların ve TMMOB'nin yayın kadroları bir mekanda toplanmalıdır. Odaların bağımsız yayın çalışmalarına olanak tanıyacak biçimde gerçekleştirilecek olan Mekan Birliği, insan gücü, araç - gereç, dokümantasyon ve arşiv birliğini sağlayacak, çalışmaları hızlı, rasyonel, tutumlu kılacak ve iletişimi en üst düzeye çıkaracaktır.

Ortak Basımevi

Her yıl Odaların ve TMMOB'nin matbaalara verdiği milyonlarca lira değerlendirilmeli, kaynak israfına son verilmelidir. Kurulacak bir basımevi, tüm yayınların baskısını güvence altına alacak ve yayın çalışmalarının düzenli yürütülmesini sağlayacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, olanaklar ölçüsünde kalıcı ve ileride gelişecek gereksinmelere de cevap verecek düzeyde bir tesisin kurulmasıdır.

GELİŞMELER

BİRLİK HABERLERİ, tüm eksikliklerine karşın, TMMOB çalışmalarında önemli bir adım olmuştur. Merkezi Yayın Organı, Odalar arası yaklaşmayı ve TMMOB çevresinde kenetlenmeyi hızlandıran girişimlerin önemli bir parçasıdır. Kitleyle ilişki kurmak açısından da değerlendirildiğinde gazetenin örgütleyici niteliği belirginleşmektedir. BİRLİK HABERLERİ üyeler ve Odalar arası birlikteliği sağlama doğrultusunda yadsınamaz gelişmeler yaratmıştır.

Birlik sağlama yolundaki bu yararlarının yanı sıra, TMMOB'nin sesini çok geniş bir kesime ulaştırmada da başarılı olan BİRLİK HABERLERİ Gazetesi, kuruluşlar ve kişiler üzerinde etki yaratmış, basım-yayın organlarında yankı bulmuş, etkin ve güçlü bir ses olmuştur.

2.9 diğer konular

2.9.1 YÜKSEK ONUR KURULU

Geçtiğimiz dönem, hiçbir konu gelmediği için Yüksek Onur Kurulu toplanmadı. TMMOB Yönetmeliğine göre 2 yılda bir seçilen Yüksek Onur Kurulunun görev süresi dolduğundan bu Genel Kurulda yeniden seçilecektir.

2.9.2 TMMOB'DE TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ

19. Çalışma döneminde TMMOB ile DİSK'e bağlı Sosyal İş Sendikası arasında sürdürülen toplu iş sözleşmesi sonuçlandırıldı. Bu sözleşme 1 Ocak 1975 gününden geçerli olmak üzere 1 yıllık süre için imzalandı. Sözleşmeye göre TMMOB'de çalışanlar sosyal yardımlar, ücret artışı ve sosyal güvenceye kavuştular. Hayat pahalılığının hızla artması ve TMMOB'nin gelişme koşullarının göz önüne alınmasıyla 1 yıl süre için imzalanan toplu iş sözleşmesinin 1 Ocak 1976 tarihinde yenilenmesi gerekmektedir.

2.9.3 KALİTE BELGESİ KONUSU

Odalarımızın bir kısmını ilgilendiren bu konu üzerinde çıkan bir iki anlaşmazlık, dönem içinde yapılan ortak çalışmalarla giderildi. Öte yandan kalite belgesi konusunu yeniden düzenleme amacıyla kurulan odalar arası bir komisyon çalışmalara başladı. Sekreterliğini önce Birlik daha sonra Makina Mühendisleri Odasının yürüttüğü bu komisyon çalışmalarını sürdürmektedir.

MALİ RAPOR

ve

DENETİM RAPORU

3.1

mali rapor

Birliğimiz, diğer bölümlerde belirtilen çalışmalarını yaparken 1974 yılı bütçe olanaklarını daima göz önünde tutmuş ve sınırlı parasal imkânlar içerisinde genel bütçe ve muhasebe kurallarına dayalı olarak gider bütçesinin sarfında tasarrufuna ve gelir bütçesinin gerçekleşmesine ve artırılmasına çaba sarf etmiştir.

1 — 480.000 lira olarak öngörülen odalar hissesi 31.3.1975 tarihi itibarıyla % 91 gerçekleştirilmiştir. Genel Kurul toplantısına kadar kalan hisselerinde ödeneceğini ümit etmekteyiz.

2 — Bütçede 1 lira olarak yer alan yayın gelirleri, birlik bültenlerinin satışı ve ilân geliriyle 132.853 liralık bir artış sağlanmıştır.

3 — Odaların 1973 yılından devreden borçları da tahsil edilmiştir.

4 — Birlik bülteninin gereksimi personel giderleri ve yapılan toplu sözleşme uyarınca artırılan ücret ve sosyal yardımlar personel giderlerinde 55.923 liralık bir fazla harcamayı gerektirmiştir.

5 — 1974 yılı bütçesinde yayın için 125.000 liralık bir ödenek konulmuştur.

4. sayısından itibaren tüm teknik personele gönderilen ve bugüne kadar 12 sayı çıkartılmış olan bülten giderlerinde 129.408 liralık bir artış olmuştur. Bu artışın yayının niteliği ve basım adedi göz önünde tutulduğunda anılan harcamada azami tasarrufa gidildiği görülür.

6 — 62.000 liralık huzur hakkından yönetim kurulu üyeleri huzur haklarını almamış 61.019 liralık bir tasarruf sağlanmıştır.

7 — Bu dönem içerisinde bütçe ve muhasebe uygulamaları düzene sokulmuştur. Ayrıca Bütçe ve Muhasebe yönetmeliği taslağı hazırlanarak genel kurulun tasvibine sunulmuştur. Böylece bütçe ve muhasebe tekniği uyarınca bundan sonraki uygulamaların düzenli ve kolay yürütülmesi sağlanacaktır.

TMMOB'NİN 31.3.1975 GÜNÜ İTİBARIYLA BLANÇOSU

KASA	7.591.80		
BANKA	15.283.46		
SABİT K.	<u>80.877.25</u>	M. ALACAKLILAR	14.202.08
	103.752.51	MÜDEVVER GELİR	<u>89.550.43</u>
			103.752.51

TMMOB 1974 ÇALIŞMA DÖNEMİ (1.4.1974 - 31.3.1975) TAHMİNİ GELİR BÜTÇESİ VE GERÇEKLEŞEN GELİRLER CETVELİ

Gelir	Gelir Tahmini TL.	Gerçekleşme TL.	Fark TL
1 — Odalar Hissesi	480.000.—	436.015.70	- 43.984.30
2 — Odalardan Yardım		1.—	- 1.-
3 — Yayın Gelirleri	1.—	132.852.86	+132.852.86
4 — Bağış ve Yardımlar		1.—	- 1.-
5 — Sair Gelirler		894.41	+ 894.41
6 — Kasa ve Banka		45.832.21	45.832.21 -
7 — Odalar Borcu	<u>61.203.—</u>	<u>61.203.-</u>	-
TOPLAM	587.039.21	676.798.18	+ 89.758.97

1.4.1974 - 31.3.1975 TARİHLERİ İÇİN GENEL KURULCA KABUL EDİLEN ÖDENEK İLE GERÇEK HARCAMALAR TABLOSU

Giderler	Ödenek	Harcamalar	Fark
----------	--------	------------	------

Kira	27.600.—	27.600.—	—
Elektrik,Su	1.000.—	159.78	—840.22
Kırtasiye	8.000.—	5.778.55	—2.221.45
PTT	5.000.—	5.298.25	+ 298.25
Personel ücr.,sig.primi ve geçmiş yıllar borçları	196.308.31	252.230.99	+55.922.63
Hakkı Huzurlar	62.000.—	981.—	—61.019.—
Yolluklar	15.000.—	3.822.50	—11.177.50
Feani Hissesi	3.600.—	—	- 3.600.—
Genel Kurul Gid. ve Kurultay giderleri	30.000.—	19.560.—	—10.440.—
Adli Masraflar	12.000.—	—	—12.000.—
Çeşitli Masraflar	15.000.—	20.897.45	+ 5.897.45
Bağış	1.—	—	— 1.—
Sivil Savunma Fonu	5.000.—	1.001.65	—3.998.35
Demirbaş Alımları	40.000.—	58.803.—	+18.803.—
Sosyal Yardımlar	11.000.—	2.850.—	— 8.150.—
İş Yeri Temsilcilikleri	15.000.—	—	—15.000.—
Af ve Fikir Özgürl. Kom. Ve Demo. Hak. Sür. Ko.	15.000.—	—	—15.000.—
Yayın Masrafları	<u>125.530.90</u>	<u>254.939.75</u>	<u>+129.408.85</u>
	587.039.21	653.922.92	+ 66.883.71

TMMOB 1975 YILI GELİR BÜTÇESİ AÇIKLAMASI

TMMOB gelir bütçesi bölümleri aşağıda açıklanmıştır.

1. ODALAR HİSSESİ : Tüm odalar eskiden olduğu gibi yine üye başına aylık 1 T.L. üzerinden aidat ödeyeceklerdir. Odaların 1975 yılındaki toplam üye sayısının 55.000 olacağı düşünülerek,odalar hissesi : $55.000 \times 1.00 \times 12 = 660.000$ T.L. olacağı hesaplanmıştır.

2. Ortak yayın giderlerini karşılamak üzere odaların 1975 yılında gerçekleşen gelir bütçelerinin 5 milyon T.L. na kadar olan kısmının % 6'sı, 5 milyon T.L. dan sonraki kısmının ise % 3'ünün ortak yayın gelirleri bölümünü oluşturacağı düşünülmüştür. Toplam oda bütçelerinin 30 milyon T.L. olarak gerçekleşeceği varsayımıyla ortak yayın gelirleri :

$$24.000.000 \times 0.06 = 1.440.000 \text{ T.L.}$$

$$6.000.000 \times 0.03 = 180.000 \text{ T.L.}$$

TOPLAM 1.620.000 T.L. olarak saptanmıştır.

3. YAYIN SATIŞ GELİRLERİ : TMMOB tarafından satılacak yayınlardan elde edilecek gelirler 85.000 T.L. olarak öngörülmüştür.

4. REKLAM GELİRLERİ : Birlik yayın organlarında yayınlanan reklamlardan elde edilecek gelirler 88.444 T.L. olarak düşünülmüştür.

5. YARDIM VE BAĞIŞLAR : Çeşitli kuruluşlardan 100.000 T.L. lık bağış sağlanacağı sanılmaktadır.

6. ODALARDAN ALACAKLAR : 1974 yılından tahsil edilemeyen aidatlar ve bülten gelirleri toplamı 78.611 T.L. dir.

TMMOB 1975 YILI GİDER BÜTÇESİ AÇIKLAMASI

1975 yılı için 2.632.055. TL. lık bir gider bütçesi öngörülmüştür.

1. Bölümde personel ücretleri, sosyal yardımlar ve tazminatlar yer almaktadır. Ekli kadro cetvelinde görülen ücretler ve toplu sözleşmeden doğan haklar toplamı olarak 811.052.— TL. bir gider saptanmıştır.

II. Bölümde; TMMOB ile ilgili giderleri için Başkan, Başkan Yardımcısı ve sayman üyeye verilmek üzere 30.000.— TL. lık bir yürütme kurulu ödeneği ayrılmıştır. TMMOB Yönetim Kurulunun 40 toplantı yapacağı ve yönetim kurulu üyelerine 60.— TL. hakkı huzur verileceği düşünülmüştür. Denetleme Kurulunun 4 toplantı yapacağı ve 3 üyeye 100'er lira hakkı huzur verileceği göz önüne alınarak 1200.— TL. konulmuştur. Ayrıca bu bölümde Yönetim Kurulunun ihtiyaç duyacağı tetkik ve danışmanlık konulan içinde 10.000.— TL. lık bir gider yer almaktadır. Bölüm toplam 94.001.— TL. dir.

III. Bölümde; 26 sayı çıkacağı tahmin olunan Birlik Haberlerinin telif, basım ve postalama giderleri ile diğer konularda yapılacak yayınlar için 1.150.000.— TL. gider -öngörülmüştür.

IV. Bölümde Genel Giderler yer almaktadır. Bu bölümün toplamı 337.000.— TL. dir. Bu bölümde yer alan 180.000.— TL. sı Mimarlar Odasının işgal edilen 3 katına karşılık verilmektedir. Bu üç katta TMMOB, üye sayısı az olan odalar, 2. Teknik Eleman Kurultayı ve Ortak Belge Bürosu yer almaktadır. Konferans salonu odaların ve TMMOB'nin çalışmalarında kullanılmaktadır. Bu üç katın diğer ortak kullanışlara da açılması için çalışmalar sürdürülmektedir.

V. Bölümde TMMOB Genel Kurulu ile; Teknik Eleman Kurultayı ve yıl içinde yapılacak diğer toplantı ve kongreler için toplam 70.000.— TL. konulmuştur.

IX. Bölümde ise işyeri temsilciliklerinin çalışmalarında kullanılmak üzere 20.000.— TL. öngörülmüştür.

TMMOB KADRO CETVELİ SÖZLEŞMELİ PERSONEL

Kadro Unvanı	Ücreti	Adedi
Genel Sekreter	9.000.-	1
Genel Sekreter Yardımcısı	6.750.-	1
Yayın Sekreteri	6.750.-	1
Teknik Sekreter	6.750.-	1
Hukuk Danışmanı	6.000.-	1
KADROLU PERSONEL		
Memur	3.050.-	1
Dökümantasyon Memuru	2.750.-	1
Memur	1.950.-	1

Daktilo	1.900.-	1	
Veznedar	1.900.-	1	
Hizmetli	2.550.-	1	
Muhasebeci (yarı zamanlı)	1.000.-		1

TMMOB 1975 YILI TAHMİNİ GELİR BÜTÇESİ

ODALAR HİSSESİ	660.000.00 TL.
ORTAK YAYIN GELİRLERİ	1.620.000.00 TL.
YAYIN SATIŞ GELİRLERİ	85.000.00 TL.
REKLAM GELİRLERİ	88.444.00 TL.
YARDIM VE BAĞIŞLAR	100.000.00 TL.
ODALARDAN ALACAKLAR	78.611.00 TL.
TOPLAM	2.632.055.00 TL.

TMMOB 1975 YILI TAHMİNİ GİDER BÜTÇESİ

Bölüm	Madde	Gider Nevi	Toplam	Bölüm Toplamı
1		PERSONEL GİD.	811.052.-	
		A. ÜCRETLER		
	1	Sözleşmeli personel ücr.	423.000-	
	2	Kadrolu Personel ücr.	169.200-	
	3	Geçici personel ücr.	24.000-	
	4	İkramiyeler	28.200-	
	5	Fazla Mesai Ücr.	12.000-	
	6	Kasa Tazminatı	3.600-	
	7	Per.Sig.Primi.işv.his	62.250-	
	8	Geçici görev yollukları	<u>25.000-</u>	
			747.250	

B. SOSYAL YARDIMLAR

Yemek yardımı	30.240-
Taşıt yardımı	4.760-
Giyim yardımı	6.000-
Yakacak yardımı	3.600-
Aile yardımı	4.000-
Çocuk yardımı	4.200-
Öğrenim yardımı	5.000-
Diğer sosyal yardımlar	<u>6.000-</u>
	63.800-

C. TAZMİNATLAR

17 İhbar tazminatları	1-
18 Kıdem tazminatları	<u>1-</u>
	2-

II YÖNETİM GİDERLERİ

1 Yürütme Kurulu ödeneği	30.000.-
2 Huzur hakları	42.001.-

2.1 Yönetim K.	40.800.—
2.2 Denetleme K.	1.200.—
2.3 Y. Onur Kurulu	1.—

Bölüm	Madde	Gider Nevi	Toplam	Bölüm Toplamı
	3	Temsil Ödeneği	12.000.-	
	4	Tetkik ve danışmanlık gi.	10.000.-	
III		YAYIN GİDERLERİ		1.150.000.-
	1	Telif ücretleri	60.000.-	
	2	Basım giderleri	780.000.-	
	3	Postalama giderleri	260.000.-	
	4	Diğer Yayın giderleri	50.000.-	
IV		GENEL GİDERLERİ		337.000.-
	1	Kırtasiye ve Basılı Kağ.	20.000.-	
	2	Kitap,gazete,ve dergi	25.000.-	
	3	Kira	180.000.-	
	4	Damga pulu gid.	2.000.-	
	5	PTT giderleri	20.000.-	
	6	Su,aydınlatma gi.	25.000.-	
	7	Vergi,resim,harçlar	20.000.-	
	8	Dava,icra,noter,gid.	5.000.-	
	9	Tamir ve bakım gid.	10.000.-	
	10	Sivil savunma fonu	15.000.-	
	11	Sivil savunma fonu	15.000.-	
	12	Diğer genel giderler	5.000.-	
V		KONGRE VE KURULTAY GİDERLERİ		70.000.-
	1	Birlik genel kurul gid.	40.000.-	
	2	Kongre,kurultay gid.	30.000.-	
VI		DEMİRBEŞ GİDERLERİ		50.000.-
VII		İMHA	1.-	
VIII		SAİR GİDERLER		100.001.-
	1	Sosyal bağış ve yard.	40.000.-	
	2	Geçen yıldan bülten baskı ve kağ.borcu	60.000.-	
	3	Bilinmeyen giderler	1.-	
IX		TEMSİLCİLİK GİDERLERİ		<u>20.000.-</u>
		GENEL TOPLAM		2.632.055.-

TMMOB 1975 YILI BÜTÇE ELEŞTİRİSİ (DENETLEME KURULU GÖRÜŞÜ)

GELİRLER :

TMMOB 1975 yılı Bütçesi 1974 yılı bütçesine göre yaklaşık % 500 fazlalıkla 2.632.055 TL. olarak öngörülmüştür. Birliğimizin güçlü ve etkin işlevini sürdürebilmesi bakımından böyle bir atılım gerekli ise de olanakların fazla zorlandığı izlenimi algılanmaktadır.

GİDERLER :

Gider Bölümlerinde en büyük harcamalar 1.150.000 TL. Iık Yayın Giderleri Bölümü ile 811.052 TL. Iık Personel Giderleri Bölümünde yapılacaktır.

50.000'i aşkın üyeye 15 günde bir ulaştırılmakta bulunan Birlik Bülteninin, doyurucu nitelikli bilgi ve haberleri içeren şeklini koruyabilmesi, giderek daha da zenginleşebilmesi onu yaratan yayın kadrosunun güçlendirilmesi ile doğru orantılıdır.

Yılda 1,5 milyona yaklaşan bültenin üretimi dağıtımı, anılan gider bölümlerinin büyümesine neden olmaktadır.

1975 yılı kadro cetveli incelendiğinde Yayın Sekreteri ve Yayın Teknik Sekreteri kadrolarının konduğu, ayrıca Birliğin artan Bürokratik işlerinin daha sağlıklı olarak yürümesi için Genel Sekreter Yardımcılığı kadrosu ile yeni memur kadrolarına yer verildiği görülmektedir. Genel Giderler Bölümünde Kira giderlerinde 180.000 TL. gibi büyük bir değer görülmektedir. Yönetim Kurulu ile yapılan görüşmeden Birliğin yeni çalışmaya başladığı Mimarlar Odasına ait binadan üç kat kiralamış olduğu nedeniyle ileri geldiği öğrenilmiştir.

Diğer Giderler Bölümünde bulunan 15.000 TL. Iık Sivil Savunma Fonu giderleri için kurulumuzca belirlenen görüşün Hukuk Danışmanına sorulması gerekli görülmektedir. «Birlik Bütçesi Oda bütçelerinin bir bölümünden oluşmaktadır, Odalar bütçelerine göre anılan fona ödeme yaptıklarına göre Birliğin de bütçesinden anılan fona ödeme yapması gerekli midir? Kanımızca aynı gelir için iki defa ödeme yapılma durumu doğmaktadır.» Konunun Hukuk Danışmanınca incelenerek ödeme yapılıp yapılmaması yönünde görüş alınmasını öneririz.

Demirbaş Giderleri Bölümünde öngörülen 50.000 TL. sı ile Birliğin çalışacağı üç kata gerekli perde, masa, sandalye gibi eşyaların alımına yetip yetmeyeceği konusunda şüpheye düşülmüştür.

Sonuç olarak Birlik Bütçesinin gelirlerinin biraz geniş, giderlerin bazı bölümlerinin ise biraz dar tutulduğunu belirtir yeni Yönetim Kuruluna harcama yaparken dikkatli, gelir sağlarken atak olmasını kurulumuzca öneririz. Saygılarımızla

Denetleme Kurulu

Lütfü AKKAN

Halil GÖKSU

Nejat TARLAN

Kurulumuz yıllık olağan denetlemeleri dışında yıl sonu denetlemesini de yaparak. Birliğimizin 1.4.1974 ile 31.3.1975 dönemine ilişkin gelir ve giderlerini incelemiştir.

İncelemelerimiz sonucunda geçen yıl 587.039.21 TL. sı olarak öngörülen giderlerin Birliğin görevlerine uygun olarak örgütlenme yoluna geçmiş olması nedeniyle personel giderlerinde 55.922.68 TL. Iık, yayın giderlerinde 129.408.85 TL. Iık fazla harcama yapmasıyla 653.922.92 TL. sı olarak gerçekleştiği saptanmıştır.

Ancak 101.352.86 TL. İlık Bülten geliri ile 31.500.— TL. İlık ilan geliri bu harcamadan düşüldüğünde tüm giderlerde fazla harcama olmadığını Genel Kurulumuzun bilgi ve onayına sunarız.

Harcamaların yürürlükteki usullere uygun olarak yapıldığı görülmüş olduğundan sonuç olarak Yönetim Kurulunun Genel Kurulumuzca aklanmasını dileriz. 28.4.1975

Denetleme Kurulu Üyeleri
Lütfü AKKAN Halil GÖKSU Nejat TARLAN

3.2
denetim raporu

4 EKLER
türk mühendis ve mimar odaları birliği bütçe ve genel muhasebe yönetmeliği

BÖLÜM — I

Genel Hükümler :

Madde 1 — Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin muhasebe işleri ile bütçe düzenlenmesi ve uygulama işleri bu yönetmelik uyarınca yürütülür.

Madde 2 — Birliğin yetkilendirmesi koşulu ile temsilcilikler «Temsilcilik Bütçesi» hazırlayabilirler Birlik adına tahsilat yapabilirler. Temsilcilikler bütçesi Birlik Bütçesinde topluca yer alır.

Madde 3 — Birliğin kanun gereğince bütün gelir ve gideri Birlik muhasebesinde toplanır, işlenir, ve muhasebe birleştirilir. Temsilcilikler, bütçelerine göre harcama yapmak ve bu yönetmelik uyarınca muhasebelerini tutmakla yükümlü ve yetkilidirler.

Madde 4 — Birliğin bütçe devresi 1 Nisandan başlar, ertesi yıl 31 Mart'ta sona erer.

BÖLÜM — II Bütçe :

Madde 5 — Birliğin bütçesi Yönetim Kurulunca hazırlanır ve Genel Kurulun onayından sonra 1 Nisan tarihi itibarıyla yürürlüğe girer. Bütçenin yürürlük tarihi ile Birlik Genel Kurulunun onay tarihi arasındaki devrede, yeni yıl bütçesinden, normal veya zorunluluk gösteren masrafları da harcamaya Yönetim Kurulu yetkilidir. Ancak bu müddet içerisindeki harcama kafi mizan cetveli ile ayrıca Genel Kurulun onayına sunulur.

Madde 6 — Birlikçe yetkili kılınan temsilcilikler yeni yıl bütçelerini 1 Şubata kadar hazırlayıp Birlik Yönetim Kuruluna göndermek zorunluluğundadır.

Madde 7 — Birlik Bütçesi aşağıda gösterilen kısımlardan oluşur :

- 1 — Gerekçe,
- 2 — Gelirler Cetveli,

- 3 — Giderler Cetveli,
- 4 — Kadro Cetveli,

Madde 8 — Temsilcilikler Bütçeleri aşağıda gösterilen kısımlardan oluşur :

- 1 — Gerekçe,
- 2 — Giderler Cetveli,
- 3 — Kadro Cetveli,

Madde 9 — Birlik Gelirleri Cetvelinin bölüm ve maddeleri aşağıda gösterilmiştir.

- A — Cari Yıl Gelirleri
 - I — Odalar Hissesi,
 - II — Hizmet karşılığı ücretler,
 - III — Yayın Gelirleri,
 - IV — Bağış ve Yardımlar,
 - V — Çeşitli Gelirler,
- B — Geçmiş Yıllar Gelirleri
 - VI — Geçen yıllardan kalan odalar hisseleri,
 - VII — Geçen yıldan devredilen gelirler,

Madde 10 — Birlik giderleri bölüm ve maddeleri aşağıda gösterilmiştir.

- I — PERSONEL GİDERLERİ
 - A — ÜCRETLER
 - 1 — Kadrolu personel ücretleri,
 - 2 — Geçici personel ücretleri,
 - 3 — İkramiyeler,
 - 4 — Fazla çalışma ücretleri,
 - 5 — Kaza tazminatı,
 - 6 — Sigorta primi işveren hissesi.
 - 7 — Geçici görev yollukları,
 - B — SOSYAL YARDIMLAR
 - 1 — Yemek yardımı,
 - 2 — Taşıt yardımı,
 - 3 — Giyim yardımı,
 - 4 — Yakacak yardımı,
 - 5 — Aile yardımı,
 - 6 — Çocuk yardımı,
 - 7 — Öğrenim yardımı,
 - 8 — Diğer sosyal yardımlar.
 - C — TAZMİNATLAR
 - 1 — İhbar tazminatları,
 - 2 — Kıdem tazminatları.
- II— YÖNETİM GİDERLERİ
 - 1 — Yürütme Kurulu Ödeneği,
 - 2 — Huzur Hakları;

- 2.1 — Yönetim Kurulu,
- 2.2 — Denetleme Kurulu,
- 2.3 — Onur Kurulu,
- 2.4 — Yardımcı Organlar.

3 — Temsil ödeneği,

4 — Tetkik ve Danışmanlık giderleri,

III — YAYIN GİDERLERİ

- 1 — Telif ücretleri,
- 2 — Basım ve kâğıt giderleri,
- 3 — Diğer yayın giderleri,

IV — GENEL GİDERLER

- 1 — Kırtasiye ve basılı kâğıt giderleri,
- 2 — Kitap, gazete ve dergi giderleri,
- 3 — Kira,
- 4 — Damga pulu giderleri,
- 5 — PTT giderleri,
- 6 — Isıtma, Aydınlatma ve Su giderleri,
- 7 — Vergi, Resim ve Harçlar,
- 8 — Para icra, Noter giderleri,
- 9 — Tamir ve Bakım giderleri,
- 10 — Malzeme giderleri,
- 11 — Sivil savunma fonu,
- 12 — Diğer genel giderler.

V — KONGRE GİDERLERİ

- 1 — Genel Kurul Giderleri,
- 2 — Kongre, Kurultay giderleri,

VI — SABİT KIYMETLER VE DEMİRBAŞ GİDERLERİ

VII — İMHALAR

VIII — SAİR GİDERLER

- 1 — Sosyal bağış ve Yardımlar,
- 2 — Bilinmeyen Giderler,

IX — TEMSİLCİLİK GİDERLERİ

X — GELİR GİDER FARKI

Madde 11 — Temsilcilikler giderleri cetvelinin bölüm ve maddeleri bünyelerine ve ihtiyaçlarına göre, Birlik Bütçesi esas alınarak düzenlenir.

Madde 12 — Dergi ve Bülten için bütçe yapılmaz, ancak Birlik Giderler Cetveli Yayın Bölümüne gelir ve gider farklarını karşılayacak miktarda ödenek konur.

Madde 13 — Bütçede, ihtiyaç halinde bölüm ve madde değişikliği ile

maddeler arası ödenek aktarması, Birlik Yönetim Kurulunca, yapılabilir.

Madde 14 — Bütçenin gelir ve gider cetvelleri, öngörülen ödenekler, geçen yılın gerçek gelir ve harcamalarına göre saptanır.

Madde 15 — Bütçe gereğince gelir, tahsilat makbuzu veya banka dekontu karşılığında yapılır, ve giderler fatura ve makbuzlara dayanır.

Madde 16 — Bütçelerin uygulanmasında Yönetim Kurulu, Yürütme Kurulu ile Sayman üye ve Genel Sekreter yetkilidir.

Madde 17 — Bir defada yapılabilecek azami sarfiyat miktarı Yönetim Kurulunda saptanır.

Madde 18 — Birlik Planına dahil ana hesaplar söylenir :

0 KASA

1 BANKA

2 GELİRLER

3 GİDERLER

4 M. ALACAKLILAR

5 TRANSİT HESAP

6 SABİT KIYMETLER VE DEMİRBAŞLAR

7 NETİCE HESABI

Hesapların Açıklamaları :

Madde 19 — KASA: Bu hesap para işlemlerini muameleleri ve mevcudu göstermeği sağlar. Tahsil ve ödeme fişlerine göre kasaya giren ve çıkan paralar, kasa defterine müteselsil numara almak suretiyle kaydolunur. Bu hesabın borcuna, yatırılan paralar, alacağına da çekilen paralar geçirilir. Borç bakiyesi kasa mevcudunu gösterir. Borç bakiyesi bir gün içerisinde 5000.— TL. nı geçemez, fazlası banka hesabına yatırılır.

Madde 20 — BANKALAR : Günlük ihtiyaç dışındaki paralar her zaman çekilebilecek şekilde bir veya birkaç bankada bulundurulur. Bu mevduatın hareket ve mevcudu bu hesapla takip olunur.

Bu hesabın alacağına çekilen paralarla banka tarafından Birlik, temsilcilik veya yayın hesabına yapılan her türlü sarfiyat, borcuna da her şekilde yapılan teslimat geçirilir. Mevcudun getireceği faizler de bu hesabın borcuna geçirilir. Bankadan tahsil olunan her para, bir tahsil fişi ile kasaya alınır.

Madde 21 — GELİRLER : Bu hesap aşağıdaki maddelerden oluşmuştur :

1 — Odalar Hissesi,

2 — Hizmet karşılığı ücretler,

3 — Yayın giderleri,

4 — Bağış ve Yardımlar,

5 — Çeşitli gelirler,

Gelirlerin açıklanması :

1 — Odalar hissesi : Birlik Genel Kurulunca her yıl tespit edilecek şekilde

ve oranda Birliğe dahil ihtisas odalarından alınacak gelirlerdir.

2 — Hizmet karşılığı ücretler: Birlikten istenilebilecek bir görev karşılığında Yönetim Kurulu kararı ile alınacak gelirlerdir.

3 — Yayın gelirleri : Birlik tarafından çıkarılacak Dergi, Bülten vs. yayınların satış, abone ve ilan gelirleridir.

4 — Bağış ve Yardımlar : Devlet veya Kuruluşlarından, ihtisas odalarından, sair özel teşekküllerden sağlanacak bağış ve yardımlar bu hesapta toplanacaktır.

5 — Çeşitli gelirler : Yukarıda belirtilen gelirler dışında elde edilebilecek gelirler bu hesapta toplanacaktır.

Madde 22 — GİDERLER HESABI : Birlik için yapılacak masraflar bu ana hesapta toplanır. Giderler hesabı her zaman borç bakiyesi verir. Giderler hesabı aşağıda belirtilen bölüm ve maddelerden oluşur :

A — PERSONEL GİDERLERİ :

1 — Kadrolu Personel Ücretleri : Birlik Genel Kurulunca kabul edilen personel kadrolarından personele toplu sözleşme uyarınca verilen ücretler bu hesapta toplanır.

2 — Geçici personel ücretleri : Personel kadroları dışında gerektiğinde geçici olarak çalıştırılacak elemanlara bu hesaptan ödeme yapılabilir.

3 — İkramiyeler : Memur ve hizmetlilere ödenecek her türlü ikramiyeler bu hesaba işlenir.

4 — Fazla çalışma ücretleri : Memur ve hizmetlilerin gerektiğinde normal çalışma dışındaki çalışmalarını karşılıkları bu hesaptan ödenir.

5 — Kasa tazminatı : Bilfiil para ve kıymetli evrakın saklanmasıyla sorumlu tahsilat ve ödemeyi yapan veznedara verilecek kasa tazminatı bu hesaptan ödenir.

6 — Personel sigorta primi işveren hissesi : Sosyal Sigortalar Kurumu kanunu gereğince memur ve hizmetlilerin ücretlerinden kesilen sigorta primlerine ek olarak işverence ödenmesi zorunlu prim karşılıkları için açılmış hesaptır.

7 — Geçici görev yollukları : Yönetim Kurulu, Yürütme Kurulu, Onur Kurulu, Yardımcı Organlar, Denetim Kurulu üyelerine, işyeri temsilciliklerine, Genel Sekreter ve Danışmalara ve memur ve hizmetlilere seyahat ve ikametgah gündelikleri bu hesaptan ödenir.

B — SOSYAL YARDIMLAR : Memur ve hizmetlilere gerek Genel Kurulca gerekse toplu sözleşme gereğince ödenecek sosyal yardımlar için ayrılmış bir gider bölümüdür. Sağlanan yardımlar cinsine göre tali hesaplardan ödenir.

C — TAZMİNATLAR : Memur ve hizmetlilerin görevlerine son verilmesi veya

emekliye ayrılmaları halinde Sosyal Sigortalar Kurumu kanunu gereğince veya toplu sözleşme uyarınca ödenecek ihbar ve kıdem tazminatları bu hesaptan ödenir.

D — YÖNETİM GİDERLERİ : Yönetimde hizmetleri geçen :

1 — Yürütme kurulu üyelerine verilecek ödenek,

2 — Yönetim, Denetim Kurulu, Onur Kurulu, Yardımcı organlara ödenecek huzur hakları,

3 — Temsil : Birliği temsilen katılman Dernek ve kuruluşlara ödenecek aidatlar, yurt içinde ve dışındaki toplantılara katılma ve tören masrafları, meşrubat ve yemek masrafları gibi harcamaların ödeneği.

4 — Tetkik ve Danışmanlık Ücretleri : Gerektiğinde inceleme yapacak -/e görüş bildirecek teknik ve hukuki danışmanlara verilecek ücretler bu hesaptan ödenir.

E — YAYIN GİDERLERİ : Yayınlanacak dergi veya bülten için yapılacak masrafların toplanacağı hesaptır.

1 — Telif ücretleri,

2 — Basım ve kâğıt giderleri,

3 — Diğer yayın giderleri,

tali hesapları vardır. Yayın giderleri türlerine göre bu tali hesaplardan ödenir.

F — GENEL GİDERLER :

1 — Kırtasiye ve basılı kâğıt giderleri : Birlik, Şube ve yayın işlerinin gerektirdiği kırtasiye ile bastırılan matbu evrak ve demirbaş olmayacak büro malzemesi bu hesapta ödenir.

2 — Kitap, gazete ve dergi giderleri : Alınacak kitap, gazete ve dergilerin ödeneceği bir hesap türüdür.

3 — Kira : Kiralanacak gayri menkuller bu hesaptan ödenir.

4 — Damga pulu giderleri : Her çeşit damga pullarının ödeneceği hesaptır.

5 — PTT Giderleri : Posta, telgraf giderleri ve telefon konuşmaları bu hesaba kayıt edilir.

6 — Su, ısıtma ve Aydınlatma Giderleri : Birliğe bağlı binaların ısıtılması, aydınlatılması için yapılan masraflarla su bedellerinin ödenmesi için ayrılmış bir hesaptır.

7 — Vergi, Resim ve Harçlar : Ödenmesi gereken vergi resim ve harçlar bu hesaptan ödenir.

8 — Para, icra, Noter Giderleri : Açılması gerekli görülen davalar ile icra takiplerinin ve noter giderlerinin kayıt edileceği bir hesaptır.

9 — Tamir ve Bakım giderleri : Bina ve her türlü mobilya, alet ve makina ile eşyaların bakım ve tamir masraflarının kaydolunduğu hesaptır.

10 — Malzeme giderleri : Demirbaş türüne girmeyen malzemeler için açılmış bir hesaptır.

11 — Sivil Savunma Fonu : Özel kanunu gereğince bütçenin % 0,5 oranında ödenmesi gereken Sivil Savunma vergisinin ödeneceği hesaptır.

12 — Diğer Genel Giderler : Gider hesaplarında yer almayan diğer giderler bu hesaptan ödenir.

G — KONGRE GİDERLERİ :

1 — Genel Kurul Giderleri : Olağan veya olağanüstü Genel Kurul toplantılarında yapılan salon kirası, delege harcırahları, ilân, çalışma raporu baskısı ve diğer baskı masrafları ile Genel Kurul toplantısıyla ilgili masrafların toplanacağı hesaptır.

2 — Kongre, Kurultay Giderleri : Yapılacak kongre, kurultay, seminer panel vb. toplantıların tüm giderleri bu hesaptan ödenir.

H — DEMİRBAŞ GİDERLERİ : Mefruşat ve büro levazımatı, her türlü mobilya ve demirbaş olabilecek yazıhane takımları, kitaplık için satın alınacak kitaplar bu hesaba kaydedilir.

I — İMHA : Kırılan, kaybolan veya eskidiği için kaydının silinmesi gereken demirbaşların bedelleri bu hesaba kaydolunur. Kırılan, kaybolan veya zamanla kullanılmaz bir hale gelen veya satılması uygun görülen demirbaşların kayıtlarının silinmesi için ilgili ve yetkili kimselerce imzalı bir tutanak tutulması ve bunun da Birlik, Yönetim Kurulunca onaylanması lâzımdır.

I — SAİR GİDERLER : Bu hesapta,

1 — Sosyal bağış ve yardımlar,

2 — Bilinmeyen giderler,

tali hesapları vardır. Bağış ve yardımlar 1. hesaptan, önceden bilinmeyen ve yukarıdaki hesaplara kaydı mümkün olmayan her çeşit masraf 2. hesaptan takip edilir.

J — TEMSİLCİLİK MASRAFLARI : Temsilciliklerin her türlü masrafları bu hesapta toplanır.

Madde 23 — Muvakkat Alacaklılar Hesabı : Birlik ile ilgili işlemler nedeniyle alacaklı olan firma, eşhas ve dairelerin alacakları bu hesapla takip olunur. Bu hesap evvela alacaklandırılır, sonra borçlandırılır. Bakiye hesaplar mevcut borcu gösterir.

Muhtelif Alacaklılar Hesabının Tali Hesapları Şunlardır :

1 — Ödenecek vergiler : Ücretler ile hakkı huzurlardan kesilen vergiler ve diğer şekillerle tahakkuk edecek her türlü vergi bu hesaba geçirilecektir. Vergiler tahakkuk tarihini takip eden ayın 20'sine kadar Maliye Tahsil Şubelerine yatırılır.

2 — Ödenecek Mali Denge Vergisi : Ücretler ile sair ödemelerden kanunen kesilecek % 3 oranındaki mali denge vergileri bu hesaba alacak kaydedilir, ödendiğinde hesabın borcuna yazılır.

3 — Emanet paralar : Zamanında mahsubu mümkün olmayan veya mahiyeti, gönderenin kim olduğu bilinmeyen paralar bu hesaba geçirilecektir. Bu hesap yalnız Birlik Muhasebesinde kullanılır.

4 — Karışık : Yukarıda yazılı hesaplara kaydı mümkün olmayan paralar bu hesaba işlenir.

Madde 24 — TRANSİT HESAP : Birlik ile ilgili işlemler nedeniyle borçlu olan firma, eşhas ve dairelerin borçları, icra işleri, avanslar. Birliğe bağlı ihtisas odalarının borçları bu ana hesapta tutulur.

Transit Hesabın Tali Hesapları Şunlardır :

1 — İcra İşleri : Aleyhine icra takibatına girişilenler için icra memurluklarından veya kendilerinden tahsil edilen paralar bu hesabın alacağına, yapılan icra ve avukat masrafları bu hesabın borcuna yazılır. Bütçe devresi sonunda borç ve alacak bakiyesi mahiyetine göre Birliğin gelirine veyahut Birlik giderine işlenir.

2 — Odalar : Birliğe ödemek üzere tahakkuk eden fakat henüz ödenmeyen Birlik Hisseleri bu hesaba yazılır.

3 — Avanslar : Her türlü avanslar bu hesaba yazılır.

4 — Karışık : Diğer hesaplara girmeyen muameleler bu tali hesaba işlenir.

Madde 25 — SABİT KIYMETLER : Birlik için satın alınan gayri menkullerin kaydedileceği hesaptır.

Madde 26 — Netice Hesapları : Gelir ve giderlerin yıl sonunda toplanacağı hesaptır, bu hesap bakiyesi bilançoda gözüktür.

BÖLÜM — IV

Muhasebe İşlemleri :

Madde 27 — Birliğin muhasebesi için aşağıda gösterilen defter, föy fiş ve diğer gerekli evrak kullanılır.

1 — Defterler :

a) Defteri kebiri Yevmiye Defteri

b) Kasa Defteri

- c) Envanter Defteri
- d) Demirbaş Defteri

2 — Föyler :

- a) Muavin Defter Föyleri

3 — Fişler :

- a) Tahsil Fişleri
- b) Ödeme Fişleri
- c) Mahsup Fişleri

4 — Makbuzlar :

- a) Tahsilat Makbuzu
- b) Hakkı Huzur Makbuzu
- c) Telif Hakkı Makbuzu
- d) Adi Ödeme Makbuzu

5 — Cetveller :

- a)Aylık Mizan Cetveli.

6 — Diğer Evrak :

- a) Ücret Bordroları
- b) Harcırah Beyannamesi
- c) Hesap Özeti

Madde 28 — Günlük tahsilat ve sarfiyat günü gününe kasa defterine veznedar tarafından işlenir ve haftada bir kasa mevcudu muhasebeci tarafından sayılarak kasa defterine görüldü kaydı konulur ve muhasebeci ile veznedar tarafından imzalanır.

Tahsilat ve sarfiyatın ilgili cetvellere, fişlere ve defterlere işlenmesi muhasebeci tarafından yapılır.

Madde 29 — Temsilciliklerin aylık masraf tahakkuk cetvelleri iki nüsha olarak hazırlanır. Bir nüshası temsilcilikte saklanır, diğer nüshası her ayın başında Birliğe gönderilir.

Birlik adına yapılan tahsilatın döküm cetvellerinin bir nüshası biri aybaşıda olmak üzere her on beş günde bir Birliğe gönderilir.

Madde 30 — Kasa tahsilatı veznedar tarafından yapılır.

Madde 31 — Kasa mevcudu yekûnu ayda bir defa Birlik Sayman Üyesi tarafından sayılarak tespit edilir.

Madde 32 — Muhasebe fişleri ve mizan cetvelleri, Muhasip, Genel Sekreter ve Sayman Üye tarafından imzalanmak suretiyle işlem kontrolü yapılır. Muhasip, servisinin bütün işlerinden sorumludur.

Madde 33 — Her ay sonunda işlem ve bakiye hesaplarını gösterir bir aylık mizan cetveli düzenlenir. Üç nüsha olarak düzenlenecek olan mizan cetvellerinin, bir nüshası Yönetim Kuruluna verilir ve bir nüshası dosyasında

saklanır.

Madde 34 — Satın alma işleri Genel Sekreterliğin sorumluluğunda yürütülür.

Madde 35 — Bilançolar 31 Mart itibariyle düzenlenir. 31 Mart tarihi itibariyle çıkarılacak mizan cetveli düzenlenmeden önce envanter yapılır. Demirbaşlar sayılarak kayıtlarıyla karşılaştırılır. Bütün avanslar devamında zorunluluk bulunanlar hariç kapatılır. Odalar, bankalar, borçlu ve alacaklı şahıslarla olan hesaplar ve diğer hesaplar incelenerek karşılıklı uyum sağlanır. O yıl bütçesi gereği ödenecek vergiler, hakkı huzurlar, telif hakları, ve diğer masraflar için tahakkuklar yapılır, gider hesapları borçlandırılır ve Muhtelif Alacaklılar veya Transit hesap alacaklandırılır. Yukarıda yazılı işlerden sonra kafi mizan, gelir ve gider cetveli ve bilanço cetveli düzenlenir ve Denetçilerin kontrolü ile Yönetim Kurulunun onayına sunulur.

Gelir veya gider cetvellerinde tahakkuk eden, devredilen gelir veya gider bakiyeleri yeni yıl bütçesinin gelir veya gider cetvellerine aktarılır.

Madde 36 — Bu yönetmelik hükümleri Genel Kurulun onay tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Madde 37 — Bu yönetmelik hükümlerini uygulamaya Yönetim Kurulu yetkilidir.